

**BİLİM TEKNOLOJİ VE TOPLUM ÖĞRENME
ALANININ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ
VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE
GÖRE İNCELENMESİ**

Adnan ÖZER

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Ana Bilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Memet KUZEY

2024

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER PROGRAMI

BİLİM TEKNOLOJİ VE TOPLUM ÖĞRENME ALANININ SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETMENLERİ VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Adnan ÖZER

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Memet KUZEY

BAYBURT - 2024

KABUL VE ONAY

Doktora Öğretim Üyesi Memet KUZHEY danışmanlığında, Adnan ÖZER tarafından hazırlanan “Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 10.01.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç.Dr. Yavuz DEĞİRMENCİ

Üye : Dr.Öğr. Üyesi Şenol Mail PALA

Üye : Dr.Öğr.Üyesi Memet KUZHEY

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Murat KUL
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Dr. Öğr. Üyesi Memet KUZHEY danışmanlığında hazırlamış olduğum “Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi” başlıklı tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

10.01.2024

Adnan ÖZER

ÖN SÖZ

Yüksek lisans tezimi tamamlarken istediğim zaman arayabildiğim, her zaman dönüş alabildiğim, umutsuzluğa kapıldığım anlarda duruşu ile bana güç veren, hiçbir yardımını esirgemeyen, zaman zaman yorduğum, zengin bakış açısı ile ufkumu genişleten, yüksek lisans sürecimin başından beri bana inancıyla yol gösteren bu yazıları sizlere aktarabilmemin en büyük mimarı değerli danışmanım sevgili hocam Doktora Öğretim Üyesi Memet KUZHEY'e bana verdiği emek, destek ve güveni için sonsuz teşekkür ediyorum. Tez jürimde bulunan kıymetli hocalarım Doç. Dr. Yavuz DEĞİRMENCİ'ye ve Doktora Öğretim Üyesi Şenol Mail PALA'ya katkılarından dolayı teşekkür ederim. Tezimin katılımcıları olan, tezime ve bana katkılarını esirgemeyen samimi ve içten bir dil ile bana destek olan Bayburt ilinde görev yapan tüm sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerine ayrı ayrı teşekkürü bir borç bilirim. Her zaman yanımda olan, desteklerini esirgemeyen, yüksek lisansa girme konusunda beni teşvik eden, maddi manevi yardımlarını esirgemeyen bana güç veren değerlim Hülya ÖZER'e, canım oğlum Okyanus Mert ÖZER'e canım annem Hafize ÖZER'e ve canım babam Mehmet ÖZER'e çok teşekkür ederim.

Sevgi ve saygılarımla,

Bana değer katan “herkes”, iyi ki varsınız...

Adnan ÖZER

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİLİM TEKNOLOJİ VE TOPLUM ÖĞRENME ALANININ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Adnan ÖZER

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Memet KUZİY

Bayburt-2024, Sayfa: 92

Bu çalışmada, sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı ile ilgili görüşlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma, sınıf öğretmenleri ve sosyal bilgiler öğretmenleri ile yürütülmüştür. Hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerine göre planlanmıştır. Nicel ve nitel araştırmanın çalışma grupları 2022-2023 eğitim- öğretim yılı Bayburt ilinde görev yapan sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmada, çeşitli veri toplama araçlarının entegre bir şekilde kullanıldığı bir metodoloji benimsenmiştir. Bu durum araştırmanın hem güvenilirliğini hem de geçerliliğini artırmıştır. Katılımcıların öğrenme alanına ilişkin bilgilerini tespit etmek için nitel araştırmada veriler görüşme formu nicel araştırmada ise Google Form üzerinden gönderilen öz değerlendirme ölçeği ile toplanmıştır. Toplanan nitel veriler betimsel analizle çözümlenmiştir. Nicel verilerin analizi betimsel istatistik yöntemi ile değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin program bilgisi, konu alan bilgisi, ölçme ve değerlendirme bilgisi, öğretim yöntem ve stratejileri bakımından bu öğrenme alanını günümüz teknolojileri ile ne düzeyde ilişkilendirdikleri incelenmiştir. Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanındaki deneyimlerine dayalı olarak konu alan bilgilerine bakılmıştır. Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin bilim, teknoloji ve toplum (BTT) öğrenme alanını işlerken (BTT) bileşenleri bakımından kendilerini yeterli görüp görmediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

BTT öğrenme alanına öğretim programında yer verilmesi kadar uygulamada yer verilmesi de bir o kadar önemli görülmüştür. İlgili literatür incelendiğinde bu araştırma ile ilgili literatürde sınırlı sayıda çalışmanın olması ve bu öğrenme alanına programda yer verilmesi kadar öğretmenlerin uygulamada da başarılı olup olmadığı araştırma açısından önemli görülmektedir. Bundan dolayı alana katkı sunacağı beklenmektedir.

Araştırmanın nitel sonuçları öğrenme alanı kapsamında Türk bilim insanlarına yeterli düzeyde yer verilmediğini, konular soyut olduğundan öğrencilerin kavrayamadıkları, etkinlik sayısının

ve zamanının yetersiz olduğu, bilgiye ulaşmanın kolay olduğu fakat doğruluğu teyit edilmeyen bilgilerin öğrenildiğini de ifade etmişlerdir.

Araştırmanın nicel sonuçlarına göre ise sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri değişen ve gelişen bilişim teknolojileri karşısında kendilerini yeterli gördüklerini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Bilim, teknoloji ve toplum, öğrenme alanı, sosyal bilgiler öğretmenleri, sınıf öğretmenleri, program değerlendirme, toplumsal değişme.

ABSTRACT

M. SC. THESIS

EXAMINATION OF SCIENCE TECHNOLOGY AND SOCIAL LEARNING FIELD ACCORDING TO THE OPINIONS OF CLASSROOM AND SOCIAL STUDIES TEACHERS

Adnan ÖZER

Bayburt University

Institute of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Studies Education

Thesis Advisor: Assistant Professor Memet KUZİY

Bayburt-2024, Pages: 92

The objective of this research was to explore the perspectives of social studies and primary school educators regarding the science, technology, and society learning domain. The study engaged both classroom teachers and social studies teachers, employing a combination of quantitative and qualitative research methods. The research participants for both the quantitative and qualitative segments were drawn from social studies and classroom teachers in Bayburt province during the 2022-2023 academic year. To enhance the robustness of the study, a methodological approach incorporating various data collection tools was employed, contributing to increased reliability and validity.

In the research process, a comprehensive methodology was embraced, utilizing an integrated approach to data collection. To assess participants' knowledge of the learning domain, qualitative data were gathered through an interview form, while quantitative research employed a self-assessment scale distributed via Google Form. The qualitative data were subjected to descriptive analysis, and the quantitative data were analyzed using the descriptive statistics method. The resulting findings were interpreted and presented in tabular form for clarity and comprehension.

In the study, the extent to which teachers associate this learning area with today's technologies in terms of curriculum knowledge, subject area knowledge, measurement and evaluation knowledge, teaching methods and strategies was examined. Subject matter knowledge of social studies and primary school teachers was examined based on their experiences in science, technology and society learning area. It was tried to determine whether social studies and primary school teachers consider themselves adequate in terms of "Science Technology and Society" (STS) components while teaching science, technology and society learning area.

The inclusion of science, technology and society learning area in the curriculum was considered as important as its inclusion in practice. When reviewing the relevant literature, one observes a scarcity of studies pertaining to this research topic. The significance of investigating both the success of teachers in practical application and the incorporation of this learning area into the curriculum is underscored in the research. The qualitative results of the research also stated that Turkish scientists were not sufficiently included within the scope of the learning area, that students could not comprehend since the subjects were abstract, that the number and time of activities were insufficient, that it was easy to access information, but that information whose accuracy was not confirmed was learned.

Keywords: Science, technology and society learning domain, social studies teachers, classroom teachers, curriculum evaluation, social change.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME	III
ÖN SÖZ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLOLAR	XI
KISALTMALAR	XIII
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi	3
Varsayımlar	3
Sınırlılıklar	3
Tanımlar	4
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
1.1 BİLİM VE TEKNOLOJİ	5
1.1.1. Bilim	5
1.1.2. Teknoloji	5
1.2. BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM İLİŞKİSİ	6
1.3. SOSYAL BİLİMLER VE SOSYAL BİLGİLER KAVRAMI	7
1.4. SOSYAL BİLGİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ	9
1.4.1. Dünyada Sosyal Bilgilerin Gelişimi	9
1.4.2. Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Gelişimi	10
1.5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı	11
1.5.1. Programın Temel Yaklaşımı	12
1.5.1.1. Öğretim programlarının amaçları	12
1.5.1.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve değerler eğitimi	13
1.5.1.3. Yetkinlikler	14
1.5.1.4. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda temel beceriler	16
1.5.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın yapısı	17
1.5.2.1. Öğrenme alanı	17
1.5.2.2. Bilim, teknoloji ve toplum	17
1.6. SOSYAL BİLGİLER DERS KİTABI	18
1.7. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	19
İKİNCİ BÖLÜM	22
2. YÖNTEM	22
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	22
2.1.1. Nitel Araştırma Boyutu	22
2.1.2. Nicel Araştırma Boyutu	22
2.2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU	23
2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	23

2.3.1. Nitel Araştırma (Görüşme Formu)	23
2.3.2. Nicel Araştırma (Öz değerlendirme Ölçeği).....	24
2.4. VERİLERİN ANALİZİ	25
2.4.1. Görüşme Formu ile Toplanan Verilerin Analizi.....	25
2.4.2. Öz değerlendirme Ölçeği ile Toplanan Verilerin Analizi.....	25
2.4.3. Geçerlik ve Güvenirlik	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	27
3. BULGULAR VE YORUM	27
3.1. GÖRÜŞME FORMUNA AİT BULGU VE YORUMLAR	27
3.1.1. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Programda Ele Alınışı ile İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	27
3.1.2. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğretiminde Ders Kitapları ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Kapsayıcılığı	31
3.1.3. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğrencilerin Hayat Boyu Öğrenmelerine Etkisi.....	35
3.1.4. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğrenme-Öğretme Sürecindeki Uygulama Etkinlikleri	40
3.1.5. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri.....	43
3.2. Öz Değerlendirme Ölçeğine Ait Bulgu ve Yorumlar	48
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	65
Sonuç ve Tartışmalar.....	65
Öneriler.....	71
KAYNAKÇA	72
EKLER	83
ÖZ GEÇMİŞ	92

TABLÖLAR

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Derslerinde Kazanım Verileri	18
Tablo 2: Görüşmeye Alınan Öğretmenlerin Verdikleri Yanıtlarla İlgili Bulgular	27
Tablo 3: Görüşmeye Alınan Öğretmenlerin Verdikleri Yanıtlarla İlgili Bulgular	31
Tablo 4: Yaş Dağılımı	49
Tablo 5: Cinsiyet Dağılımı	49
Tablo 6: Alan Dağılımı	49
Tablo 7: Mesleki Deneyim Dağılımı	50
Tablo 8: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Bilgilerin Yeterlilik Düzeyi Sahibim.....	50
Tablo 9: Bu Öğrenme Alanına İlişkin Temel Kavramlar (tanımlar vb) ile İlgili Bilgi Sahibiyim.	51
Tablo 10: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanındaki Konular ve Bu Konular Arasındaki Bağlantıların Yapısı (organizasyonu) Hakkında Bilgi Sahibiyim.	51
Tablo 11: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Herhangi Bir Konuyu Farklı Düzeylerde Açıklayabilirim.	51
Tablo 12: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanıyla İlişkili Temel Kavramları Ayrıntılı Biçimde Açıklayabilirim	52
Tablo 13: Sahip Olduğum Alan Bilgisi Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanında Yer Alan Ana Konular Arasındaki Bağlantıyı Açıklayabilecek Düzeydedir.	52
Tablo 14: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanındaki Herhangi Bir Konunun Neden Önemli Olduğunu Açıklayabilirim.	53
Tablo 15: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Bilgilerin Gerçek Hayatla Bağlantısını Açıklayabilirim.	53
Tablo 16: Öğrencilere Öğrenme-Öğretme Süreçleri Sırasında Kazanımlarla İlgili Bilgi Veririm.	54
Tablo 17: Dersin Gidişatına Göre Ders Planımda Değişiklikler Yapabilirim.	54
Tablo 18: Ders Esnasında Aynı Sınıf Düzeyinde Farklı Konulara Göndermeler Yaparım. ...	54
Tablo 19: Ders Esnasında Farklı Sınıf Düzeyinde Bir Başka Konuya Göndermeler Yaparım.	55
Tablo 20: Derslerimde Diğer Derslerle Bağlantı Kurarım.	55
Tablo 21: Derslerimde Disiplinler Arası Geçiş Yapar Konuları İlişkilendiririm.	56
Tablo 22: Derslerimde Öğrenciyi Hedeften Haberdar Ederim.	56
Tablo 23: Bu Öğrenme Alanına Ait Konularda Öğrencilerin Edindikleri Ön Bilgilerin ve/veya Yanlış Bilgileri Tespit Edebilirim.....	56
Tablo 24: Öğrencilerin Bu Öğrenme Alanında Öğreneceği Konuya Odaklanmalarını Sağlayabilirim.	57
Tablo 25: Bu Öğrenme Alanına İlişkin Konularından Zor Olan Bölümlerini Belirleyebilirim.	57
Tablo 26: Bu Öğrenme Alanına İlişkin Konuların Anlaşılması Zor Olan Kısımlara İlişkin Zorlukları Aşabilmek İçin Çözümler Üretebilirim.....	58
Tablo 27: Bu Öğrenme Alanında Öğrenciler Soru Sorduğunda Cevaplarım.	58
Tablo 28: Bu Öğrenme Alanında Öğrencilerin Sorduğu Soruların Sebeplerini Anlayabilirim.	59

Tablo 29: Bu Öğrenme Alanında Öğrencilerin Tepkilerine Duyarlı Davranırım.	59
Tablo 30: Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanında Farklı Öğretme ve Öğrenme Yaklaşımlarıyla İlgili Bilgi Sahibiyim.	60
Tablo 31: Öğrencilerimin Seviyelerine Uygun Öğretim Yaklaşımları Belirleyebilirim.	60
Tablo 32: Bu Öğrenme Alanına İlişkin Konuları Farklı Öğrenci Seviyelerine Göre İşleyebilirim.	61
Tablo 33: Bu Öğrenme Alanına İlişkin Konularda Zorluk ve Kolaylık Derecesine Göre Öğretim Planımı Oluşturabilirim.	61
Tablo 34: Konu ve Kazanımlara Uygun Etkinlikler Yaptırabilirim.	61
Tablo 35: Bu Öğrenme Alanında Öğrencilerimin Kazanımları Edinme Durumunu Tespit Etmede Farklı Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları Kullanabilirim.	62
Tablo 36: Ders İşleme Süreçleri Sırasında Ölçme-Değerlendirme Araçlarından Yararlanırım.	62
Tablo 37: Ölçme-Değerlendirme Durumlarını Konu veya Öğrenme Alanı Sonunda Gerçekleştiririm.....	63
Tablo 38: Öğrencilerimin Kazanımları Edinme Durumunu Tespit Etmede Klasik Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımlarını Kullanırım.....	63
Tablo 39: Öğrencilerin Kazanımları Edinme Durumunu Tespit Etmede Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımlarını Kullanırım.....	64

KISALTMALAR

BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BTT	: Bilim-Teknoloji -Toplum
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
f	: Frekans yüzde (%)
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NCSS	: National Council for the Social Studies (Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi)
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
SBDÖP	: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı
Ss	: Standart Sapma
x	: Aritmetik Ortalama
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

Bu kısımda, ilgili alanın literatürü özetlenmiş, araştırmanın problem durumu, amacı, alt soruları, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmayla ilgili bazı kavramların tanımları sunulmuştur.

Problem Durumu

Günümüzde bilim, teknoloji, ekonomi ve toplumsal alanlarda sürekli bir değişim ve gelişim yaşanmaktadır. Bundan ötürü toplum varlığını devam ettirebilmek için çağın niteliklerine göre donanımlı bireylere ihtiyaç duymaktadır. Bu gereksinimden dolayı eğitim ve öğretim kalitesinin artırılması her zaman eğitimcilerin, araştırmacıların ve toplumların ilgi alanı olmuştur (Tuzcu, 2011).

Genellikle gelişmiş toplumlardaki bireylerin yaşamlarında bilim ve teknoloji çok yaygın olmasına rağmen bireylerin büyük bir kısmı bilim ve teknolojiyi kapsayan sosyal sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ve bu durum karşısında kendilerine verilen haklardan haberdar olmadıkları görülmektedir (Cheek, 1992). Bu bağlamda sosyal bilimlerin kaynaştırılmasıyla ortaya çıkan sosyal bilgiler, toplumun her kesimine birçok bilgi, beceri, kişilere ilgili yetkinliklerin kazandırılmasında devasa bir öneme sahiptir (MEB, 2005). Yaşadığımız toplumda yenilikçi düşünceler üreten, bilim ve teknolojinin gelişimine uyum sağlayan bir nesil istiyorsak bunu sosyal bilgiler eğitiminin bir parçası haline getirmeliyiz. Bunun için okullarda bu öğrenme alanı, klasik ezberci olmaktan çıkartılmalı, daha yaratıcı ve ilham verici öğrencilerin kendilerini gerçekleştirebileceği ve değişen-gelişen dünya ile ilgili projeler üretebilecekleri aktif öğrenme alanına dönüştürülmelidir. Öğrencilere, bu öğrenme kapsamında bilim insanların hayatları anlatılmalı, ileride onların da bir bilim insanı olabileceği vurgulanmalıdır.

Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinden, geleceğin teknolojisini, bilimini üretebilecek ve sosyal değişime uyum sağlayabilecek nesiller yetiştirmesi beklenmektedir. Bilim ve teknoloji alanındaki değişim ve gelişim süreklilik arz ettiğinden, sosyal bilgiler dersi sürekli kendini yenileyen ve bilinçli nesiller yetiştirmeye katkı sağlayabilmektedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir (Ata, 2008). Yapılan çalışmalara bir yenisini eklemek, öğretmenlerin yenilikçi düşünme, teknolojiyi kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi ile bilimsellik ve çalışkanlık gibi değerlerin kazandırılmasına yönelik görüşlerini belirlemek

ve bu görüşlerine göre öneriler geliştirmek düşüncesiyle çalışılmıştır. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin BTT öğrenme alanına ilişkin görüşlerini iletebilme becerilerini belirlemektir. Bu amaca yönelik olarak, araştırmanın problem durumu şu şekildedir: "Sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre; dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflarda bilim, BTT öğrenme alanının içeriğinin incelenmesi, karşılaştırılması ve değerlendirilmesi." bu problemi çözebilmek için aşağıdaki alt problemlerin yanıtları bulunmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada ana problem çerçevesi

1. BTT öğrenme alanının programda ele alınışını yeterli görüyor musunuz? Açıklar mısınız?
2. BTT öğrenme alanının öğretiminde ders kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarını yeterli görüyor musunuz? Açıklar mısınız?
3. BTT öğrenme alanı öğrencilere akademik olarak nasıl bir katkı sağlıyor?
4. BTT öğrenme alanında öğrenme ve öğretme süreçlerinde hangi uygulamaları yapıyorsunuz?
5. BTT öğrenme alanının öğretiminde karşılaştığınız güçlükler nelerdir? Bu güçlükler karşısında hangi çözüm yollarını kullanıyorsunuz?
6. BTT öğrenme alanının aktarılmasında öğretmenlerin konu alan bilgileri yaş, cinsiyet, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
7. BTT öğrenme alanının aktarılmasında öğretmenlerin öğretim strateji bilgileri yaş, cinsiyet, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
8. BTT öğrenme alanının aktarılmasında öğretmenlerin öğrenci değerlendirme bilgileri yaş, cinsiyet, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
9. BTT öğrenme alanının aktarılmasında öğretmenlerin program bilgileri yaş, cinsiyet, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanına dair görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada BTT öğrenme alanı sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre incelenmiştir. Ülkemizde BTT öğrenme alanı ile ilgili ulaşılabilen yerli ve yabancı kaynaklara bakıldığında sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu açıdan BTT öğrenme alanının öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirilmesi önemli görülmektedir.

2018 SBDÖP, kazanımlarının gerçekleştirilmesinde “yerellik, güncellik, disiplinler arası, yansıtıcı sorgulama, geçmiş-bugün-gelecek bağlantısı, zaman-süreklilik-değişim ve esneklik” gibi sosyal bilgiler öğretiminin temel ilkeleri dikkate alındığında BTT öğrenme alanının uygulanmasına ilişkin sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri önemlidir.

SBDÖP BTT öğrenme alanında verilen bilginin yanı sıra teknolojiyi kullanma, değişim ve sürekliliği algılama gibi beceriler ve bilimsellik, çalışkanlık gibi değerleri öğrencilere kazandırmaya çalışmaktadır. Öğretmenlerin bu öğrenme alanını ne düzeyde öğretebildikleri ile öğrencilerinin ne düzeyde kendi yaşantılarına yansıtabildikleri de araştırma için önemlidir.

Varsayımlar

Bu araştırmanın dayandığı varsayımlar şunlardır:

- Araştırmacı, verilerin elde edilme sürecinde ve değerlendirilme sürecinde tarafsız bir tutum benimsemiştir.
- Araştırmacı, öğretmenler ile yaptığı yüz yüze görüşmelerde öğretmenleri etkilememiştir.
- Araştırmaya katılan sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri görüşme sorularına samimiyetle cevap verdikleri kabul edilmiştir.
- Araştırmacının “google form” üzerinden katılımcılara gönderdiği öz değerlendirme ölçeğine samimiyetle cevap verdikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

- Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek için 5 soru ile sınırlanmıştır.
- Araştırma sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin 4, 5, 6 ve 7. sınıf BTT öğrenme alanı bilgileri ile sınırlandırılmıştır.

- Araştırmanın verileri, gönüllü olarak katılan sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin “google form” üzerinden değerlendirme ölçeğine verdikleri yanıtlar ile sınırlı tutulmuştur.
- Araştırmanın nitel kısmı Bayburt’ta görev yapan sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur.
- Araştırmanın nicel kısmı Bayburt’ta görev yapan sınıf ve sosyal bilgiler gönüllü öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur.

Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Bireylerin toplumsal yapı içinde kendilerini gerçekleştirebilmelerine katkı sunan bir ilköğretim dersi olan bu ders birçok sosyal bilimi ve vatandaşlık bilgisini öğretir. Öğrenme alanlarını bir ünite altında birleştirerek bireylerin sosyal ve fiziksel çevreleriyle etkileşimini geçmişten günümüze incelemeyi amaçlar. Toplu öğretim anlayışını temel alarak oluşturulmuş bu ders, bireylerin geniş bir bilgi yelpazesıyla donanmalarına ve toplumsal bilinçlerini geliştirmelerine yönelik bir çerçeve sunar (MEB, 2005).

Bilim: Denetimli gözlem ve gözlem sonuçlarını temel alan akıl yoluyla eldeki verileri açıklayan varsayımların bulunmasında ve varsayımların ispatlanmasında etkili olan yöntemdir (Çetinkaya, 2012).

Teknoloji: İnsanoğlunun hayatını kolaylaştırabilmek için çevresini ve dünyayı anlama çabasıdır (Odabaşı ve Kabakçı, 2004).

Toplum: Dayanışma içinde bulunan bireylerin toplamını ifade eder (MEB, 2005).

Öğrenme Alanı: Birbiriyle etkileşim halinde olan, beceri ve temaları bütüncül bir şekilde verebilen, öğrenmeyi sağlayan durumdur (MEB, 2005).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1 BİLİM VE TEKNOLOJİ

1.1.1. Bilim

Bilim insanlık tarihine paralel olarak gelişmiş ve insanların yaşam kalitesini artırmıştır. İlk insanlardan günümüze bilimin gelişmesinde ve ilerlemesinde tüm uygarlıkların katkısı olmuştur. Çünkü bilim, insanların ortak mirası olup bilginin birikimini ifade etmektedir.

İnsanlar evreni algılayıp yaşamlarını anlamlandırmak için evrenin ve olayların bir bölümünü konu olarak seçip, tecrübelerine veya deneye dayanan yöntemleri kullanarak ortaya çıkarttığı düzenli bilgi birikimleri ile hayatlarına yön vermektedirler. Bilimsel gelişmeler bazı coğrafi bölgelerde hızla gelişirken bazı coğrafi bölgelerde yavaş gelişmektedir. Bu bilimsel gelişmelere koşut olarak çok sayıda alet yapıp kullanılmaktadırlar. Bu durum muasır medeniyet seviyesinin bir göstergesi olup, birçok alanı etkileyebilmektedir.

Bilimsel gelişmeler eğitim alanını da etkilemiştir. Eğitimin verimliliğini, kalitesini artırmak ve öğrencilere çağın niteliklerini kazandırabilmek için bilimsel aletlerden yararlanma yoluna gidilmiştir. Nitekim ülkemizde akıllı tahta sistemleri, EBA, ÖBA ve buna benzer çok sayıda bilişim sistemi öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanılmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin derse ilgilerini ve meraklarını artırmak, öğrenmelerini kalıcı hale getirmek, soyut konuları somutlaştırmak, karmaşık konuları basitleştirmek ve konuları oyunlaştırmak için bilişim aletlerinden yararlanılmaktadır.

1.1.2. Teknoloji

Teknoloji günümüz dünyasında oldukça önemlidir. Yaşamın her alanını kolaylaştırmak, yaşadığı çevreyi anlamlandırmak, bulunduğu ortamı daha yaşanabilir ve faydalı hale getirmek için kullanılmaktadır. Teknoloji toplumun yapısını ve yaşam kalitesini değiştirebildiği gibi insanlığında en temel ihtiyaçlarını karşılamaktır. Ateşin bulunması ile birlikte ateşin ısınma ve yiyeceklerin pişirilmesinde kullanılması, çakmak taşlar ile taşların oyulması, tekerleğin icadı gibi teknolojik gelişmeler insanlığın tarihsel dönüm noktalarını oluşturmuştur.

Teknoloji tarihsel süreç içerisinde insanların karşılaştığı sorunları çözmek ve ilerlemelerini sürdürmek için yaptıkları araştırmaların sonuçlarıdır. Bu sebeple teknoloji kelimesi farklı anlamlarda kullanılabilir. En yaygın tanımlar şunlardır: fiziksel nesneler, süreçler ve teknik bilgidir (Bijker, Hughes ve Pinch 1987: Akt. Bauchspies vd., 2006). Türk Dil Kurumu (TDK) teknoloji kelimesini bireyin yakın ve uzak çevresini farklılaştırmak maksadıyla geliştirdiği donanımlarla bunlara ilişkin bilgiler (2011) olarak, kişinin kazandığı tecrübelerinden dolayı kişinin bilgilerini, işlemlerini ve yaptığı ya da keşfettiklerinin toplamıdır (Bauchspies, vd., 2006) şeklinde tanımlamaktadır.

İnsanlığın bugünkü medeniyet seviyesine ulaşmasının en önemli sebeplerinden biri de doğayı anlama çabasıdır. Bu durum teknoloji alanında hızlı gelişmelere sebep olmuştur. Teknoloji yalnızca insanın yaşamını kolaylaştıran ya da doğayı anlama çabası değildir. Aynı zamanda evreni tüm boyutları ile anlama gayretidir. Teknoloji alanında yaşanan gelişmeler dünyayı bazı dönemlerde çok hızlı, bazı dönemlerde ise yavaş değiştirebilmektedir.

1.2. BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM İLİŞKİSİ

Bilimsel alandaki hızlı gelişmeler toplumu etkileyebilir. Toplumsal yapıdaki değişimler, bilim ve teknolojiadaki gelişmelerle sürekli etkileşim içindedir bu durum yeni değişimler ile gelişmelere yol açabilir. Tarihte yerleşik hayata geçilmesi, ateşin ve yazının bulunması gibi gelişmelerin toplumların gelişim ve değişiminde önemli katkıları olmuştur(Özensoy). Bu gelişmeler toplumsal yapıyı birçok alanda etkilemiştir. Örneğin, sanayide kullanılmaya başlanan buharlı makineler, el tezgâhlarının işlevlerini yitirmesine neden olmuştur ve seri üretimin yaygınlaştığı fabrikaların önem kazanmasının yolunu açmıştır. Sanayi Devrimi, bilim ile teknoloji alanındaki hızlı gelişmelerin toplumsal yapı üzerinde önemli etkiler yarattığı bir dönemi temsil etmektedir. Bilim ve teknolojileşme, sosyal ve kültürel alanları da derinden etkilemiştir. Dünya ülkeleri arasındaki iletişim ağını güçlendirmiş, toplumlar için modern dünyanın önemli ve temel unsurları haline gelmiştir.

İçinde olduğumuz yüzyılda yaşanan gelişmeler yaşamımızı etkilemektedir. (Özensoy). Özellikle günümüzde farklı alanlarda dijitalleşme yaşanmaktadır. Bu gelişmelerle beraber bilim, teknoloji ve toplum birleşenlerinin birbirlerini hem daha fazla etkiledikleri hem de daha fazla etkilendikleri görülmektedir. Toplumun, aile ve bireyin çağın gereksinimlerine uygun beklentilerini sağlamak için bilgi ve teknoloji kullanımı olağanüstü bir şekilde yaygınlaşmaktadır (Öztürk. C. Ankara, 2012). Özellikle

günümüzde bilişim teknoloji araçları her kurum ve birey tarafından kullanılmaktadır. Örneğin akıllı telefonlar, neredeyse bir bilgisayar işlevi görmekte olan bir cihazdır. Bu telefonlarla genel ağ üzerinden farklı vilayetlerden hatta farklı ülkelerden ve denizaşırı kıtalardan alışveriş yapılabilir.

Bilim ve teknoloji; sağlık, hukuk, kozmetik, eğitim gibi birçok alanda modern cihazların, aletlerin ve bunların donanımlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Aynı zamanda bilim ve teknoloji eğitim anlayışını da etkilemiştir. Dünyadaki birçok ülke gibi ülkemizde modern bir eğitim anlayışına geçmiştir. Okulların hepsinde akıllı tahtalar ile elektronik ortamda “e-okul sistemi”, “eba”, “öba” kullanılmaya başlanmıştır. Hatta okullarımızda yapay zekâ ve kodlama gibi alanlara yönelik dersler konulmaya başlanmıştır.

1.3. SOSYAL BİLİMLER VE SOSYAL BİLGİLER KAVRAMI

Sosyal bilimler, hukuk, ekonomi, coğrafya, tarih, antropoloji, felsefe gibi çeşitli alanları bünyesinde barındıran ve çevresiyle etkileşim halinde olan bir çalışma alanını temsil eder. Bu bağlamda, sosyal bilimler; insanlar tarafından üretilen gerçekleri doğrulamaya yönelik bir bağ kurma sürecini içerir ve bu sürecin ardından elde edilen sağlam bilgileri kapsar. Diğer yandan, sosyal bilgiler terimi, toplumsal gerçekleri kanıtlamaya dayalı bağ kurma sürecini ve bu sürecin sonucunda elde edilen somut bilgileri ifade eder (Sönmez, 1997). Genellikle “sosyal bilgiler” ile “sosyal bilimler” kavramları birbirleriyle karıştırılmaktadır. Sosyal bilgilerin içeriğine bakıldığında sosyal bilimlerden oluştuğu görülmektedir. Bu durumda sosyal bilgiler ile sosyal bilimlerin net bir şekilde ayrılmasını zorlaştırmaktadır. Fakat bu kavramların amaç ve yöntem unsurları bakımından farklı özelliklere sahip oldukları bilinmektedir (Karagözlü, 1966). Toplumsal bilimler; bireylerin ve yaşamın beşeri unsurlarını bilimsel gelişmeler doğrultusunda araştıran akademik disiplinler bütünüdür. Sosyal bilimler; antropoloji, arkeoloji, tarih, hukuk, coğrafya, vatandaşlık bilgisi, felsefe, sosyoloji, sosyal psikoloji gibi çeşitli disiplinleri içeren bir alanı ifade eder. Bu bilim dalları, fen bilimleri, matematik ve güzel sanatlar gibi disiplinler dışında kalan, insan topluluklarının davranışları, kültürleri, tarihleri ve sosyal yapıları üzerine odaklanan araştırmaları kapsar. Sosyal bilimler, toplumsal olayları anlama, açıklama ve yorumlama amacı güden geniş bir disiplinler yelpazesini içerir.

Sosyal bilimler; bilimsel bir hedefle ve hayatla bağı koparmadan sosyal yapının ve kişilerin incelendiği bilimlerdir. Buradaki gaye insanın ufkunun genişlemesini sağlamaktır. Bundan dolayı sürekli değişim ve gelişime uğrayan, karışık olaylara ve

değişik konularla karşı karşıya kalan kişilerin ve toplulukların yaşamında, sosyal bilimlerin önemli bir yer edindiği yadsınamaz. Genel anlamda insan tarafından yapılan değişim ve gelişimlerin birçoğu sosyal bilimler kapsamında yer alır (Köstüklü, 1998). Sosyal bilgiler ise toplum bilimlerin oluşturduğu konulardan faydalanan sosyal bilimlerinden derlenen bilgileri sistemli ve programlı hale getiren bir ilköğretim dersi (Karagözlü, 1966).

Sosyal bilimler toplu tedris öğretim ilkesine göre sosyal bilgiler dersi kapsamında öğretimi yapılmaktadır. Sosyal bilgiler dersi, eğitim sistemi içerisinde ilkök 4. sınıf ile ortaokul 5, 6, 7. sınıf seviyesinde verilmektedir. Liselerde ise tarih, coğrafya, felsefe, sosyoloji, mantık gibi dersler olarak sosyal bilgiler öğretimi yapılmaktadır (Köstüklü, 1998). Sosyal bilgiler dersi ortaokul programında birçok dersin birleşiminden meydana gelmektedir. Ortaokul ders programında ise hayat bilgisi dersinin devamı konumunda sosyal bilgiler dersi verilmektedir.

MEB sosyal bilgiler terimini 2005 öğretim programında şu şekilde ifade ettiği görülmektedir: *“Sosyal bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla birçok sosyal bilimi ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan, öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği, toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi”* (MEB, 2005).

MEB, SBDÖP’de Sosyal bilgiler, “kişilerin vatandaşlık görevlerinin ne olduğu bu konudaki sorumluluklarının bilincine varmalarını sağlamak, kişinin birçok konu hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamak, kişilerin bilgi, beceri ve değer sahibi olarak dünyayı ve içinde yaşadığı toplumu anlamak maksadıyla toplu disiplin anlayışından yola çıkarak siyaset, hukuk, tarih, coğrafya, antropoloji, ekonomi, arkeoloji, psikoloji, sosyoloji gibi sosyal bilimlerin konularının bir araya gelmesi ile oluşan disiplindir” (MEB, 2015). Verilen tanımdan yola çıkılarak etkin ve üretken bireylerin yetişmesini hedefleyen bu ilköğretim dersi, öğrencilerin insan ilişkilerini güçlendirmeyi ve vatandaşlık yeterliklerini geliştirmeyi de amaçlamaktadır. Sosyal bilimleri içine alan bu ders, öğrencilere toplumsal konuları anlama ve değerlendirme becerilerini kazandırmayı amaçlar. Bu süreç, öğrencilere hem birey olarak hem de toplumlarına karşı sorumluluklarını anlama ve yerine getirme konusunda rehberlik etmeyi amaçlar. Dolayısıyla sosyal bilgiler toplum bilimlerinden oldukça fazla yararlanan geniş bir disiplin alanıdır.

1.4. SOSYAL BİLGİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.4.1. Dünyada Sosyal Bilgilerin Gelişimi

Eski Mısır'da ve eski İran medeniyetlerinde sosyal bilgiler eğitime rastlanılmamış, lakin birlikte hayatı sürdürmek için bazı temel beceriler çerçevesinde, bu alanlarda yetkin kişiler tarafından çocuklar belirli bir seviyeye kadar eğitilmiş ve bu beceriler kazandırılmıştır. Dünyada ilk olarak İsrail'de öğrencilere milli tarih ve yurttaşlık bilgisi dersleri okutulmuştur. Bunun dışında kadim kültüre sahip olan Çin, yükseköğretimde sosyal bilgiler dersi kapsamında tarih dersine yer vermiştir. Antik Roma'da da tarih, coğrafya hukuk, ekonomi gibi dersler okutulmuştur. Bu gelişmeler sosyal bilgilerin temellerini oluşturmuştur. Orta Çağ'da verilen bu derslere ek olarak dini içerikli dersler konulmuştur. Avrupa'da yaşanan Rönesans, Reform döneminde, dini etkinin azaldığı görülmektedir. Condercet, ilk defa ilkokul ve ortaokul seviyesinde “Sosyal Bilgiler” ismini taşıyan bir ders olması gerektiğini dile getirmiştir (Aytaç, 1972; Binbaşoğlu, 1982).

ABD'de 1784 yılına kadar toplumsal ahlaki kurallar ve ahlak eğitim dersleri verilmiştir. Hristiyanlık dininin temel esasları anlatılmıştır. 1892'de ABD milli toplum ve milli bilinç oluşturmak için Ulusal Eğitim Konseyi tarafından Sosyal Bilgiler dersi oluşturulmuştur (Kaltsounis 1987). 1916'da Amerika Birleşik Devleti Ulusal Eğitim Derneği Komitesi'ne orta öğretimin sosyal bilgiler açısından daha çağdaş ve daha yeni bir düzenleme yapılması gerektiğini raporla bildirmiştir. Yapılan ilk toplantıda sosyal bilimler ve yurttaşlık unsurlarına birlikte yer veren bütüncül bir disiplin yaklaşımı üzerine kurulması önerilmiştir. Bunun üzerine sosyal bilgiler, yansıtıcı düşünme ve inceleme, yurttaşlık eğitimin aktarılması, toplum bilimlerinin inceleme anlayışı üzerine inşa edilmiştir. 1921 yılında ise Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) oluşturulmuştur. Bu konseyin amacı; okul öncesinden başlayarak ortaöğretime kadar tüm kademelerde sosyal bilgiler hakkında gerekli bilgilendirmeler ile öğrencilere gerekli alanlarda rehberlik yapma ve bu alanı desteklemektir; ilk vazife olarak sosyal bilgiler öğretim programını detaylandırmak ve genişletmek olmuştur (Gallavan ve Kottler, 2013).

1960 sonrasında dünyada yaşanan değişim ve gelişim her alanı etkilediği gibi eğitimi de etkilemiştir. Eğitimde yeni öğrenme öğretme stratejileri, yeni öğrenme yaklaşımlarının ortaya çıkmasına, amaçların ve davranışların yeniden oluşmasına ve şekillenmesine sebep olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda tanıma öğrenme yaklaşımından kavramsal öğrenme yaklaşımına, sonrasında ise karar verme ve analiz etme sürecine geçilmiştir (Sözmez, 1994). Sosyal bilgilerdeki bu değişim ve gelişim hem ülkemizde

hem diğer ülkelerde etkili olmuştur. 2005 Öğretim Programı, yapılandırmacı anlayışa bağlı olarak disiplinler arası bir yaklaşıma dayandırılmıştır.

1.4.2. Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Gelişimi

1926’da ilkokul dördüncü ve beşinci sınıflarda “iyi vatandaş yetiştirme” fikriyle tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersleri öğrencilere okutulmuştur. 1930’dan sonra hazırlanan programlarda iyi alışkanlıklar kazandırmak, beden ve ruh sağlığı geliştirmek, topluma faydalı hale getirmek, cumhuriyeti ve Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsemek ve korumak suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmek düşüncesi eklenmiştir. 1948’de yeni nesile milli kültürü, milli bilinci kazandırmayı hedefleyen ilkeler ilave edilmiştir. Türkiye’de ilk kez sosyal bilgiler ders adı 1953 Köy Enstitüleri ve Öğretmen Okulları Öğretim Programı’nda yer almıştır. 1962’de tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersleri bir araya getirilerek “Toplum ve Ülke İncelemeleri” olarak değiştirilmiştir. İlk kez ilkokullarda 1968 İlkokul Programı’nda, ortaokullarda ise 1970 Ortaokul Programı’nda Sosyal bilgiler ders adına yer verilmiştir (Tekışık, 1976; Sönmez, 1996).

1924 yılından itibaren ortaokul programlarında tarih, coğrafya ve malumat-vataniye dersleri bulunmaktadır. 1931 yılında tarih ve coğrafya dersleri adlarını korurken malumat-ı vataniye dersin adı ise yurt bilgisi adı olarak değiştirilmiştir. 1938 Ortaokul Programında yurt bilgisi dersi 1949 Ortaokul Programında yurttaşlık bilgisi dersi olmuştur. 1969 (1970,1973) yılında bu dersler sosyal bilgiler başlığı altında toplanmıştır. 1985 Ortaokul Programında, sosyal bilgiler dersinin yerine vatandaşlık bilgileri, milli coğrafya, milli tarih gibi üç farklı ders yer almıştır. 1997 yılında ilkokul ve ortaokul ilköğretim okulu şeklinde ifade edildiğinden dolayı, 1997-1998 eğitim-öğretim yılından itibaren bu dersler sosyal bilgiler dersi başlığı altında yer almaktadır (Sönmez, 1997; Güngördü, 2001).

Milli Eğitim Bakanlığı, 2005 yılında SBDÖP hazırlamıştır. Bu program, ulusal düzeyde ve dünya genelinde yaşanan bireysel, toplumsal ve ekonomik değişimleri ve gelişimleri göz önüne alarak tasarlanmıştır. Ülkemizdeki demografik yapının, ailenin niteliğinin, yaşam biçimlerinin, üretim ile tüketim kalıplarının, bilimsellik anlayışının, toplumsal cinsiyet alanının, bilgi teknolojisinin, iş ilişkilerinin ve iş gücünün niteliğinin, yerleşme ve küreselleşme süreçlerindeki bu değişimleri ve gelişimleri eğitim sistemine ve programa entegre etmiştir. Bakanlık, dünyadaki genel eğilimleri yansıtarak, mevcut programların değerlendirmeleri ve ihtiyaç analizleri üzerinde de durmuştur. Bu çerçevede, programın uygulanmasıyla birlikte ortaya çıkan sonuçları dikkate alarak, sosyal bilgiler alanında yeniliklere odaklanmıştır. Programın amacı, öğrencilere güncel toplumsal

konular ve deęiřen dünya dinamikleri hakkında bilgi saęlamak ve onları eleřtirel dūřünceye teřvik etmektir.

Bakanlık, sosyokūltūrel hayat ile bilimsel alanda ve dijitalleşme alanındaki hızlı değişim ve gelişmelerin, toplumun ve bireyin ihtiyaçlarını farklılaştırdığının farkındadır. Bu farklılaşma doğal olarak çağın gereksinimlerine uygun niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesini gerektirmektedir. Bu nedenle, 2018 yılında SBDÖP uygulamaya konularak mūfredatın yenilenmesi ve gūncellenmesi adına önemli bir adım atılmıştır. Bu gūncellenmiř mūfredat, öğrencilere sosyal bilgiler alanında çağın dinamiklerini anlama, eleştirel dūřünme becerilerini geliştirme ve toplumsal sorumluluk anlayışını kazanma fırsatı sunmayı hedeflemektedir. Bu sayede, öğrenciler çağın gereksinimlerine uygun olarak donanımlı ve bilgiye dayalı bir şekilde yetişebileceklerdir. 2018 SBDÖP'ün 2005 Öęretim Programının genişletilmiş ve gelişmiş hali olarak karşımıza çıkmaktadır. 2018 SBDÖP'nin açıklamalarında toplam birçok eğilim belirlenmiştir. Eęitim alanında gözlemlenen belirgin eğilimler arasında, 21. yūzyıl becerilerinin kazandırılması, içeriğin zenginleştirilmesi bilimsellik, değer eğitimi ve pragmatizm gūnümüz eğitim sisteminde büyük önem taşımaktadır (MEB, 2018). Bu eğilimler, öğrencilere modern dünya gereksinimlerine uygun bir şekilde donanımlı olma, bilimsel dūřünceyle eleştirel bakış açısını birleştirme, etik ve değerler konusunda bilinçli olma, ders içeriğinin çeşitlendirilmesi ve pratik uygulamaların vurgulanması gibi alanlarda odaklanmayı içermektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin sadece akademik bilgi kazanmakla kalmayıp aynı zamanda pratik beceriler, değerler ve 21. yūzyıl becerileri konusunda da donanımlı bireyler olarak yetişmelerine odaklanmaktadır. Bu, eğitim sisteminin gūncel ihtiyaçlara ve toplumsal değişimlere daha etkin bir şekilde yanıt vermesini amaçlamaktadır (MEB, 2018.).

1.5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı

Eęitim programı, öğrencilerin yaşantılarını düzenleme amacı gūden ve bir öğretim alanının hedefleri, değerlendirme boyutları, öğretim yöntemleri ve içerik tasarımı kapsayan kapsamlı bir plan ve düzenlemeyi ifade eder. Eęitim programının farklı işlevleri vardır. Bu işlevlerden biri olan resmi eğitim programı (yazılı program); ders planlarını, hedefleri, program kılavuzunu, konuların işleniş sırasını, kullanılacak araç-gereçleri ve değerlendirmeyi içermektedir (Demirel, 2019, s. 4). Bu açıdan eğitim programları gelecekte meslek sahibi olacak olan bireylere iletmek için kullanılan toplumsal unsurları yansıtan resmi olarak onaylanmış belgelerdir (Bolat, 2017). Çaędař bir kavram olan

eğitim programı; öğretim programlarını, okul programlarını, müfredat programlarını ve ders programlarını kapsamaktadır (Büyükkaragöz, 1995).

Öğretim programlarının geliştirilmesinde ülkenin yakın, orta ve uzak hedefleri belirleyici olmaktadır. Bu hedefler resmi programların sınıflarda uygulanmaya yönelik alanı oluşturan öğretim programlarına temel kaynakça oluşturur ve bu çerçeveye ile sınırlandırılır, böylece hedefler öğretmenlere ve öğrencilere iletilmiş olur (Kul ve Sevimli, 2015). Eğitim programı, okulda ne öğretileceğinin sınırlarını belirlerken, öğretim programı ise öğretilecek bilgilerin nasıl iletileceğini ortaya koyar. Öğretim programının olmadığı okul ve sınıflarda kargaşa ve karmaşık bir durum ortaya çıkar, birçok soru yanıtsız kalır (Akşit ve Çoban, 2018). Öğretim programları, bir öğretim kademesindeki sınıf ve derslerde okutulacak kazanımlar veya bir konu ile ilgili hazırlanan, resmi niteliği olan, rehber niteliğindeki planlardır. Genel tanımıyla öğretim programı, öğretmen rehberliğinde öğrencilerin edinmesi hedeflenen temel bilgi ve becerilerin çerçevesidir (MEB, 2018). Türkiye'de öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun ikinci maddesinde yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile 4-17 maddeleri arasındaki hükümlere uygun olarak hazırlanır. Bu temel ilkelerin çerçevesinde, arzulanan birey tipi, Türk milletinin tüm bireylerini kapsayacak şekilde tanımlanmaktadır. Bu fertler, Atatürk'ün inkılap ve ilkelerine, Anayasada bulunan Atatürk milletçiliğine bağlı olan Türk milletinin milli ve manevi değerlerini içselleştiren, koruyan ve geliştiren bir yurttaşı ifade eder. Aynı zamanda, ailesine, vatanına ve milletine derin sevgi besleyen, bu değerlere bağlılık gösteren ve her zaman yüceltmeye çaba harcayan bireyler; Anayasa'nın temel ilkelere dayanan demokratik, hukuk, sosyal ve laik bir devlet olan ülkelere karşı sorumluluk ve görevlerini bilen bu prensipleri yaşam biçimi haline getirmiş bireyleri içermektedir (MEB, 2018). Bu hedefe ulaşabilmek için gerekli kazanımlar, değerler, beceriler ve bilgiler ilköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda verilmektedir. 2018 SBDÖP tüm eğitim kademelerinde birbirinin ön koşulu olacak şekilde oluşturulmuştur. Öğretim programı aşağıdaki alt başlıklardan meydana gelmektedir.

1.5.1. Programın Temel Yaklaşımı

1.5.1.1. Öğretim programlarının amaçları

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde belirtilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" temel alınarak oluşturulmuştur.

Eğitim ve öğretim programları kapsamındaki tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır (MEB, 2018):

1. Okul öncesi eğitimini tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçlerini göz önünde bulundurarak, bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı bir şekilde gelişimlerini teşvik etmeyi hedeflemektedir.

2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun olarak, ahlaki bütünlük ve öz farkındalık içinde özgüven geliştirmelerini, öz disiplin kazanmalarını, günlük yaşamda temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme yeteneklerine sahip olmalarını, aynı zamanda sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı geliştirmelerini ve bu becerileri etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı bir yaşam tarzına yönelik bireyler olmalarını hedeflemektedir.

3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda elde ettikleri yetkinlikleri geliştirerek, millî ve manevi değerlere sahip bireyler olmalarını hedefleyen bir perspektif içinde, haklarını kullanma ve sorumluluklarını yerine getirme konusunda bilinçlenmelerini amaçlamaktadır. Bu çerçevede, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde belirtilen temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmalarına ek olarak, disiplinlere özgü alanlarda da kendilerini ifade edebilen bireyler olmalarını amaçlamaktadır.

4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

1.5.1.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve değerler eğitimi

Sosyal bilgiler dersi bünyesinde birçok disiplini aldığından dolayı bu disiplinlere ait birçok değeri de bünyesinde barındırmaktadır. Sosyal bilgiler dersinin farklı disiplinlerden oluşması, değerler eğitimi açısından zengin bir veri kaynağı oluşturmaktadır. Bundan dolayı köklü ve zengin bir içeriğe sahip olması, farklı kültürlerle ait değerlere yer vermesi ve bu değerleri farklı hikâyeler ile anlatması bakımından değerler öğretimi açısından önemli bir derstir.

Sosyal bilgiler dersi öğrencilere sadece bilgi, beceri değil aynı zamanda değerler aktarımı da yapmaktadır. Günümüzde değerlerin yapısı değişen ve gelişen küresel dünyada fazla yer edinmeye başlamıştır. Bu bağlamda evrensel ve milli değerlerin de kişilere aktarılmasında sosyal bilgiler dersi önem arz etmektedir.

Küreselleşen dünyada geleneksel değerlerin yerini evrensel değerler almaktadır. Evrensel değerler, toplumun yapısına göre toplumu yeniden şekillendirebilmektedir. Bu küresel değerler şunlar: “uluslararası adalet, uluslararası enerji tasarrufu, uluslararası refah, uluslararası bilim, uluslararası saygı, uluslararası dayanışma, uluslararası uzlaşma, uluslararası sorumluluk, uluslararası barış, uluslararası hoşgörü, uluslararası düzen, uluslararası özgürlüktür.” Dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak ülkemizdeki öğretim programlarında bu değerlere yer verilmeye başlanılmıştır. Bu bağlamda 2005 SBDÖP’in yapısında kavram öğretimi, beceri ve değerlerin yer alması önemlidir. Programda verilen değerler şunlardır: “*çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, adil olma, bilimsellik, dürüstlük, estetik, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, hoşgörü, misafirperverlik, sevgi, sorumluluk, temizlik, sağlıklı olmaya önem verme, saygı vatanseverlik, yardımseverliktir*” (MEB, 2005). 2018 SBDÖP, insanımızın ve insanlığın ortak değerlerini kazandırmak ve benimsetmek için kök değerlere yer vermiştir (MEB, 2018). Bunun yanı sıra değerler eğitimi temel yaklaşım olarak benimsemiştir. Bu değerlere aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda aşağıdaki değerler yer almaktadır:

1. Adalet	10. Estetik
2. Aile birliğine önem verme	11. Eşitlik
3. Bağımsızlık	12. Özgürlük
4. Barış	13. Saygı
5. Bilimsellik	14. Sevgi
6. Çalışkanlık	15. Sorumluluk
7. Dayanışma	16. Tasarruf
8. Duyarlılık	17. Vatanseverlik
9. Dürüstlük	18. Yardımseverlik

(MEB, 2018).

1.5.1.3. Yetkinlikler

Ulusal ve uluslararası belgelerde tanımlanmış yeterlilikleri kazandırmak için SBDÖP’nda ilk defa “Yetkinlikler” ele alınmıştır. Öğretim programları, bireyleri bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlarla donatarak karakter gelişimine odaklanmayı amaçlar. Bu kapsamda, öğrencilerin bireysel, toplumsal, akademik ve iş yaşamlarında gereksinim duyacakları yetenekleri belirlemek amacıyla Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi

(TYÇ) tarafından belirlenmektedir. TYÇ, sekiz anahtar yetkinlik belirleyerek bu yetkinlikleri şu şekilde tanımlamaktadır(MEB,2018):

1) Anadilde iletişim: Bireyin kavramlarını, düşüncelerini, görüşlerini, duygularını, olgularını sözlü ve yazılı yorumlama becerisini içerir. Bu yetkinlik, dinleme, konuşma, okuma ve yazma alanlarında etkin bir iletişim sağlama kabiliyetini içerir. Anadilde iletişim becerisi, eğitim, iş alanı, yakın çevre gibi çeşitli sosyal ve kültürel bağlamlarda uygun ve yaratıcı bir dil etkileşiminde bulunma kapasitesini içerir. Böylelikle birey, dilin zenginliğini ve çeşitliliğini kullanarak etkili bir iletişim kurabilir ve farklı bağlamlarda etkileşimde bulunma yeteneğini geliştirir.

2) Yabancı dillerde iletişim: Yabancı dilde iletişim becerisi, duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri, bireyin kişisel istek ve ihtiyaçlarına uygun şekilde hem sözlü hem de yazılı olarak anlama, ifade etme ve yorumlama yeteneğine dayanmaktadır. Bu beceri, eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve çeşitli sosyal ve kültürel bağlamlarda kullanılabilir. Ayrıca, yabancı dillerde iletişim, bireyin aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de içermektedir. Bu özellikler, bireyin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda öne çıkmasını sağlar. Bireyin bu becerideki yeterliliği, sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutlarında farklı diller arasında değişiklik gösterir.

3) Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Matematiksel yetkinlik, bireyin günlük hayatta karşılaştığı çeşitli problemleri çözmek amacıyla matematiksel düşünce tarzını geliştirme ve uygulama becerisini içerir. Bu yetkinlik, sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilmiş bir süreci ifade eder ve bu süreçte özellikle faaliyet ve bilgiye vurgu yapar. Matematiksel yetkinlik, düşünme boyutunda (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunma boyutunda matematiksel modları farklı derecelerde kullanabilme becerisi ve isteğini içerir.

4) Dijital yetkinlik: Bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel bir biçimde kullanılması, iş, günlük yaşam ve iletişim alanlarını kapsayan bir yetkinliktir. Bu yetkinlik, bilgiye ulaşma, bilgiyi değerlendirme, saklama, üretme, sunma ve bilgisayarların kullanılması yoluyla ortaya çıkan temel becerileri içermektedir. Aynı zamanda, internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlama ve iletişim kurma gibi unsurları da kapsayarak geliştirilmektedir. Bu çerçevede, bireylerin bilgi teknolojilerini güvenli ve eleştirel bir perspektifle kullanabilme becerisi, çağdaş toplumun dinamiklerine etkili bir şekilde adapte olmalarını sağlamaktadır.

5) Öğrenmeyi öğrenme: Bireysel veya grup halinde öğrenmeyi etkili bir şekilde düzenleyebilme yetkinliği, bireyin kendi öğrenme süreçlerini etkili bir şekilde planlama, zamanı yönetme ve bilgiyi işleme becerisini içerir. Bu yetkinlik, bireyin mevcut imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını, zorluklarla başa çıkma yeteneğini ve başarılı bir öğrenme eylemi için kararlılık gösterme kapasitesini içermektedir.

6) Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler, kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası düzeyde çeşitli becerileri içermekte olup, bireylerin değişen toplum ve iş hayatına etkili ve yapıcı bir şekilde katılmalarını sağlamayı amaçlar. Bu yetkinlikler, çeşitli davranış biçimlerini kapsayarak bireyleri gerektiğinde çatışmaları çözebilecek özelliklerle donatmayı hedefler. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlikleri ile ilgili kavramlara dair bilgi sahibi yapar ve demokratik, aktif katılıma dayalı olarak medeni yaşama tam anlamıyla katılmalarını sağlamak için donatır. Bu, bireylerin toplumlarına daha etkin ve sorumlu bir şekilde hizmet etmelerine olanak tanıyan bir beceri ve anlayış setini içerir.

7) İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bu yetkinlik, bireyin düşüncelerini eyleme geçirme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilikçilik ve risk alma kapasitesine ek olarak, belirlenen amaçlara ulaşma ve projeleri yönetme yeteneğini içerir. Bu yetkinlik, bireyleri yalnızca ev ve toplumda değil, aynı zamanda iş bağlamında da destekler ve iş fırsatlarını değerlendirebilmeleri için iş hayatındaki koşulların ve bağlamın farkında olmalarına yardımcı olur.

8) Kültürel farkındalık ve ifade: Sanatın çeşitli alanlarında, müzikten sahne sanatlarına, edebiyattan görsel sanatlara kadar birçok kitle iletişim aracıyla ifade edilmesinin öneminin takdiri, bireyin sanatsal ifadeye duyduğu değeri ve anlamı belirtir. Bu yetkinlik, sanatın sunduğu farklı araçları kullanarak duygu ve düşünceleri ifade etme kabiliyetini içerir. Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar gibi alanlarda eser üretme ve sanatsal ifadeyle etkileşimde bulunma yeteneği, bireyin sanatsal anlamda zenginleşmesine ve başkalarıyla paylaşmasına olanak tanır.

1.5.1.4. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda temel beceriler

Hayata dair ve hayat için; işlevsel, pratik ve değerlerimizle paralel ve onları kapsayan beceriler kazandırmak için (MEB, 2018) SBDÖP'de aşağıdaki becerilere yer verilmiştir. Bu becerilerin öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu beceriler Türkiye Yeterlikler Çerçevesi ile de uyumludur.

1. Araştırma	14. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme
2. Çevre okuryazarlığı	15. Kanıt kullanma
3. Değişim ve sürekliliği algılama	16. Karar verme
4. Dijital okuryazarlık	17. Konum analizi
5. Eleştirel düşünme	18. Medya okuryazarlığı
6. Empati	19. Mekânı algılama
7. Finansal okuryazarlık	20. Öz denetim
8. Girişimcilik	21. Politik okuryazarlık
9. Gözlem	22. Problem çözme
10. Harita okuryazarlığı	23. Sosyal katılım
11. Hukuk okuryazarlığı	24. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
12. İletişim	25. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
13. İş birliği	26. Yenilikçi düşünme
	27. Zaman ve kronolojiyi algılama

(MEB, 2018).

1.5.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın yapısı

1.5.2.1. Öğrenme alanı

Sosyal bilgiler dersinde öğrenme alanları, tema, konu ve değerleri ile bağlantılı olan bir yapıyı ifade eder (Ersoy, 2016). Üniteler, farklı disiplinleri bir araya getiren, bu disiplinlere ilişkin değerleri, becerileri ve yetkinlikleri kapsar. Öğretim programının içeriği, hedefler ile uyumlu bir şekilde hazırlanır. 2018 SBDÖP yedi öğrenme alanından oluşmaktadır. Bunlardan birisi de BTT öğrenme alanıdır. Ders kitapları ve ders kitaplarındaki bölümler, öğrenme alanlarına göre tasarlanır.

1.5.2.2. Bilim, teknoloji ve toplum

Sosyo-kültürel hayattaki değişim ve bilim ile teknolojiadaki gelişmeler, milli ve uluslararası düzeyde başarılı bireylerin yetiştirilmesi için gerekli olan nitelikleri kazanmalarını sağlamak amacıyla BTT konularına odaklanmayı gerektirmektedir (MEB, 2018).

2018 SBDÖP'de BTT öğrenme alanının genel çerçevesi şu şekildedir. Bu öğrenme alanından beklenen dijitalleşen, gelişen teknolojik dünyayı anlama ve anlamlandırma. Ayrıca, bilim ve teknolojinin gelişmeleri kavrayarak bilgiye ulaşmada teknolojiyi etkili bir şekilde kullanma becerisi edinmeleri hedeflenmektedir. Öğrencilere ayrıca, günlük hayatlarında karşılaştıkları teknolojik ürünlerin doğaya olan etkilerini değerlendirme ve bu konuda bilinçlenme becerisi kazandırılması amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra, bilimsel eserlerin yasalarla korunduğu gerçeği vurgulanarak, öğrencilere akademik dürüstlük ilkelerine saygı gösterme bilinci aşılanmaktadır (MEB, 2018).

Sosyal bilgiler derslerine ait kazanım, ders saati ve öğrenme alanlarının yeri aşağıda verilen tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Derslerinde Kazanım Verileri

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri

SINIFLAR	4. SINIF			5. SINIF			6. SINIF			7. SINIF		
ÖĞRENME ALANI	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati
BİREY VE TOPLUM	5	11,1	12	4	13	14	5	11,1	12	4	11,1	12
KÜLTÜR VE MİRAS	4	13	14	5	16,6	18	5	20,4	22	5	27,8	30
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	6	18,5	20	5	16,6	18	4	13	14	4	13,9	15
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	5	14,8	16	5	13	14	4	11,1	12	4	11,1	12
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	5	16,6	18	6	16,6	18	6	16,6	18	6	13,9	15
ETKİN VATANDAŞLIK	4	13	14	4	11,1	12	6	14,8	16	4	11,1	12
KÜRESEL BAĞLANTILAR	4	13	14	4	13	14	4	13	14	4	11,1	12
TOPLAM	33	100	108	33	100	108	34	100	108	31	100	108

(MEB, 2018).

Tablo incelendiğinde sosyal bilgiler derslerinde bilim ve teknolojiye ilişkin kazanımların olduğu belirlenmiştir. BTT öğrenme alanındaki bu kazanımlardan; 4. sınıfta beş kazanım ve on altı ders saati, 5. sınıfta altı kazanım ve on dört ders saati, 6. sınıfta ise altı kazanım ve on iki ders saati ve 7. sınıfta 4 kazanım ve 12 ders saati, bilim ve teknolojiyle ilişkilendirilebilir.

1.6. SOSYAL BİLGİLER DERS KİTABI

Kitaplar, öğrenme ile öğretme sürecinde en çok kullanılan materyaldir. Öğrenmenin gerçekleştirmesini kolaylaştırma, öğrenmeyi daha etkili kılma ve bilgilerin somut hale getirilmesini sağlama gibi önemli işlevlere sahiptir (Sever, 2010). Bu bağlamda ders kitapları öğretim programlarını öğretmen ve öğrenci ile buluşturan önemli ders materyalidir. Öğretmenlerin nasıl öğreteceği, öğrencinin nasıl öğreneceğini kılavuzladığından birçok öğrenci dağıtılan kitaplarla yaşam alanı bulmuşlardır. Ulusoy (2008)'a göre, sosyal bilgiler ders kitaplarında bulunması gereken bazı unsurlar vardır. Bu unsurlar şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirme de rehberlik eden, aynı zamanda bu değerleri öğrencilere sevdiren okuma metinlerini içermelidir.

2. Kitabın içeriği, MEB'e uygun hazırlanmalı, aynı zamanda kitap, hedeflendiği eğitim kurumunun amaçlarına da uygun bir şekilde hazırlanmalıdır.

3. Atatürk ilke ve inkılâpları uygun olarak hazırlanmalıdır.

4. İnsan hakları, demokrasi ve evrensel değerleri içermeli ve bu önemli konuları ele almalıdır.

5. Bilginin nasıl üretileceğine dair vurgu yapmalıdır.

6. Teknolojinin ve bilimin verimli kullanımına özendirir ve öğrencilere bu alandaki becerilerini geliştirmeleri için destek sağlamalıdır.

7. Öğretim programının hedeflediği değerleri, tutumları ve yeterlikleri içerir ve öğrencilere bu önemli unsurları kazandırmayı amaçlamalıdır (s. 211).

1.7. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde bilim, teknoloji ve toplum ile ilgili Türkiye'de ve yurtdışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Literatür taraması sonucunda, Özensoy'un (2008) "*Sosyal Bilgiler Dersinde 'Bilim, Teknoloji ve Toplum' Öğrenme Alanıyla İlgili Öğretmen Görüşleri*" adlı makalesine rastlanmıştır. Bu çalışmanın elde ettiği sonuçlara göre, öğretmenler, öğrencilerin bu öğrenme alanında karşılaştıkları zorlukları zaman ve kronoloji algısı becerisinin kazanılamaması, farklı dönemlerde ortaya çıkan gelişmeler arasında ilişki kuramamaları, kavram bilgisine sahip olmamaları olarak belirtmektedirler. Araştırma, bu öğrenme alanının öğrenciler açısından değerli olduğunu vurgulamakta olup, programa kapsamının genişletilmesi, kitapların zenginleştirilmesi ve ilgi çekici olması, uygulayım bilimi ile güncel olaylardan daha fazla faydalanması gerektiği önerilerine ulaşmıştır.

Kılınç (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışma, "*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Pedagogik İçerik Bilgilerinin İncelenmesi*" başlığını taşımaktadır. Bu araştırma kapsamında, katılımcıların BTT öğrenme alanında kendilerini yeterli ve donanımlı hissedip hissetmedikleri üzerine bir inceleme yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcılar, bu öğrenme alanında tüm teknolojik unsurlar açısından yeterli ve donanımlı olduklarına inanmamaktadır. Özellikle sosyal bilgiler öğretmenleri, kendi

deneyimlerinden kaynaklanan bir avantajla, program bilgisi ve konu alanı açısından öğretmen adaylarına göre daha kapsamlı bilgiye sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Pala (2019)'nın yürüttüğü çalışma, *"Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Akademik Başarı ve Becerilerinin İncelenmesi"* başlığını taşımaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin BTT öğrenme alanındaki başarıları, öz denetim becerileri, dijital okuryazarlık becerileri ve sosyal bilgiler dersi adaptasyonları çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermektedir. Çalışmanın bulgularına göre, dijital okuryazarlık becerisi, öz denetim becerisi ve ders adaptasyonu, BTT öğrenme alanındaki öğrenci başarısını anlamlı bir şekilde yordayan faktörler olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerin BTT öğrenme alanındaki performanslarını etkileyen önemli belirleyicilerin başında dijital okuryazarlık, öz denetim ve motivasyonun geldiği ortaya çıkmıştır.

Serttaş (2019)'ın yürüttüğü araştırma, *"Sosyal Bilgiler Eğitiminde Bilim Teknoloji ve Toplum Ünitesi'nin Öğretiminde Argümantasyon Tabanlı Öğrenme Sürecine Etkisi"* başlığını taşımaktadır. Araştırmanın veri analizi, sosyal bilgiler dersinde argümantasyon tabanlı öğretim yönteminin öğrencilerin başarı düzeyi ve öğrenme tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çelickan (2010), "Sosyal Bilgiler Dersi Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Aktif Öğrenme Yöntemleri İle İşlenmesinin Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi" adlı araştırmasında ön test ve son test sonuçlarına göre her iki grup arasında akademik başarılarında anlamlı bir fark olmadığı, yani grupların birbirine denk olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bower ve Nelson (1998) tarafından gerçekleştirilen çalışma, okul öncesi ve ilköğretim ikinci sınıf öğrencileri üzerinde bilimsel okuryazarlık seviyesini artırmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, mevcut programa bilimsel araştırma süreci ve bilimsel becerilerin eklenmesi hedeflenmiştir. Çalışma, toplamda dört öğrenme alanı üzerinde bilimsel becerilerin transferi ve bilimin geliştirilmesi konularını ele almıştır. Okul öncesi kademesi için haftada iki kez 20 dakikalık uygulamalar planlanmışken, ilkokul kademesi için ise 30 dakikalık uygulamalar öngörülmüştür.

Zoller ve Ben-Chaim (1994), yaptıkları çalışmada fen öğretmen adayları, sosyal bilgiler öğretmen adayları, sosyal bilgiler öğretmenleri ve fen öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, katılımcıların BTT konularına yönelik inançlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmacılar, katılımcıların BTT konularına dair görüşlerini değerlendirmek amacıyla VOSTS (Views on Science-Technology-Society)

ölçeğini kullanmışlardır. Yapılan inceleme, katılımcıların genel olarak BTT konularındaki görüşlerinin yetersiz olduğu sonucuna varmıştır. Bu bağlamda, bilim ve teknoloji arasındaki fark ile BTT arasındaki etkileşimi anlama konusundaki eksikliklere vurgu yapılmıştır.

Sweeney (2001) tarafından yapılan bir araştırmada, hizmet öncesi öğretmenlerinin BTT ile fen eğitimine çok kültürlü yaklaşımlar konusundaki görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, hizmet öncesi öğretmenlerinin BTT çok kültürlü yaklaşımını benimsemekte direnç gösterdikleri ve sosyal ve siyasi konuların fen öğretimi alanına dâhil edilmemesi gerektiği düşüncesini taşıdıkları ortaya çıkmıştır. Henning ve King'in (2005) çalışmasında ise hizmet öncesi ilköğretim öğretmenlerinin BTT öğretim programlarında yaşadıkları zorluklar araştırılmıştır. Sonuçlar, çalışmaya katılan öğretmenlerin, disiplinler arası dersler geliştirmek için fen ve sosyal bilgiler alanlarında yeterli içerik bilgisine sahip olmadıklarını göstermiştir. Sosyal bilgiler dersleri genellikle öne çıkarken, BTT içeriğinin yüzeysel kaldığı belirlenmiştir. Birbirleriyle bağlantılı kavramsal bağlantıların sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, araştırmacılar, işbirliği yapan öğretmenlerin bazılarının diğerlerinin görevini yanlış anladığını vurgulamışlardır. Bu bağlamda, BTT öğrenme alanlarını şekillendirmek için yükseköğretim kurumları ve ilköğretim kurumlarının arasında daha fazla işbirliği ve iletişim gerektiği öne sürülmüştür.

Amirshokoohi (2008) tarafından gerçekleştirilen "Bilim ve Teknoloji Konu Odaklı Eğitimin Hizmet Öncesi İlköğretim Öğretmenlerinin Bilim, Teknoloji ve Toplum Hakkındaki Düşünce ve Algıları Üzerindeki Etkisi" adlı çalışma, hizmet öncesi ilköğretim öğretmenlerinin BTT öğrenme alanındaki düşünce ve algılarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda, BTT konu odaklı müfredatın öğretmenlerin bilim, teknoloji ve toplum konularındaki bilgi, düşünce ve algılarını geliştirmeye yönelik etkilerini araştırmayı hedeflemektedir. Çalışma, 93 hizmet öncesi ilköğretim öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiş olup, nitel ve nicel yöntemlerin birleştirildiği bir yaklaşım benimsemiştir. Nicel bölümde, kontrol ve deney gruplarını içeren yarı deneysel bir öntest-sontest uygulanmıştır. Nitel bölüm ise, öntest ve sontestin tamamlanmasından hemen sonra elde edilen gözlem ve anket verilerini içermektedir. Bu çift yöntem, çalışmanın hem deneysel bir yaklaşım sunmasına hem de öğretmenlerin düşünce ve algılarına daha derinlemesine bir anlayış kazandırmasına olanak sağlamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın modeline, evrenine ve örneklemine, veri toplama araçlarına ve verilerin toplanma süreleri ile bu verilerinin değerlendirilmesinde kullanılan nitel ve nicel yöntemlere yer verilmektedir.

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma modeli, araştırılacak soru ve cevapları ya da varsayımları test etmek için araştırmanın amacı ile örtüşen, verilerin elde edilmesi ve verilerin analizi için gerekli imkanların ve ortamın sağlanmasıdır (Büyüköztürk vd., 2013; Karasar, 2012). Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır.

2.1.1. Nitel Araştırma Boyutu

BTT öğrenme alanını sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırmada nitel ve nicel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Nitel araştırma, çalışılan konuların, elde edilen bilgi ve deneyimlerin genel bir çerçeve halinde yakalamayı amaçlar. Bundan dolayı bireylerin bilgi donanımlarını ve tutumlarını detaylı bir şekilde incelemektedir (Taşgın, Halıcıoğlu, Güler 2013). Nitel araştırmalarda, doküman analiz, gözlem ve görüşme gibi nitel yöntemler, veri toplama süreçlerinde sıkça tercih edilen yöntemler arasındadır. Deneyimlerin ve olayların gözlemlendiği ortamları bir bütün olarak ortaya koyan süreçtir (Şimşek ve Yıldırım, 2011).

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum (örnek olay) incelemesi kullanılmıştır. Yin'e göre (2017) nitel çalışmaların neredeyse hepsi aynı şekilde, sadece tek bir durum yahut birkaç durumun detaylıca incelenmesi ile başlar. Durum çalışması, belirli bir olayı, durumu veya grupları detaylı bir şekilde inceleyen bir araştırma yöntemidir (Şimşek ve Yıldırım, 2011). Bu yöntemin araştırmanın birçok yönünü ortaya koyabileceği varsayılmaktadır.

2.1.2. Nicel Araştırma Boyutu

Bu araştırmanın nicel kısmında tarama (survey) araştırma deseni kullanılmıştır (Creswell, 2008). Tarama çalışmaları genellikle bir grup veya topluluğun genel özelliklerini, inançlarını, bilgi düzeylerini, tutumlarını, kaygılarını ve ilgi alanlarını belirlemek için kullanılır. Bu durum genel bir çerçeve oluşturur. Bu desende, araştırılan

durumun nedenleri yerine durumun varlığı ve derecesinin tespit edilişi hedeflenir (Büyüköztürk, vd 2010; Karasar, 2007). BTT öğrenme alanının sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerlendirmesi, tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu değerlendirme, öğretmenlerin katılım düzeylerini çeşitli değişkenlere göre analiz etmeyi amaçlamaktadır.

2.2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU

Bu çalışmanın problemine çözüm bulmak ve gerekli bilgileri toplamak amacıyla, Bayburt ilinde görev yapan sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Bu bağlamda, araştırmanın grubu, söz konusu ilde görev yapan sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerini içermektedir.

Nitel araştırma çalışma grubu; 2022–2023 eğitim ve öğretim yılında Bayburt ilinde görev yapan 18 sosyal bilgiler öğretmeni ve 17 sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bilimsel etik gereği araştırmaya katılan öğretmenlerin kimlik bilgileri gizli tutulmakta ve öğretmen (Ö1), öğretmen (Ö2) şeklinde sıra numarası verilmektedir.

Araştırmanın nicel çalışma grubunu 2022–2023 eğitim ve öğretim yılında Bayburt'ta görev yapan 156 sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin isimleri gizli tutulmuş ve Ö1, Ö2 şeklinde sıra numarası verilerek kodlanmıştır.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

2.3.1. Nitel Araştırma (Görüşme Formu)

Nitel araştırmanın verileri görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Görüşme, sosyal bilimlerde oldukça yaygın kullanılan veri toplama araçlarından biri olup, bireylerin tecrübelerini, davranışlarını, fikirlerini, söylemlerini, dair bilgi elde etmede etkili bir yöntem olduğundan ötürü bu araştırmada kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 120; Briggs 1986).

Görüşme formu açık uçlu beş sorudan oluşmaktadır. Bu sorular oluşturulmadan önce ilgili literatür incelenmiş ve araştırmanın amacı doğrultusunda soru havuzu oluşturulmuştur. Soru havuzu genel olarak Özensoy (2012)'un çalışmasında kullandığı sorulardan oluşmuştur. Bu soru havuzu Hatay, Tekirdağ, Muğla, Hakkâri, Rize illerinde aktif olarak çalışan beş sosyal bilgiler ile beş sınıf öğretmenine gönderilmiştir. Öğretmenlerden bu soruların BTT öğrenme alanını kapsayacak şekilde olup olmadığı veya eksiklerin bulunup bulunmadığı konusunda görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmenlerden

gelen dönütlere göre soru havuzu yeniden oluşturulmuştur. Daha sonra soru havuzundaki soruların araştırmanın amacına uygun olup olmadığı konusunda uzman görüşü alınmıştır. Alınan dönütler sonucunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Gerek öğretmenlerden gerekse uzman görüşlerinden elde edilen dönütler Özensoy (2012) çalışmasında kullandığı soruların bu araştırma için yeterli olduğunu göstermiştir. Bu sebeple yazardan gerekli izinler alınarak görüşme formunda kullanılmıştır.

Görüşme formunun öğretmenlere uygulanması için Bayburt MEM’den gerekli izin alındıktan sonra öğretmenlere telefon ve mail ile ulaşılmıştır. Öğretmenlere araştırma ile ilgili açıklamalar yapıldıktan sonra gönüllü olarak katılıp katılmadıkları sorulmuş, katılmak isteyen öğretmenler için belirli gün ve saat belirlenmiştir. Belirlenen gün ve saatte öğretmenler ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve kayıt altına alınmıştır. Görüşme yapıldığı sırada alınan notların tamamı yazılı hale getirilerek bu araştırmanın analizi için birleştirilmiştir. Formdan elde edilen bulgular araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

2.3.2. Nicel Araştırma (Öz değerlendirme Ölçeği)

Nicel araştırmanın verilerini toplamak için öz değerlendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin maddeleri oluşturulmadan önce araştırmanın amacına uygun literatür taranmış Çakır (2008) tarafından geliştirilen ölçek bu araştırmanın da madde havuzuna alınmıştır. Çakır (2008) tarafından geliştirilen ölçek İstanbul, Samsun, Çankırı, Bingöl, Manisa, Burdur, Şırnak, Ağrı illerinde görev yapan on iki sosyal bilgiler ile on iki sınıf öğretmenine gönderilmiştir. Öğretmenlerden bu maddelerin BTT öğrenme alanıyla ilgili deneyimlerini kapsayacak şekilde olup olmadığını belirtmeleri istenmiştir. Öğretmenlerden gelen dönütler bu maddelerin deneyimleri kapsayacak şekilde olduğunu göstermiştir. Araştırmanın amacına uygun veri toplama yöntemlerini belirlemek adına üç uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar, Çakır (2008) tarafından geliştirilen ölçeğin yeterli olduğu konusunda hem fikir olduklarını belirlenmiştir. Bundan sonra ölçeğin araştırmada kullanılması için Çakır (2008)’tan gerekli izinler alınmıştır.

Ölçeğin öğretmenlere uygulanabilmesi için Bayburt İl MEM’den gerekli izinler alınmıştır. Öz değerlendirme ölçeği, izin belgesinde belirtilen tarihler arasında gönüllü öğretmenlere Google Form üzerinden gönderilmiştir. Öğretmenlerin ölçeği yanıtladıktan sonra göndermeleri istenmiş olup, Google Form sayısı bir ile sınırlandırılmıştır. Öğretmenlerin gönderdikleri ölçekten elde edilen bulgular araştırmanın ana veri kaynağını meydana getirmiştir.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Bu araştırma, görüşme formu ve öz değerlendirme ölçeği verilerini ayrı ayrı analiz etmiştir. Bu analizler için her bir veri toplama aracına uygun bir analiz tekniği belirlenmiştir. Görüşme verileri betimsel analiz ile çözümlenirken, öz değerlendirme ölçeği verileri SPSS programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada nicel veriler çözümlenirken betimsel istatistikler olan, frekans (f), yüzde (%) analizi kullanılmıştır (Altunışık, Çoşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım,2010, s.168).

2.4.1. Görüşme Formu ile Toplanan Verilerin Analizi

Veri analizi betimsel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Betimsel analiz, elde edilen verilerin önceden belirlenmiş temalara göre özetlenip yorumlandığı bir yöntemdir. Veriler, araştırma sorularının belirlediği temalara uygun bir düzenlemeyle sunulabilir. Aynı zamanda, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar da dikkate alınarak düzenlenmiş olabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin perspektiflerini vurgulamak amacıyla sıkça doğrudan alıntılara yer verilmiştir. (Yıldırım ve Şimşek,2011). Toplanan veriler araştırmanın problemleri ile ilişkili olarak sınıflandırılmış ve bu başlıklar altında analiz edilmiştir.

Görüşme formlarına herhangi birinden başlanarak sıra numarası verilmiştir. Görüşme formlarının gizliliğine dikkat etmek için katılımcıların bilgilerine yer verilmemiştir. Görüşme formundan başlanarak öğretmen 1, öğretmen 2, öğretmen 3 (Ö1; Ö2; Ö3) şeklinde sıra numarası verilmiştir. Sonuçta elde edilen veriler doğrudan alıntı yapılarak sunulmuş ve yorumlanmıştır.

2.4.2. Öz değerlendirme Ölçeği ile Toplanan Verilerin Analizi

Cinsiyet, yaş, mesleki deneyim, alan, konu alan bilgisi, program bilgisi, öğrencileri anlama bilgisi, öğretme stratejileri bilgisi, değerlendirme bilgisi ile ilgili değişkenlerin öğretmenlerin bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanının öğretim süreci üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını anlamak için verilerin analizi betimsel istatistiki programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmenlere uygulanan ölçekten alınan cevaplar, SPSS analiz programına aktarılmıştır.

2.4.3. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın sonuçlarına olan güvenilirlik, bilimsel çalışmaların temel ölçütlerinden biridir. Bu sebeple, geçerlik ve güvenirlik, araştırmalarda sıkça kullanılan iki önemli kriterdir. Kullanılan veri toplama araçları ve araştırma deseni, her bir

araştırmacının büyük bir özenle test etmesi ve elde edilen sonuçları okuyucuya doğru bir şekilde rapor etmesi gereken önemli unsurlardır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği sağlamak amacıyla, görüşmelerden elde edilen veriler belirlenen temalar ve 81 farklı kod üzerinden sınıflandırılmıştır. Bu kodlar daha sonra bir tablo haline getirilerek araştırmanın temel bulgularını sunmak için kullanılmıştır. Bu süreç, elde edilen verilerin güvenilirliğini artırmaya yönelik bir çabadır ve araştırma sonuçlarının sağlam bir temele dayandığını göstermektedir. Tablolar verildikten sonra öğretmenlerin görüşleri tabloların alt kısmında yer almıştır. Alıntılarda görüşmeye katılan katılımcıların isimleri kodlamalar şeklinde verilmiştir (Ö1, Ö2 gibi). Temaların ve kodların güvenilirliği için çalışmada $[(\text{Güvenirlilik} = \text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}) \times 100)$ güvenirlilik formülü kullanılmış ve elde edilen veriler bu formüle göre hesaplanmıştır. Bu doğrultuda uzman görüşüne sunulan 35 tema ve kodun 35'inde görüş birliğine varılmıştır. Bu doğrultuda uyum yüzdesi (%100) olarak hesaplanmıştır. Diğer yandan güvenilirliği sağlamak amacıyla öz değerlendirme ölçeğinde uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşüne sunulan ölçek görüş birliğine gidilmiştir. Bu doğrultuda uyum yüzdesi (%100) olarak hesaplanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırma süreci boyunca hem nicel hem de nitel araştırma çerçevesinde elde edilen bulgular, açıklayıcı ve sıralı olarak elde ediliş sırasına göre verilmiştir. İlk önce nitel araştırma deseninde kullanılan görüşme formundan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Daha sonra nicel araştırma yönteminde kullanılan öz değerlendirme ölçeğinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırma bulguları bu sıraya göre aşağıda sunulmuştur.

3.1. GÖRÜŞME FORMUNA AİT BULGU VE YORUMLAR

3.1.1. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Programda Ele Alınışı ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Katılımcıların BTT ile ilgili bilgi ve tecrübelerini belirlemek için BTT'nin programda ele alınışını yeterli/yetersiz görüyor musunuz? Bunun nedenini açıklar mısınız? sorusu yöneltilmiş ve bu soruya verdikleri yanıtlardan aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 2: Görüşmeye Alınan Öğretmenlerin Verdikleri Yanıtlarla İlgili Bulgular

Öğretmen Branşları	Yeterli	Yetersiz	Kısmen yetersiz
Sosyal Bilgiler Öğretmenleri	2.86	%48.57	%0
Sınıf Öğretmenleri	11.43	34.29	2.86

Araştırmaya alınanların, BTT öğrenme alanının programda ele alınışını yeterli görüyor musunuz? sorusuna yetersiz diyen sosyal bilgiler öğretmenleri (n=17), yetersiz diyen sınıf öğretmenleri (n=12), yeterli diyen sınıf öğretmeni (n= 4), yeterli diyen sosyal bilgiler öğretmenleri (n=1), kısmen yeterli diyen sınıf öğretmeni (n=1) şeklinde yanıt vermişlerdir. Bu bağlamda katılımcılar, BTT öğrenme alanının programda ele alınışını yetersiz gördüklerini ifade etmişlerdir. Bunun nedeni olarak; Türk bilim insanlarına yeterli düzeyde yer verilmediğini, Nano teknoloji, yapay zekâ, kodlama ve dijital oyunlar gibi yaratıcı teknolojiye çok az düzeyde yer verildiğini; kazanımlar için yeterli sürenin verilmediğini; sınıf düzeylerinde çeşitlendirilmediğini ve kazanım sayısının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcılardan yeterli düzeyde olduğunu ifade edenler ise, bunun sebebi olarak sosyal bilgiler dersinin sosyal bilimlerden oluşturulmuş çok kapsamlı bir ders olduğundan BTT öğrenme alanına ancak bu kadar yer verilebilir düşüncesini belirtmişlerdir. Hatta bu

katılımcılar, bu öğrenme alanına verilen sürenin bir kısmının tarih, coğrafya ve anayasa içeriğine sahip kültür ve miras ile etkin vatandaşlık öğrenme alanlarına kaydırılması gerektiğini söylemişlerdir.

Katılımcılardan kısmen yeterli düzeyde olduğunu belirten ise, son yıllardaki dijital teknolojideki gelişmeler bireylerin çağın niteliklerine göre yetiştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır ve bunun için de bu öğrenme alanına mevcut olan durumdan daha çok yer ayrılması gerekliliğini belirtmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar aşağıda verilmiştir:

“Yeterli bulmuyorum. Programın uygulamaya dönük olması ve öğrenciler tarafından uygulanabilir bir hal alması gerekmektedir. Çünkü programda yer alan birçok unsura ulaşmak oldukça zor ve uygulanabilir değildir” (Ö1).

“Yeterli görmüyorum. Çünkü dijitalleşen dünya, robotik yazılım, yapay zekâ gibi konulara kapsamlıca yer verilmelidir. Kazanımları artırılmalıdır” (Ö2).

“Yeterli görmüyorum. Konu kapsamı daha da genişletilebilir yapay zekâ, nano teknoloji gibi unsurlara daha fazla yer verilmelidir. Çocuklar icat yapmayı çok zor olarak görmemeli daha basit düzeyde aletler yapmaya teşvik edecek etkinliklere ve kısımlara yer verilmelidir. Programda bu öğrenme alanına gerekli önem verilmeli ve bu alana ait atölye veya beceri merkezleri oluşturulmalıdır” (Ö3).

“Yeterli sayılabilir fakat teknolojinin insanlar tarafından daha etkin kullanım alanı sağlayacak kazanımlara daha fazla yer verilebilir” (Ö4).

“Yeterli görmüyorum. Çünkü günümüzde bilim ve teknolojinin etki alanı oldukça genişlemiş birçok alanı kapsamıştır” (Ö5).

“Yeterli görmüyorum. Konu alanı genişletilebilir. Bu alana ait etkinlik sayısı artırılabilir. Yapay zekâyâ fazla yer verilebilir” (Ö6).

“Kısmen yeterli görüyorum. Teknolojinin ve dijitalleşmenin programdaki yeri genişletilmelidir” (Ö7).

“Yeterli görmüyorum. Bilim insanlarına gerekli önem verilmemiş. Bu bilim insanlarının hangi alanda daha çok çalışma yaptığına değinilmemiş. Genel itibari ile tüm bilim insanlarının çok yönlü olduğuna vurgu yapılmış ama yaptıkları çalışmalar tam olarak verilmemiştir” (Ö8).

“Yeterli bulmuyorum çünkü bilime öncülük eden devletlere yeterince değinilmemiş. Bilimin ve teknolojinin gelişim serüveninde hangi devletlerin mihenk taşı olduğuna yer verilmemiş” (Ö9).

“Yeterli görüyorum çünkü sosyal bilgiler dersi birçok disiplinden meydana gelmektedir. Her disipline ayrı bir yer verildiğinden bu öğrenme alanına gerekli alanın ayrıldığını düşünüyorum. Sosyal bilgiler dersinde ana konuların tarih ve coğrafyaya ayrılması gerektiğini düşünmekteyim. Birçok derste teknoloji ünitesi var. O derslerde gerekli bilgiler zaten verilmektedir” (Ö10).

“Yeterli görüyorum çünkü sosyal bilgiler dersinde ana konular anayasa, tarih ve coğrafya olmalıdır. Bilim ve teknoloji konusu hem fen hem de Türkçe derslerinde verilmektedir. Bu yüzden bu öğrenme alanına gerekli önem verilmiştir” (Ö11).

“Yeterli bulmuyorum çünkü dijital ve teknolojik bir dünyada yaşıyoruz bu üniteye gerekli önemin verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu öğrenme alanının dijital oyunlar ve yapay zekâ ile daha fazla ilişkilendirilmesi gerektiğini, programda daha kapsamlı yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö12).

“Yeterli değil çünkü programda bu öğrenme alanına daha fazla yer verilmeli kazanımlar geçmişten günümüze bilim ve teknolojinin değişimi ve gelişimini kapsamalıdır” (Ö13).

“Yeterli olduğunu düşünmüyorum programda kazanım sayısı artırılmalı, nano teknoloji ve yapay zekâ teknolojileri kazanımlarla daha çok ilişkilendirilmelidir” (Ö14).

“Yeterli bulmuyorum diğer öğrenme alanları ile daha fazla ilişkilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö15).

“Yeterli bulmuyorum kazanım sayısı ve bu öğrenme alanına ayrılan sürenin artırılması gerektiği inancındayım” (Ö16).

“Yeterli buluyorum ama kazanımların tarihteki Türk devletlerindeki bilimsel gelişmelere ve Türklerin yaptığı bilimsel çalışmalara daha fazla yer verilmelidir” (Ö17).

“Yeterli bulmuyorum bu üniteye fazlaca kazanım gerektiği inancındayım. Aynı zamanda teknolojik hikâyeler ve bilimsel belgeselleri programa serpiştirmek gereklidir” (Ö18).

“Yeterli olmadığını düşünüyorum” (Ö19).

“Yeterli buluyorum çünkü sosyal bilgiler alan itibari ile çok fazla disiplini içinde barındırmakta bundan dolayı hepsine geniş yer vermesi tarihin ve coğrafyanın alanını daraltabilir. Bu yüzden gerekli önemin verildiği düşünüyorum” (Ö20).

“Yeterli bulmuyorum çünkü konu sınırları çok geniş bir ünite. Ders saati ve kazanım sayısı net bir şekilde çizilmeli ve artırılmalıdır. Örneğin, 4.4.3 kazanım ve 7.4.4 kazanımların sınırları çizilmemiştir. Bu kazanımların alanları oldukça geniştir. Bu yüzden kazanım alanları net bir şekilde çizilmelidir” (Ö21).

“Yeterli bulmuyorum çünkü bazı kazanımlar “4.4.2” sayılı kazanım gibi çok geniş bir yer kaplamasına rağmen ayrılan ders saati çok sınırlı tutulmuştur” (Ö22).

“Yeterli olduğu kanaatindeyim çünkü çok sayıda sosyal bilim bulunduğundan hepsine aynı önemin verilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö23).

“Yeterli bulmuyorum dijital çağın gerekleri ve önemi programda daha kapsamlı ele alınmalıdır” (Ö24).

“Yeterli bulmuyorum bilim ve teknolojinin tarihi ve toplumların gelişimindeki rolüne gerekli önemin verilmediği kanaatindeyim” (Ö25).

“Yeterli bulmuyorum toplumların bilime ve teknolojinin gelişimine katkıları ilk çağdan günümüze sınıflandırılarak programda verilmesi gerektiğini düşünmekteyim” (Ö26).

“Yeterli olduğunu düşünmüyorum çünkü konu alanı çok geniş bir öğrenme alanı olduğundan kazanım sayıları artırılabilir ve kazanımların sınırları belirlenebilir” (Ö27).

“Yeterli bulmuyorum çünkü kazanım sayısı fazla ders saati az” (Ö28).

“Yeterli olduğu kanaatinde değilim, programda bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı beş kazanım ile sınırlı tutulmuş ve kazanımların kapsam alanı oldukça geniş ama ders saati çok az verilmiş” (Ö29).

“Yeterli değil kesinlikle bu öğrenme alanı diğer öğrenme alanlarıyla daha fazla ilişkilendirilmelidir” (Ö30).

“Yeterli bulmuyorum bu öğrenme alanı çocukların çok daha fazla ilgisini çeken yapay zekâ, kodlama, nano teknoloji gibi konuları kapsadığı için daha çok kazanım eklenmelidir” (Ö31).

“Yeterli değil bu alanın kazanımları daha açık bir şekilde ve sınırları belli olacak bir biçimde çizilmelidir” (Ö32).

“Yeterli buluyorum yedi öğrenme alanı içerisinde en fazla önem verilen öğrenme alanı olduğunu düşünüyorum” (Ö33).

“Yeterli değil kesinlikle bu öğrenme alanının kapsamı genişletilmelidir. Değişen teknolojik dünyada bu öğrenme alanına ait kazanım sayısının artırılması gerektiğini düşünüyorum” (Ö34).

“Yeterli olduğunu düşünmüyorum çünkü tanımlar ve bilimin tarihi, teknolojinin tarihi ve toplumların bu alanlara katkılarını kapsayan ayrı bir kazanım konulması gerektiğini düşünüyorum” (Ö35).

3.1.2. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğretiminde Ders Kitapları ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Kapsayıcılığı

Katılımcılar öğrenme alanında ders ile öğrenci çalışma kitaplarında yeterli düzeyde yer verilip/verilmediğini belirlemek için BTT öğrenme alanını ders ve öğrenci çalışma kitaplarını yeterli/yetersiz görüyor musunuz? sorusu yöneltilmiş ve verdiği yanıtın “Nedenini açıklar mısınız? şeklinde ek bir soru daha yöneltmiştir. Bu sorulara verilen yanıtlardan aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 3: Görüşmeye Alınan Öğretmenlerin Verdikleri Yanıtlarla İlgili Bulgular

Öğretmen Branşları	Yeterli	Yetersiz	Kısmen yetersiz
Sosyal Bilgiler Öğretmenleri	2.86	%48.57	%0
Sınıf Öğretmenleri	11.43	34.29	2.86

Katılımcılar genel olarak “BTT” öğrenme alanının ders kitapları ile çalışma kitaplarında yeterli düzeyde verilmediği kanaatini taşımaktadırlar. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir: yetersiz diyen sosyal bilgiler öğretmenleri (n=17), yetersiz diyen sınıf öğretmenleri (n=12), yeterli diyen sınıf öğretmenleri (n= 4), yeterli diyen sosyal bilgiler öğretmeni (n=1), kısmen yeterli diyen sınıf öğretmeni (n=1) şeklinde olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden yetersiz düzeyde görenler, bunun nedenlerini şu şekilde açıklamışlardır: Türk dünyasındaki bilimsel gelişmelere ve Türk bilim insanlarının çalışmalarına yeterli düzeyde yer verilmediği, genel olarak Batılı bilim insanlarına yer verildiğini, etkinlik sayısının yetersiz olduğunu, bilim insanlarının yaşamlarının başarı hikâyeleri şeklinde anlatılmadığı, öğrenme alanının soyut olan konularının somutlaştırılmadığı, kronolojik düşünme becerisini geliştirici araçlara yer verilmediği, QR gibi dijital yeterlilikleri geliştirici etkinliklerin sınırlı sayıda yer aldığı, ders kitaplarında kullanılan bazı görsellerin direkt altında kaynakçalarının belirtilmediği,

bazı verilerin güncellenmediği, içeriğin sarmal yaklaşıma göre verilmediğini, değerlendirme sorularının yetersizliğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden, yeterli düzeyde görenler, bunun nedenlerini şu şekilde açıklamışlardır: Sosyal bilgiler dersi, sosyal bilimlerden türetilmiş bir müfredat dersi olup, bu disiplinlere ait terimler, bilgiler, beceriler ve değerlerin hepsine yer verilmesi imkânsızdır. Onun için öğrencilere bilgiye nasıl ulaşılacağını öğretmek yeterli görülmelidir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden kısmen yeterli düzeyde olduğunu gören, bunun nedeni olarak şunu söylemiştir: Öğrenme alanı ile ilgili olarak çalışma kitaplarında yeterli düzeyde etkinlik örnekleri yoktur. Katılımcıların verdikleri yanıtlar aşağıda verilmiştir:

“Yeterli bulmuyorum. Etkinlik sayısının artırılması gerektiğini düşünüyorum. Kitaba QR kodlar konulması gerektiğini, etkinlik cevaplarının bu kodların okutularak ulaşılması gerektiğini düşünüyorum. Verilen bilimsel gelişmeler sonucu icat edilen çalışmaların videolarına veya 3D boyutlarına da QR kodlar ile ulaşılması gerektiğini düşünüyorum” (Ö1).

“Yeterli görmüyorum. Bu konuya ilişkin etkinlik sayısının artırılması gerektiğini düşünüyorum. Etkinliklerin beceri temelli ve dijital dünya ile uyumlu olması gerektiği inancındayım” (Ö2).

“Yeterli görmüyorum. Yabancı bilim adamlarına çok fazla yer verildiğini düşünüyorum. Yabancı bilim insanlarına zaten birçok derste yer veriliyor. Bu öğrenme alanında daha çok Türk bilim insanlarına yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Birçok Türk bilim insanı dünyaca prestijli yayınlarda yer buluyor bu bilim insanlarının ders kitabında da yer alması gerektiğini düşünüyorum” (Ö3).

“Ders kitapları yeterli değil konu daha kapsamlı ele alınabilir. Konular biraz daha hikâyeleştirilebilir. Etkinlikler biraz daha somutlaştırılabilir” (Ö4).

“Ders kitapları yeterli değil bilim insanlarının hayatlarına daha fazla yer verilebilir. Bu alana ait eşleştirme etkinlikleri, doğru- yanlış etkinlikler, dijital etkinliklerle pekiştirilmelidir” (Ö5).

“Ders kitaplarını bu alanın öğretiminde yeterli bulmuyorum içerik zenginleştirilebilir. QR kodla etkileşimli oyunlar ve etkinliklerle desteklenirse daha iyi olabilir. Bilim adamlarının hayatları hikâyeleştirilirse öğrenmenin kalıcılığı daha iyi olabilir” (Ö6).

“Kısmen yeterli görüyorum. Etkinlik sayıları artırılabilir” (Ö7).

“Yeterli görmüyorum. Daha somut etkinliklere yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Etkinliklerin 4. sınıftan 7. sınıfa kadar sarmal olarak genişletilmesi gerektiğini düşünüyorum. Böylece öğrencinin her geçen yıl bilgi ve birikimi artarak ilerleyecektir” (Ö8).

“Yeterli bulmuyorum çünkü bilim ve teknoloji ile ilgili metinlerin çok az kullanıldığı, bu metinlerde güncel teknolojik gelişmelere çok fazla değinilmediği ve öğrenciler için verilen yardımcı kaynaklarda da bu öğrenme alanına ait etkinlik çeşitliliğinin az olduğunu düşünmekteyim” (Ö9).

“Yeterli görüyorum çünkü sosyal bilgiler ders kitabı bu öğrenme alanına yeteri kadar yer vermiş. Ders kitaplarında birçok çoktan seçmeli soruya yer verilmiştir. Bu alanın öğrenilmesi için bunlar yeterlidir” (Ö10).

“Yeterli görüyorum çünkü sosyal bilgiler ders kitapları gayet yaşanan teknolojik gelişmeleri genel hatları ile vermiş durumdadır” (Ö11).

“Yeterli bulmuyorum çünkü ders kitaplarında resimler çok net değil, görseller daha net bir şekilde verilebilir. Daha güncel görseller kullanılabilir. Kitapların alt kısımlarında QR kod içerikli bir sistem getirilebilir. Böylece soruların dijital çözümlerine ulaşmak daha kolay olabilir. Görsellerin, haritaların, şekillerin 3 boyutlu biçimlerine ulaşmak QR kodlar ile daha kolay sağlanabilir. Bu kodlar ile dünyada yapılan ya da geliştirilen teknolojik veya bilimsel gelişmelerden haberdar olunulabilir” (Ö12).

“Yeterli değil ders kitapları daha fazla çeşitlendirilmeli okuma parçaları veya etkinlikler daha bilimsel ve teknolojik içerikli olmalıdır. Türk İslam bilim adamlarına daha fazla yer verilmelidir. Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu dönemindeki bilimsel ve teknolojik gelişmelere daha fazla yer verilmelidir” (Ö13).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum. Uygurlar ve Göktürkler döneminde yapılan bilimsel ve teknolojik gelişmelere daha fazla yer verilmelidir. Astronomi ve gökbilimin Türklerdeki gelişimine daha fazla yer verilmelidir. Maya, Sümer ve Mısır medeniyetlerindeki bilimsel gelişmeler tablolar halinde verilirse daha iyi olabilir” (Ö14).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum çünkü görsellerle daha fazla çeşitlendirilmeli, tablolar halinde konuların ele alınması öğrenmenin kalıcılığını artırabilir” (Ö15).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum ders kitaplarındaki etkinlik sayısı ve soru sayısı artırılırsa daha iyi olabilir” (Ö16).

“Ders kitaplarını yeterli buluyorum. Fakat içerikleri biraz daha zenginleştirilirse daha iyi olabilir” (Ö17).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum çünkü konu anlatım kısımları kronolojik bir akış halinde ya da zaman şeridi halinde verilebilir. Bu zaman şeridi öğrenmenin kalıcı olmasını daha iyi sağlayabilir, öğrencilerin olaylar arasında bağlantı kurmasını kolaylaştırabilir. Öğrencilerin derse olan olumlu tutumunu arttırabilir” (Ö18).

“Ders kitaplarının yeterli olmadığını düşünüyorum. Konular kısa özetler halinde verilebilir” (Ö19).

“Ders kitaplarını yeterli buluyorum çünkü sosyal bilgiler alan itibari ile çok fazla disiplin içinde barındırmakta bundan dolayı gerekli önemi bu öğrenme alanına ayırdığını düşünüyorum. Etkinlikler sorularla desteklendiğinden de öğrencilere fayda sağladığı inancındayım” (Ö20).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum çünkü Büyük Asya Hun devletindeki bilimsel ve teknolojik gelişmelerden başlanılmalı ve günümüze kadar olan bilim ve teknolojinin Türk toplumu ve dünya üzerindeki etkilerine yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö21).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum çünkü görseller ve haritalar ile zenginleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö22).

“Ders kitaplarını yeterli buluyorum çünkü sosyal bilgiler çok sayıda sosyal bilimden meydana gelir. Tüm alt disiplinlere yer verilmiş hepsi ile ilgili etkinlikler konulmuştur” (Ö23).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum yaşadığımız teknolojik gelişmelere daha fazla yer verilebilir hava savunmasına veya uzaydaki uydu sistemlerine daha fazla değinilebilir” (Ö24).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum bilim ve teknolojinin tarihi ve toplumların gelişimindeki rolünün daha detaylı bir şekilde kavram haritaları ile verilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö25).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum toplumların bilime ve teknolojinin gelişimine katkıları ilk çağdan günümüze sınıflandırılarak kronolojik bir sıra ile verilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö26).

“Ders kitaplarının yeterli olduğunu düşünmüyorum çünkü öğrencinin konuyu pekiştirmesi için yeterli etkinlik yok ve soru sayısı yeterli değil. Kitabın konu, soru ve etkinlik boyutunda zenginleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö27).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum çünkü yabancı bilim adamlarına daha fazla yer ayrılmış örneğin; Newton ve buna benzer bilim insanlarına çokça yer verilmiş. Oysaki bu bilim adamlarına birçok ders yer veriyor. Bu yüzden Türk bilginlerine çokça yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö28).

“Ders kitaplarının yeterli olduğu kanaatinde değilim konuların daha kalıcı olması konuların maddeler halinde özetlenmesi, konu anlatımlarında tabloların kullanılması, konuların hikâyeleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö29).

“Ders kitapları yeterli değil kesinlikle ilk Türk devletlerindeki bilimsel ve teknolojik gelişmelere daha fazla yer verilmelidir. Bu öğrenme alanındaki gelişmeler özetlenmelidir. Konular belli bir kronolojik akış içinde verilmelidir” (Ö30).

“Ders kitaplarını yeterli bulmuyorum zenginleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö31).

“Ders kitapları yeterli değil Anadolu Selçuklu ve Büyük Selçuklu dönemindeki bilimsel gelişmeler Osmanlı Dönemi’ndeki bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile karşılaştırılmalı tablolarla verilirse daha kalıcı ve etkili olacağını düşünüyorum” (Ö32).

“Ders kitaplarını yeterli buluyorum birçok ilk olan bilimsel gelişmeye yer verilmiş bununda ortaokul öğrencisinin seviyesine uygun nitelikte olduğunu düşünüyorum” (Ö33).

“Ders kitapları yeterli değil kesinlikle QR kodlara daha fazla yer verilmesi gerektiğini etkinliklerin bu kodlar sayesinde online çözülmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö34).

“Ders kitaplarının yeterli olduğunu düşünmüyorum çünkü dünyada bilim ve Türklerde bilim diye ayrı ayrı ele alınması gerektiğini düşünüyorum. Ders kitaplarında konuların yeterince vurgulanmadığını, oldukça dağınık bir şekilde verildiğini düşünüyorum” (Ö35).

3.1.3. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğrencilerin Hayat Boyu Öğrenmelerine Etkisi

Araştırmaya katılanların BTT öğrenme alanının öğrencilerin yaşamsal becerileri üzerindeki etkisini belirlemek için “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanı,

öğrencilerin hayat boyu öğrenmelerine ne tür katkı sağlıyor? sorusu yöneltilmiş ve bu soruya verdikleri yanıtlardan aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Katılımcıların her biri bu soruya olumlu yanıt vermişlerdir ve yine her biri öğrenme alanının öğrencilere birden çok bilgi, beceri ve değer kazandırdığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların belirttiği kazanımlar şunlardır: İnsanlığın ve bilimin tarihsel süreci kavradığını, değişim ve sürekliliği algıladığını, bugünden geçmişe bağlantı sağladığını, yakın zaman ve yakın çevreden hareketle genişleyen çevreler anlayışını verdiğini, bilimin insanlığın ortak malı olduğu düşüncesini kazandırdığını, genelden özele doğru düşüncelerini sağladığını, küresel bağlantı kurmalarında ufuk işlevi gördüğünü, bilimsel araştırma yeteneği kazandırdığı, zaman ve ekonomiden tasarruf sağladığı, yaratıcı düşünme becerisi kazandırdığı, keşfetmeyi ve araştırmayı öğrettiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar aşağıda verilmiştir:

“Bu öğrenme alanının öğrencilerin geçmişten günümüze gelişen ve değişen teknolojik gelişmeleri algılamalarına, zaman ve kronoloji algısının gelişmesine katkı sağlar” (Ö1).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere bilimin tarihsel gelişimini ve bilimin toplumlar üzerindeki etkisini ve gelişimini öğrenme noktasında büyük bir katkı sağladığını düşünüyorum. Bilimsel gelişmeleri öğrenmeden önce bilim tarihini öğreterek öğrencinin bu alanda alt yapı oluşturmasını desteklediğini düşünüyorum” (Ö2).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere, toplumların bilimle buluşmasını, bilimin birikerek ilerlediğini, bilimsel gelişmelere birçok toplumun katkı sağladığını öğrettiğini düşünüyorum. Bunun yanında öğrencilere araştırma, dijital okuryazarlık, değişim ve sürekliliği algılama, kanıt kullanma, zaman ve kronoloji algılama gibi temel becerilerin kazandırdığını düşünüyorum” (Ö3).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere genelden özele doğru düşünme becerisi kazandırdığını, geçmiş ve gelecek arasında köprü kurmak ve sentez yapmaya katkı sağladığını düşünüyorum. Keza bilimsellik, sorumluluk, duyarlılık, saygı dayanışma gibi değerler kazandırdığını düşünüyorum” (Ö4).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere Türk toplumlarında bilimsel gelişmelerin neler olduğunu, Türklerin bilim dünyasına katkılarını, Türk bilim adamlarının özelliklerini, Türk devletlerindeki bilimsel gelişmelerin neler olduğunu bu bilimsel gelişmelerin komşularını ve dünyayı nasıl etkilediğini öğrettiğini düşünüyorum” (Ö5).

“Bilim teknoloji ve toplum öğrenme alanının öğrencilere toplumların bilim ve teknoloji için ortak kazanımlarını ve bu kazanımların insanlık için önemini öğrettiğini bu alanı desteklediğini düşünüyorum” (Ö6).

“Bu öğrenme alanı öğrencilere bilim ve teknoloji ile gelişmiş ülke olunacağını, bu çalışmaların kendiliğinden olmadığını azim, kararlık ve çalışkanlık ürünü olduğunu bu ilkeler doğrultusunda gelişmeler sağlanacağını öğrettiğini düşünüyorum” (Ö7).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere geçmiş bugün ve gelecek arasında köprü kurmayı sağlar” (Ö8).

“Bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanının öğrencilere uluslararası işbirliğini ve ortak kültürlerin önemini aşıladığını düşünüyorum” (Ö9).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere yapılacak çalışmalarda sabırlı ve öz verili davranmaları gerektiğini bilimsel ve teknolojik gelişmelerin işbirliği ile daha iyi yerlere ulaşacağını öğrettiğini düşünüyorum” (Ö10).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere bilimsel çalışmaların nasıl yapıldığını, bilimsel çalışmaların zararlarının neler olduğunu, bilimsel çalışmaların faydalarının neler olduğunu öğrencilere öğrettiğini düşünüyorum” (Ö11).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere bilimsel araştırma basamaklarının neler olduğunu, bilimsel araştırmalarda ilk olarak neyin yapıldığını, bilimsel araştırmalarda kaynakçanın nasıl hazırlandığını, bilimsel araştırmalarda hipotezlerin nasıl oluşturulduğunu öğrettiğini düşünüyorum” (Ö12).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere günümüz dünyasında teknolojinin ilerlemesinin devamlılığının ve ilerde hangi boyuta ulaşacağını, teknolojik gelişmelerin hangi alanlarda hangi ölçüde geliştiğini, bu gelişmelerin insanlığın hayatını nasıl kolaylaştırdığını, eğitim, sağlık, sanat, hukuk, mali alanlarda hangi boyuta geldiğini öğrettiğini ve bunlar üzerine düşüncelerini sağladığını düşünüyorum” (Ö13).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere çok boyutlu düşünme ve etrafındaki gelişmelere uyum sağlamasını kolaylaştırdığını düşünüyorum” (Ö14).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere geçmiş ile günümüz arasındaki teknolojik gelişmeleri kıyaslama şansı verdiğini düşünüyorum” (Ö15).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere bilimin ve teknolojinin gelişim tarihini ve insanların günümüzde kullandığı teknolojik ve bilimsel gelişmelerin hangi aşamadan bu

hale geldiğini, bilimin gelişmesinde etkili olan Türk ve yabancı bilim insanlarının katkılarının neler olduğunu öğretmektedir” (Ö16).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere bilgi aktarımının ne kadar önemli olduğunu ve bilginin zaman içinde çoğaldığını ve ilerlediğini, öğrenciye zaman kronoloji algısı kazandırdığını düşünüyorum” (Ö17).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere toplumların ortak hareket etmesi gerektiğini bilimin ve teknolojinin insanlık mirası olduğunu öğrettiğini düşünmekteyim” (Ö18).

“ Bu öğrenme alanının öğrencilere bilgiyi üretmenin önemini, hayatımızı kolaylaştıran teknolojik aletlerin tarihini, sanayi inkılabının yararlarını, teknolojik aletlerle seri üretimin sağlandığını, teknolojinin zaman tasarrufu sağladığını, teknolojik ve bilimsel gelişmeler ile toplumların gelişmişlik düzeylerinin paralellik gösterdiğini öğrencilerin öğrenmesini sağladığını düşünüyorum” (Ö19).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere toplumların bilim ve teknolojik tarihini öğrettiğini düşünüyorum” (Ö20).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere teknolojiyi, çözüm üretme ve problem çözme becerilerimizin gelişmesini sağlıyor. Eskiden fabrikaların üretim bandında daha fazla insan gücüne ihtiyaç duyulurken, mekanik robotların insanların yerini almaya başladığını dünyanın dijitalleştiğini öğretmektedir” (Ö21).

“Bu öğrenme alanının öğrenciye gelecekte birçok mesleğin icra edilebilmesi için teknolojiye ihtiyaç olacağını bu teknolojileri yönetebilen, öğretebilen veya bunları kontrol edebilen bireylere ihtiyaç olacağını bu alanda değişimlerin ve gelişimlerin takip edilmesi gerektiğini öğretmekte olduğunu düşünüyorum” (Ö22).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere teknolojik ürünlerin sayısındaki artış ve buna bağlı olarak artan uyaranlar, çocukların daha karmaşık problemleri çözümleyebilmesi için büyük bir fayda sağladığını düşünüyorum” (Ö23).

“Bu öğrenme alanının öğrenciye bilgiye ulaşmanın çok kolay olduğunu bilgiye internet teknolojisi ile ulaşmanın zaman tasarrufu sağladığını, bilginin birçok internet sitesinden hatta ilk kaynağından öğrenmesini sağladığını, araştırmalarını kısa sürede sonuçlandırdığını ve öğrencinin kendini geliştirdiğini düşünüyorum. Kısacası öğrenmenin öğretilmesini sağladığını düşünüyorum” (Ö24).

“Bu öğrenme alanının öğrencilere görsel tasarım programları, teknik çizim programları, kodlama yaptıran programlar ve benzeri tasarımsal araçların öğrenilmesi için merak uyandırdığını düşünüyorum” (Ö25).

“Bu öğrenme alanının öğrencilerin yaratıcılığını geliştiriyor” (Ö26).

“Bu öğrenme alanının öğrencilerin yaratıcı yönünü güçlü çocukların yetişmesini sağlıyor. Değişen dünyaya ayak uydurma konusunda başarılı olmalarını sağlıyor” (Ö27).

“Bu öğrenme alanı öğrencilere değişen dünyanın değişen ihtiyaçlarına yeni çözümler üretme konusunda nasıl başarılı olunacağını göstermektedir” (Ö28).

“Bu öğrenme alanı öğrencilere acil durumlarda akıllı saatler ve akıllı telefonların daha etkin kullanılmasını sağlıyor. Bu teknolojilerle çocuk acil çağrılara çok kısa bir sürede gerekli yerlere bilgi verebilir. Yeri geldiğinde teknoloji öğrencinin veya çevresinin hayatını kurtaran bir kahramana dönüşebilir. Kısaca bu öğrenme alanı öğrencinin etkin bir birey olmasını sağlıyor” (Ö29).

“Bu öğrenme alanının öğrenciye, yazının, matbaanın, kütüphanecilik sistemlerinin, telgraf ve radyonun keşfinin tarihini ve bu alanlarda meydana gelen gelişmelerin neler olduğunu öğrettiğini düşünüyorum. Böylece öğrencilerin günümüzde kullandığı birçok bilimsel ve teknolojik gelişmelerin nerden nereye geldiğini görmesini ve gelişimin kaçınılmaz olduğunu düşünüyorum” (Ö30).

“Bu öğrenme alanının öğrenciye dünyayı küçültüp evimize getirerek, cebimize sığdırarak, evrenin bilinmeyenlerine dair keşif deneyimlerini bizzat yaşamasını sağlayan önemli bir alan olduğunu düşünüyorum” (Ö31).

“Bu öğrenme alanının öğrenciye yol gösteren, geleceğe yönelik bir aydınlanma yaratacak öğrenme alanı olduğunu düşünüyorum. Öğrencinin merak duygusunu üst safhada tutuyor. Bu nasıl oldu? Bunu nasıl buldular? gibi sorular sorarak soru sorma becerisi kazandırdığını düşünüyorum” (Ö32).

“Bu öğrenme alanı işlenirken zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin öğrenciler tarafından edinilmesini sağlamaktadır” (Ö33).

“El-Harezmi, Fârâbî, İbn-i Sînâ, el-Cezerî, İbn-i Haldûn, Ali Kuşçu, el-Hâzinî, Piri Reis ve Kâtip Çelebi gibi bilim insanlarının kişilik özelliklerinden kararlılık, öz denetim, çalışkanlık gibi özelliklerin öneminin anlaşılmasını sağlar. Öğrencinin özdeşim kurmasını sağlar. Bilime yönelmesine katkı sağlar” (Ö34).

“Öğrencilerin olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurmanın gerekliliğini kavratıldığını düşünüyorum” (Ö35).

3.1.4. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğrenme–Öğretme Sürecindeki Uygulama Etkinlikleri

Araştırmaya katılanlar BTT’nin öğrenme ve öğretme süreçlerinde uyguladıkları etkinlikleri, yöntem ve teknikleri, araç-gereçleri belirlemek için BTT’nin öğretiminde hangi uygulamaları yapıyorsunuz? sorusu yöneltilmiş ve bu soruya verilen yanıtlardan aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Katılımcıların her biri bu soruya cevap vermişlerdir ve yine her biri, birden çok etkinlik örneği, yöntem ve teknik, araç- gereç kullandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar kullandığı etkinlik örnekleri, yöntem ve teknikler, araç-gereçler şunlardır: Web 2.0 araçları ile çeşitli etkinlikleri yaptıklarını, birçok yöntem ve teknik (bil bakalım, istasyon, çember, soru cevap tekniği, balık kılçığı, beyin fırtınası, ben kimim, münazara, bilgi şöleni, panel, çoklu zekâ uygulaması, karikatür, kavram haritaları, örnek olay, müze gezileri, sanal müze gezileri gibi) kullandıklarını, EBA, tarih şeritlerinin, belgeseller ve animasyonların, çeşitli internet ve gazete haberlerinin aktif olarak kullandıklarını ve genel ağdan geniş ölçüde yararlandıklarını söylemişlerdir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar aşağıda verilmiştir:

“Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapmalarını sağlıyorum bilimsel tartışmalar yapmalarını, bilimsel gelişmelerin toplumlar üzerindeki etkileri ile ilgili filmler izletiyorum” (Ö1).

“Ben kimim?” oyunu ile bilim insanlarının yaptıklarından o kişiyi bulmaya çalışıyorlar ve bu oyun öğrencilerin sıkılmasını engellediği gibi öğrencileri derste aktif kılıyor. Yapılan bilimsel icatlara yönelik videolar izletiyorum. Bilimsel araştırma basamaklarını müzikle öğretirim” (Ö2.)

“Konuyu teorik olarak verdikten sonra görseller ile destekliyorum. Bu durum öğrencilerde görsel hafızanın gelişmesine ve öğrenmenin kalıcılığının artmasına katkı sağlıyor” (Ö3).

“Kahoot uygulamasından ana testler, doğru yanlış, açık uçlu bilgi yarışması hazırlıyorum. Bunları akıllı tahtadan ayarlıyorum ve sınıfı gruplara bölüp yarışmalar yapıyorum bilginin kalıcılığını artırıyor. Bilimsel araştırma basamaklarını okul bahçesine yazıyoruz öğrencilerle birlikte. Bu durum öğrencilerin bilimsel araştırma basamaklarını öğrenmesini kolaylaştırıyor” (Ö4).

“Konuya ilişkin belgeseller izletiyorum, Türk bilim insanlarının hayatlarını anlatan kısa filmler izletiyorum” (Ö5).

“Zaman şeridi yaptırıyorum bu zaman şeridi ile öğrencinin kronoloji kavrama ve kronolojiyi kullanma becerisi kazanmasını sağlıyorum” (Ö6).

“Bil Bakalım?” oyunu ile küçük kartlara yazdığım bilim insanlarını ve öğrenme alanına ilişkin kavramları yazıp öğrencilerin derse aktif katılımını sağlıyorum. Öğrenciler bu yazılanları eğlenerek öğreniyor” (Ö7).

“Öğrencilerin etrafındaki akademisyen, yazar veyahut bilim ve teknoloji ile ilgilenen kişilerle röportaj yapmalarını sağlıyorum. Daha sonra dedeleri veya nineleri ile röportaj yapmalarını sağlıyorum böylece bilimsel değişimleri görmelerini sağlıyorum” (Ö8).

“Balık kılçığı tekniği ile olayların neden ve sonuçlarının iyice öğrenilmesini sağlıyorum Web 2.0 araçlarını kullanıyorum bu araçlar hem öğrencilerin ilgisini çekiyor hem de öğrenmeyi kalıcılaştırıyor” (Ö9).

“Beyin fırtınası yöntemini sık sık kullanıyorum sorunların nasıl hallolacağını veya bir teknolojik aletin daha işlevsel hale nasıl getirileceğini tartışıyoruz. Hatta bu yöntemle ortaokul öğrencilerimiz ile patent başvurusunda bulunduk 2018 yılında. Bu patent alışımız yerel ve ulusal basında yer aldı. Bu durum öğrencilerin daha etkin düşünmesine vesile oldu” (Ö10).

“Sempozyum yöntemini uyguluyorum. Aynı konuyla ilgili olarak iki ya da fazla katılımcının bir izleyici grubu önünde bilimsel çalışmalarını özetledikleri ve bu konuyu tartıştıkları bir teknik bu tekniği kullanıyorum. Öğrenciler bu durumu çok seviyorlar. Ya da alanında yetkin bir uzmanı sınıfa çağırıyorum. Uzman kişi uzmanlık alanı ile ilgili bilgiler veriyor. Daha sonra öğrencilerimiz akıllarına takılan soruları soruyorlar” (Ö11).

“Sınıfı iki farklı gruba ayırıyorum. Bir gruba soru kartları hazırlatıyorum. Diğer gruba da işlediğim konuları tekrarlatıp hazırlanmalarını söylüyorum. Bu işlemler için gerekli süreyi veriyorum. Sonra soru hazırlayan grup sorularını konu tekrarı yapan gruba soruyor. Bu teknik sayesinde tüm sınıf aktif duruma geçiyor ve öğrenme oldukça kalıcı hale geliyor” (Ö12).

“Benim başkanlığında bir tartışma ortamı oluşturunuyorum. Bu tartışma ortamında ilk olarak teorik bilgilerin sunumunu yaptırıyorum. Sonra sınıfı üçe bölüyorum dinleyiciler, cevaplayıcılar ve soru soranlar diye bu grupları her on dakika da bir

değiştiriyorum bu yöntemi özellikle bilim adamlarının hayatlarında ve yaptıklarında uyguluyorum” (Ö13).

“Kısa süreli bilgilendirme grupları oluşturuyorum. Oluşturduğum gruplardaki öğrencilere ikişer dakika konuşma hakkı veriyorum öğrenciler konuda önemli bulduğu yerleri anlatıyor her öğrencinin önemli gördüğü nokta farklı olduğu için tüm konu tekrar edilmiş oluyor” (Ö14).

“Münazara tekniğini uyguluyorum. Teknoloji ve bilim alanı ile ilgili tez ve anti tez grupları oluşturuyorum” (Ö15).

“Çeşitli videolar ve belgeseller izletiyorum, fen bilgisi öğretmeni ile ortak sunumlar yapıyorum. Web 2.0 araçlarını kullanıyorum öğrencilerin daha çok ilgisini çekiyor” (Ö16).

“EBA üzerinden öğretmen arkadaşların yayınladığı etkinlikleri yapıyoruz, zümrelerimizle ortak münazara ve seminerler düzenliyoruz” (Ö17).

“Sınıfta genel ağ üzerinden konu ile ilişkili filmler, öğrencilerin hazırladığı sunumlar veya benim hazırladığım sunumları yapıyoruz” (Ö18).

“Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin yer aldığı internet sayfalarını inceliyoruz. Teknolojik gelişmelerin yer aldığı gazete ve dergileri sınıfta inceliyoruz” (Ö19).

“Zaman şeridi, beyin fırtınası, ben kimim? gibi teknikleri kullanıyorum” (Ö20).

“Çeşitli gazete ve internet siteleri konuya ilişkin kısımları sınıfa getiriyorum. Bu haberler veya gelişmeler ile ilgili öğrencilerin tartışmasını konuya çok boyutlu bakabilmesi için yararlı ve zararlı yanlarını anlatmalarını istiyorum” (Ö21).

“İstasyon tekniğini uyguluyorum dört ya da fazla masa oluşturuyorum. Bu masalara konuya ilişkin başlıklar veriyorum. Şiir masası, resim masası, hikâye masası gibi öğrencilere verilen konuya ilişkin görüşlerini bu alanlar üzerinden alıyorum. Bu teknik öğrencinin etkin olmasını sağlıyor” (Ö22).

“Çember tartışma tekniğini kullanıyorum. Bu teknik küçük bir grubun bir konunun başlangıcında bir örüntü ve genel bakış açısı oluşturmada ve değerlendirmesinde oldukça etkili olduğundan öğrencilere fayda sağladığını düşünüyorum” (Ö23).

“Soru cevap tekniğini çokça kullanıyorum bu teknik öğrencilerde daha kalıcı bir öğrenmeye sağlamaktadır” (Ö24).

“Geziler ve müze ziyaretleri ile öğrenmeyi destekliyorum” (Ö25).

“Karikatürler, bilmeceler, kavram haritalarını bir sınıf ile hazırlarken başka bir sınıfla bu hazırlananları çözüyoruz” (Ö26).

“Çoklu zekâ uygulamalarını, beyin fırtınasını, balık kılçığı gibi teknik ve yöntemler ile destekliyorum” (Ö27).

“Bu öğrenme alanında öğrenmeleri istasyon tekniği ile destekliyorum. Öğrenci böylelikle farklı istasyonlarda aktif olarak görev alıyor. Bu durumda öğrencinin farklı yönlerinin ortaya çıkmasını sağlıyor”(Ö28).

“Öğrencilere bilim insanlarının hayatlarını anlatıp ertesi derste bu konunun detaylarını ve öğrencinin araştırmasını istiyorum. Bu öğrenme tekniği oldukça etkili oluyor”(Ö29).

“Üç kart ile beyin eseri tekniği uyguluyorum” (Ö30).

“Ters beyin fırtınası tekniğini uyguluyorum. Bilim ve teknolojinin zararları üzerine oldukça etkili bir teknik olduğunu düşünüyorum” (Ö31).

“Akvaryum tekniğini uyguluyorum. Bu teknikle iç içe iki halka oluşturuyorum. İç dış halkanın etkileşimini sağlıyorum” (Ö32).

“Görüş geliştirme tekniği uyguluyorum” (Ö33).

“Konuşma halkası tekniğini kullanıyorum. Bu teknikle öğrencilere bilim insanları ile empati kurmalarını sağlıyorum” (Ö34).

“Örnek olay yöntemini uyguluyorum.” (Ö35).

3.1.5. Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri

Araştırmaya katılanlar BTT öğrenme alanının öğretiminde karşılaştığınız güçlükler nelerdir? Bu güçlükler karşısında hangi çözüm yollarını geliştiriyorsunuz? soruları yöneltilmiş ve bu sorulara verilen yanıtlardan aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Katılımcılar bu öğrenme alanının öğretilmesinde yaşadıklarını sıkıntıları şöyle ifade etmişlerdir: Bu sıkıntıların başında bilimsel, teknolojik ve dijitalleşme konularıyla ilgili kelimelerin soyut olması, farklı zaman dilimlerinde meydana gelen bilimsel ve teknolojik gelişmeler arasında ilişki kuramamaları, konuların öğretiminde kodlama ve robotik sınıfların yetersizliği, kitaptaki bilim adamlarının kısıtlı olmasına karşın öğrenciye verilmesi gereken bilim insanların kitaptakinden çok olmasının ekonomiklik ilkesi ile çelişmesi, sınırlarının çok geniş bir ünite olması ve ayrılan zamanın kısıtlı olması, verilen bazı bilgilerin kaynakçalarına ulaşmanın zor olması, kitaplardaki

görsellerin altında QR kodların olmaması, bazı öğrencilerin bu alana ait hazırbulunmuşluklarının düşük olması, bilgiye ulaşılacak bazı sitelerin güvenilir olmaması, Z kuşağının teknolojinin zararlarını kabul etmemesi, bazı kazanımların öğrencilerin seviyelerinin üstünde olması, konuların öğretiminde zaman yetersizliğinden söz ederek bu durumu açıklamışlardır.

Katılımcılar çözüm önerisi olarak ders kitaplarında verilen örneklerin yanı sıra daha hayattan örneklerin sınıf ortamına getirilmesi, sınıfların teknolojik alt yapıya kavuşturulması, animasyonlar ve filmler izletilerek konuların somutlaştırılması, resmi uzantılı sitelerin öğretilmesi, teknolojinin yararlarının yanında zararlarına değinilmesi, konuların sarmal yöntemle ilkokuldan başlanarak aralara serpiştirilmesi, kavram kartlarını, kavram haritaları, kavram karikatürlerinin hazırlanması, dijital alt yapıyı oyunlar hazırlanması, siber zorbalığın ne olduğunun detaylıca anlatılması ve neler yapılması gerektiğinin anlatılması, QR kodlu zaman şeritlerinin hazırlanması, öğrencilere kavramların anlamları konusunda ödev ve araştırmaların verilmesi, öğretmenlere hizmet içi eğitimlerin verilmesi gibi yollara başvurdıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar aşağıda verilmiştir:

“Çok geniş alana yayılan bilimsel ve teknolojik gelişmelerin kronolojik olarak öğrenilmesi öğrenciler için büyük bir problem olmakta, bu problemi bitirmek için zaman şeritleri kullanılabilir” (Ö1).

“Yapay zekâ ve nano teknoloji gibi durumların anlatılması soyut kalıyor bu konuların soyutluktan kurtulması için kısa belgeseller veya işin ehli kişilerin röportajlarına yer verilebilir” (Ö2).

“Bilim insanlarının ve buluşlarının yüzyılları fazlaca karıştırılmakta bunun için dijital kavram haritaları yapılabilir” (Ö3).

“Verilen bazı bilgilerin kaynağına ulaşmak problem teşkil etmekte bundan dolayı bilgilerin kaynakçaları dipnot şeklinde altında verilmelidir” (Ö4).

“Öğrenciler bazı kavramları anlama ve yorumlamada güçlükler yaşamaktadır. Kitaptaki konular daha anlaşılır ve sade anlatılabilir” (Ö5).

“ Teknolojinin faydalı olarak kullanılması günümüzde oldukça zorlaştı güvenli internet sitelerinin yanında birçok güvenilir olmayan siteler var bu ayrımın yapılması artık oldukça zorlaştı çünkü güvenilir siteler birebir kopyalanmakta. Teknolojik objeleri direkt gösteremediğim için resimlerden göstermek çokta kalıcı olmuyor ve bu durum zorluk çıkarıyor. Bu zorluklar için hizmet içi eğitimler yapılarak öğretmenler

bilgilendirilmelidir. Öğretmenlerin teknolojik ve kodlama ile ilgili kurslara katılması sağlanabilir” (Ö6).

“Teknolojinin faydalarının yanında zararlarının da olduğunu aşlamak oldukça zorlaşmış durumda çağın tüm gelişmelerinin teknoloji ile olduğunu yararının zararından çok daha fazla olduğunu düşündüklerinden, ekosisteme verilen zararın boyutunun çok fazla olduğunu görmezden geliyorlar. Öğrenciler ekosistem, küresel ısınma ve sera gazı hakkında bilgi verilebilir” (Ö7).

“Öğrenciler yapılan bilimsel gelişmeler arasında bağlantı kurmakta oldukça zorlanıyorlar. Hangi buluşun hangi yüzyılda yapıldığını kronolojik olarak hatırlamakta güçlük çekiyorlar. Bu durumu önlemek için QR kodlu zaman şeritleri hazırlanabilir” (Ö8).

“Sınırları çok geniş bir öğrenme alanı olması öğrenme alanının öğretilmesini oldukça güç bir durum haline getirmiştir. Bu durumun önüne kazanım sayısı artırılarak ve diğer öğrenme alanlarıyla daha çok ilişkilendirilerek geçilebilir” (Ö9).

“Kodlama yapmak istiyorum ama kodlama yapacağım bir alan yok. Alt yapı oldukça maliyetli bu yüzden kodlama ve teknoloji sınıfları oluşturulabilir” (Ö10).

“Kitapta bazı bilim insanlarına yer verilmemiştir. Ama öğrenci diğer bilim adamlarını sorduğu için öğretmen bu bilim insanlarını da anlatmaktadır. Bu yüzden bilim insanlarına daha fazla yer verilebilir” (Ö11).

“Bilimsel ve teknolojik alt yapıya sahip sınıfımız yok bu durum öğrenme alanını anlatırken büyük bir sıkıntıya sebep olmaktadır. Çözüm olarak bilim ve teknoloji sınıfları kurulabilir” (Ö12).

“Laboratuvar sınıflarının eksikleri oldukça fazla. Laboratuvarlı sınıflarının eksikleri giderilebilir” (Ö13).

“Ders kitabındaki görsellerin altına QR kod konulmalı çünkü öğrencinin bu teknolojik aletleri yakından görmesi ve üç boyutlu halini bilmesi gerekirken bu durum için alt yapı yok. Çözüm olarak QR kod uygulamalarının yaygınlaştırılması gerektiğine inanıyorum” (Ö14).

“Konular soyut kaldığından öğrenciler problem araştırmanın basamaklarını karıştırıyor, Türk bilginlerinin buluşlarını karıştırıyor, icat veya buluşların dönemlerini karıştırıyor bu gibi zorluklar karşıma çıkıyor. Bu zorlukları aşabilmek için zaman şeritlerine ihtiyaç var” (Ö15).

“Yapılan çalışmalarda bilimsel etiğe uygunluk gerektiğini, kaynakça kısmını 5. sınıf öğrencilerine anlatırken bu kazanımın biraz soyut kaldığını düşünüyorum. Çözüm olarak daha basitleştirerek anlatıyorum” (Ö16).

“4.sınıf öğrencilerine dünden bugüne dijitalleşmeyi anlatırken, öğrencilerin zaman ve kronoloji becerisine sahip olmamaları nedeniyle icatların ve yüzyılların öğretilmesinde zorluklar yaşıyorum. Çözüm olarak zaman şeritleri ile ilgili dijital oyunlar yapılabilir” (Ö17).

“Bu öğrenme alanını anlatırken yeterli teknolojik materyallerin olmaması işimi zorlaştırıyor. Çözüm olarak okullarda teknolojik alanların artırılması gerektiğini düşünüyorum”(Ö18).

“Okullarda bilim ve teknoloji alanında uzman kişilere ulaşmanın zor olması. Çözüm olarak bu kişilerin okullara getirilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum” (Ö19).

“Konuların soyut kalması öğrencilerin anlamasını zorlaştırıyor. Çözüm olarak kavram haritalarının kullanımı artırılabilir” (Ö20).

“Bu öğrenme alanı ile ilgili öğretmenlere kurs verilmelidir. Çünkü öğrencilerin sorduğu bazı teknolojik gelişmelerden haberimiz olmuyor. Kodlama, nano teknoloji, yapay zekâ gibi konuların ne olduklarını biliyoruz ama detaylı ve donanımlı bir bilgiye sahip değiliz” (Ö21).

“Bu öğrenme alanı teoride kalmamalıdır. Öğrencilere gezi gözlem uygulamaları yaptırılarak öğrencilerin bu alanda gelişim göstermesi gerekli ama şartlarımız ve bulunduğumuz bölgenin bir köy okulu oluşundan dolayı merkeze ve bu bilimsel merkezlere ulaşımımız oldukça güçtür. Bu konuya çözüm önerim okulun veya milli eğitim müdürlüğünün bu merkezlerle protokol imzalarken köy okulları ve dezavantajlı okullar için ayrı bir parantez açması olabilir” (Ö22).

“Bu öğrenme alanını anlatılırken konu biraz soyut kalıyor. Çünkü öğrenci yapay zekâyı veya nanoteknolojiyi bilmiyor bu yüzden sınıfa konu uzmanları veya bu alanda etkin kuruluşlar davet edilirse öğrenciler açısından konunun anlaşılması daha kolay olacaktır” (Ö23).

“Bu öğrenme alanını anlatırken kalıcı olmuyor kalıcı olabilmesi için bilim merkezleri ve kütüphanelere geziler düzenlenebilir”(Ö24).

“Çocukların Z kuşağı olması ve teknolojinin olumsuz etkilerini kabul etmemeleri biz öğretmenleri zorluyor. Özellikle 5. sınıflarda siber zorbalık konusunda akran gruplarının birbirlerine karşı empati kurmadıklarından dolayı bu zorbalık artıyor. Çözüm olarak öğrencilerimize empatinin önemini ve işlevini öğretmeliyiz. Akran zorbalığının yanlış olduğunu bu durumun yaygınlaşmasını engellemeliyiz” (Ö25).

“Konular biraz soyut kalıyor genel itibari ile öğrenciler bunları kısa süreli ezberliyor. Bu yüzden öğrenme kalıcı olmuyor. Bazı bilginlerin isimleri öğrencilere yabancı geldiğinden bu isimleri hafızada tutamıyorlar. Bu sorunlara çözüm olarak çeşitli etkinlikler yapıyorum. Kavram kartları hazırlatıyorum öğrencilere, sor bil diye bir oyun hazırladım genel ağ üzerinden onu oynatıyorum. Böylece biraz daha kalıcı olur” (Ö26).

“Konuların anlaşılması uzun bir zaman alıyor. Çünkü Z kuşağı dediğimiz bu kuşak en fazla bu öğrenme alanında derse katılıyor. Bundan dolayı da konu ve kazanımlar biraz daha genişletilmeli ve ders saati süresi artırılmalı bu öğrenme alanına dair kavramların ve bilgilerin kalıcılığı için okulunda yeterli bir alt yapı yok evet akıllı tahta var ama kodlama sınıfı yok bilim müzesine gidemiyoruz okulumuz merkeze uzak. Bunun çözümü biz öğretmenlere kodlama ve robotik eğitimi verilmesi olabilir” (Ö27).

“Öğrenme alanının müfredatı oldukça yoğundur. Konular aşama aşama verilse daha iyi olabilir” (Ö28).

“Konular oldukça soyut olduğu için veya ezbere dayalı olduğu için öğrenme zorlaşıyor. Öğrenmenin kalıcı olabilmesi için müze gezileri yapılmalı, bilim şenlikleri düzenlenmeli” (Ö29).

“Teknolojinin yararları ve zararları anlatılırken öğrenciler internetten edindikleri bilgilerin kesinliğine inanıyorlar. Özellikle izlemiş oldukları videolardaki yanlış bilgileri doğru sandıkları için bu bilgilerle kitaptaki bilgiler örtüşmediğinde izledikleri videoların gerçekliğine inanıyorlar. Bu durumu düzeltmem oldukça zaman alıyor. Bunun çözümünü resmi uzantılı sitelerdeki bilgilere nasıl ulaşmaları gerektiğini anlatarak çözmeye çalışıyorum” (Ö30).

“Bu öğrenme alanında karşılaşılan en önemli sorun, konuların öğrencinin seviyesinin biraz üstünde olması. Örneğin 5. sınıfta konular işlenirken internet güvenliği anlatılırken güvenilir bir alış veriş yapılabilir. Öğrencilere bu konu hakkında bilgi veren çizgi filmler ve filmler izletilebilir. Böylece konular daha somutlaştırılmış olur” (Ö31).

“Bu öğrenme alanı öğrencilere soyut kalmaktadır. Özellikle köy okullarında çocukların şehir merkezindeki kadar teknoloji ile içli dışlı olmaması konuların

anlaşılmasını zorlaştırmıştır. Köyde yaşayan çocuklar babalarının akıllı telefonları dışında teknolojik aletler ile fazla haşır neşir olmadığından robotik kodlama, yapay zekâ, nano teknoloji gibi konular hakkında çok bilgi sahibi değildirler. Köylere robotik sınıfları ve kodlama dersleri konularak öğrencilerin bu alana olan ilgileri artırılabilir” (Ö32).

“Bu öğrenme alanındaki konuların çok hızlı bir şekilde ilerlemesi ve değişmesi öğretmenlerin kendini güncellemesi konusunda sıkıntı çıkartmaktadır. Bu öğrenme alanı ile ilgili öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere tabi tutulması ve kodlama robotik alanında bilgilendirilmeleri gerekmektedir” (Ö33).

“Bu öğrenme alanının anlatımında soyut olduğundan okullarda bu alana ait atölyeler ve beceri merkezleri oluşturulmalıdır. Bilişim ve teknoloji tasarım öğretmenleri ile disiplinler arası öğrenme sağlanması için ortak çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu alanla ilgili teknolojik firmalardaki uzmanlar zoom üzerinden veya yüz yüze sınıfa davet edilmeli, öğrenciler bu alanla ilgili daha fazla bilgilendirilmelidir” (Ö34).

“Bu öğrenme alanı ile ilgili konular öğrencileri biraz zorlamaktadır. Çünkü öğrenci teknolojinin zararlarının olmadığını düşünmektedir. Öğrenciye güvenli olan sitelerin ve bunların uzantılarının neler olduğu iyi bir şekilde anlatılmalıdır” (Ö35).

3.2. Öz Değerlendirme Ölçeğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde çalışma süreci boyunca toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara yönelik yapılan yorumlar aşağıda sunulmuştur:

- 1) Ölçek araştırmaya alınan öğretmenlerin demografik özellikleriyle ilgili bulgu ve yorumlar,
- 2) Öğretmenlerin ölçek araştırmasına verdikleri yanıtların genel problemine ilişkin bulgu ve yorumlar,
- 3) Ölçek araştırmasına verilen yanıtların öğretmenlerin alt problemlerin özelliklerine göre karşılaştırılması ile ilgili bulgu ve yorumlar olmak üzere alt başlıklar altında verilmiştir.

Araştırma sürecinde elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucu ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 4: Yaş Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	18-25	60	38,5	39,0	39,0
	26-35	63	40,4	40,9	79,9
	36-45	23	14,7	14,9	94,8
	46-55	6	3,8	3,9	98,7
	55 ve üstü	2	1,3	1,3	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcıların %38,5'i (60 kişi) 18-25, %40,4'ü (63 kişi) 26-35, %14,7'si (23 kişi) 36-45, %3,8'i (6 kişi) 46-55, % 1,3'ü (2 kişi) 55 ve üstü yaş aralığında yer almaktadır. Çalışmada %1,3 (2 kişi) de kayıp veri bulunmaktadır.

Bulgulardan hareketle katılımcıların %78,9'unun otuz beş yaş ve altında olduğu görülmektedir. Ayrıca 55 yaş üstü katılımcıların oranının çok düşük olduğu görülmektedir. Bu durum şehre gelen öğretmenlerin uzun süre kalmadıklarının ve öğretmen sirkülasyonunun fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 5: Cinsiyet Dağılımı

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Kadın	101	64,7	65,6	65,6
	Erkek	53	34,0	34,4	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcıların %64,7'si (101 kişi) kadın, %34,0'ü (53 kişi) erkeklerden oluşmaktadır. Çalışmada %1,3 (2 kişi) de kayıp veri bulunmaktadır.

Bulgulara göre araştırmaya katılanların cinsiyetlere göre dağılım oranında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu da sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliğinde kadın öğretmen oranının erkek öğretmen oranına göre daha fazla olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Tablo 6: Alan Dağılımı

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Sınıf Öğretmeni	88	56,4	57,1	57,1
	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	66	42,3	42,9	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcıların %56,4'ü (88 kişi) sınıf öğretmenlerinden, %42,3'ü (66 kişi) sosyal bilgiler öğretmenlerinden oluşmaktadır. Çalışmada %1,3 (2 kişi) de kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgu araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin oranının sosyal bilgiler öğretmenlerinden daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7: Mesleki Deneyim Dağılımı

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	0-1 Yıl	40	25,6	26,0	26,0
	1-5 Yıl	40	25,6	26,0	51,9
	6-10 Yıl	43	27,6	27,9	79,9
	11-20 Yıl	19	12,2	12,3	92,2
	20 ve üstü	12	7,7	7,8	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcıların %25,6'sının (40 kişi) 0-1 yıllık, %25,6'sının (40 kişi) 1-5 yıllık, %27,6'sının (43 kişi) 6-10 yıllık, %12,2'sinin (19 kişi) 11-20 yıllık, %7,7'sinin (12 kişi) 20 ve üstü yıllık tecrübesi bulunmaktadır. Çalışmada %1,3 (2 kişi) de kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara bakıldığında 0-10 yıl arasında mesleki deneyimi sahip olanların oranının oldukça yüksek olduğu, 10 ve 20 yıl üstü olan öğretmenlerin oranının daha düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir.

KONU ALAN BİLGİSİ

Tablo 8: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Bilgilerin Yeterlilik Düzeyi Sahibim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	119	76,3	76,8	76,8
	Hayır	5	3,2	3,2	80,0
	Kısmen	31	19,9	20,0	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar BTT'ye ilişkin bilgilerim yeterli düzeydedir." önermesine %76,3 (119 kişi) evet, %3,2 (5 kişi) hayır, %19,9 (31 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre araştırmaya katılanların büyük bir kısmının BTT'ye ait bilgilerinin yeterli düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bu alana ait bilgisi yeterli olmayanların oranın çok düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 9: Bu Öğrenme Alanına İlişkin Temel Kavramlar (tanımlar vb) ile İlgili Bilgi Sahibiyim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	129	82,7	83,2	83,2
	Hayır	2	1,3	1,3	84,5
	Kısmen	24	15,4	15,5	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “BTT’ye ilişkin temel kavramlar (tanımlar vb) ile ilgili bilgi sahibiyim.” önermesine %82,7 (129 kişi) evet, %1,3 (2 kişi) hayır, %15,4 (24 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bulgulara göre araştırmaya katılanların fazlaca bir kısmı BTT’ye ait kavramları bildiği söylenebilir. Tablodan hareketle BTT’ye ait temel kavramlara dair sahibi olmadığını düşünen öğretmen oranının oldukça az olduğu ifade edilebilir.

Tablo 10: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanındaki Konular ve Bu Konular Arasındaki Bağlantıların Yapısı (organizasyonu) Hakkında Bilgi Sahibiyim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	128	82,1	82,6	82,6
	Hayır	1	,6	,6	83,2
	Kısmen	26	16,7	16,8	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “BTT’deki konular ve bu konular arasındaki bağlantıların yapısı (organizasyonu) hakkında bilgi sahibiyim.” önermesine %82,1 (128 kişi) evet, %0,6 (1 kişi) hayır, %16,7 (26 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre bu öğrenme alanındaki konular hakkında bilgi sahibi olan ve konular arasında ilişkilendirme yapan öğretmen sayısının oldukça fazla olduğu söylenebilir. Yine bu tablodan hareketle konular hakkında bilgi sahibi olmayan ve konular arasında ilişki kuramayan öğretmen sayısının oldukça az olduğu söylenebilir.

Tablo 11: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Herhangi Bir Konuyu Farklı Düzeylerde Açıklayabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	106	67,9	68,4	68,4
	Hayır	7	4,5	4,5	72,9
	Kısmen	42	26,9	27,1	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “BTT öğrenme alanına ilişkin herhangi bir konuyu farklı düzeylerde açıklayabilirim.” önermesine %67,9 (106 kişi) evet, %4,5 (7 kişi) hayır, %26,9 (42 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre öğrenme alanına dair konulardan birini yüzeysel veya derinlemesine açıklayabilen öğretmen oranının oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Bu öğrenme alanındaki bir konuyu az veya derinlenmesine açıklayamacağını ya da kısmen açıklayacağını ifade eden öğretmen sayısının ise tüm öğretmenlerin yaklaşık üçte biri kadar olduğu da görülmektedir.

Tablo 12: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Temel Kavramları Ayrıntılı Biçimde Açıklayabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	98	62,8	63,2	63,2
	Hayır	10	6,4	6,5	69,7
	Kısmen	47	30,1	30,3	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “BTT öğrenme alanına ilişkin temel kavramları ayrıntılı biçimde açıklayabilirim” önermesine %62,8 (98 kişi) evet, %6,4 (10 kişi) hayır, %30,1 (47 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre bu öğrenme alanını ayrıntılı bir şekilde açıklayanların oranı oldukça yüksek olduğu, kısmen açıklayabilenlerin oranının ise azımsanmayacak kadar fazla olduğu ve açıklayamacağını ifade eden öğretmenlerin de sayıca azda olsa bulunduğu söylenebilir.

Tablo 13: Sahip Olduğum Alan Bilgisi Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanında Yer Alan Ana Konular Arasındaki Bağlantıyı Açıklayabilecek Düzeydedir

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	118	75,6	76,1	76,1
	Hayır	4	2,6	2,6	78,7
	Kısmen	33	21,2	21,3	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Sahip olduğum alan bilgisi BTT öğrenme alanında yer alan ana konular arasındaki bağlantıyı açıklayabilecek düzeydedir.” önermesine %75,6 (118 kişi) evet, %2,6 (4 kişi) hayır, %21,2 (33 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre katılımcıların sahip olduğu alan bilgisi; bu öğrenme alanında bulunan ana konular arasındaki ilişkiyi açıklayabileceklerin oldukça yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. İlişkiyi kısmen açıklayabilenlerin oranının ise azımsanmayacak kadar fazla olduğu ve bu ilişkiyi açıklayamacağını ifade eden öğretmenlerin sayıca azda olsa bulunduğu söylenebilir.

Tablo 14: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanındaki Herhangi Bir Konunun Neden Önemli Olduğunu Açıklayabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	132	84,6	85,2	85,2
	Hayır	3	1,9	1,9	87,1
	Kısmen	20	12,8	12,9	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “BTT öğrenme alanındaki herhangi bir konunun neden önemli olduğunu açıklayabilirim.” önermesine %84,6 (132 kişi) evet, %1,9 (3 kişi) hayır, %12,8 (20 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre bu öğrenme alanındaki herhangi bir konunun neden önemli olduğunu açıklayabilecek öğretmenlerin oranının yüksek olduğu, kısmen açıklayabilenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve açıklayamacağını ifade eden katılımcıların sayısının çok düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 15: Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Bilgilerin Gerçek Hayatla İlişisini Açıklayabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	129	82,7	83,2	83,2
	Hayır	4	2,6	2,6	85,8
	Kısmen	22	14,1	14,2	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “BTT öğrenme alanına ilişkin bilgilerin gerçek hayatla ilişkisini açıklayabilirim.” önermesine %82,7 (123 kişi) evet, %2,6 (4 kişi) hayır, %14,1 (22 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre BTT öğrenme alanına ait bilgilerin gerçek hayatla ilişkisini açıklayabilecek öğretmenlerin oranının yüksek olduğu, kısmen açıklayabileceklerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve açıklayamacağını ifade eden katılımcıların sayısının çok az olduğu söylenebilir.

PROGRAM BİLGİSİ

Tablo 16: Öğrencilere Öğrenme-Öğretme Süreçleri Esnasında Kazanımlarla İlgili Bilgi Veririm

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	135	86,5	87,1	87,1
	Kısmen	20	12,8	12,9	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Öğrencilere öğrenme-öğretme süreçleri esnasında kazanımlarla ilgili bilgi veririm.” önermesine %86,5 (135 kişi) evet, %12,8 (20 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, öğrencilerine öğrenme-öğretme süreçleri esnasında kazanımlarla ilgili bilgi veren katılımcıların oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen bilgi vereceklerin oranının ise azımsanmayacak kadar olduğu söylenebilir.

Tablo 17: Dersin Gidişatına Göre Ders Planında Değişiklikler Yapabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	135	86,5	87,1	87,1
	Hayır	3	1,9	1,9	89,0
	Kısmen	17	10,9	11,0	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Dersin gidişatına göre ders planında değişiklikler yapabilirim.” önermesine %86,5 (135 kişi) evet, %1,9 (3 kişi) hayır, %10,9 (17 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, dersin gidişatına göre ders planında değişiklikler yapabileceklerini belirten katılımcıların oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen değişiklik yapabileceklerin oranının ise azımsanmayacak kadar fazla olduğu ve değişiklik yapamayacağını ifade eden öğretmenlerin sayısının oldukça az olduğu söylenebilir.

Tablo 18: Ders Esnasında Aynı Sınıf Düzeyinde Farklı Konulara Göndermeler Yaparım

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	136	87,2	87,7	87,7
	Hayır	6	3,8	3,9	91,6
	Kısmen	13	8,3	8,4	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Ders esnasında aynı sınıf düzeyinde farklı konulara göndermeler yaparım.” önermesine %87,2 (136 kişi) evet, %3,8 (6 kişi) hayır, %8,3 (13 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, ders esnasında aynı sınıf düzeyinde farklı konularla ilişkilendirmeler yaptığını ifade eden katılımcıların oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen ilişkilendirme yaptığını belirtenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve ilişkilendirme yapamayacağını ifade eden öğretmenlerin de sayıca azda olsa bulunduğu söylenebilir.

Tablo 19: Ders Esnasında Farklı Sınıf Düzeyinde Bir Başka Konuya Göndermeler Yaparım

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	127	81,4	81,9	81,9
	Hayır	7	4,5	4,5	86,5
	Kısmen	21	13,5	13,5	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Ders esnasında farklı sınıf düzeyinde bir başka konuya göndermeler yaparım.” önermesine %81,4 (127 kişi) evet, %4,5 (7 kişi) hayır, %13,5 (21 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, ders esnasında farklı sınıf düzeyinde farklı konulara ile ilişkilendirme yapabilecek öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen ilişkilendirme yapabileceğini ifade edenlerin oranının ise düşük olduğu ve ilişkilendirme yapamayacağını ifade eden öğretmenlerin sayının az olduğu söylenebilir.

Tablo 20: Derslerimde Diğer Derslerle Bağlantı Kurarım

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	135	86,5	87,1	87,1
	Kısmen	20	12,8	12,9	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Derslerimde diğer derslerle bağlantı kurarım.” önermesine %86,5 (135 kişi) evet, %12,8 (20 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, derslerinde diğer derslerle bağlantı kurabilen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen bağlantı kurabileceklerini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve bağlantı kuramadıklarını ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 21: Derslerimde Disiplinler Arası Geçiş Yapar Konuları İlişkilendiririm

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	137	87,8	88,4	88,4
	Hayır	1	,6	,6	89,0
	Kısmen	17	10,9	11,0	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Derslerimde disiplinler arası geçiş yapar konuları ilişkilendiririm.” önermesine %87,8 (137 kişi) evet, %0,6 (1 kişi) hayır, %10,9 (17 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, derslerinde disiplinler arası geçiş yapan ve konuları ilişkilendiren öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen bağlantı kurabileceklerini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 22: Derslerimde Öğrenciyi Hedeften Haberdar Ederim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	141	90,4	91,6	91,6
	Kısmen	13	8,3	8,4	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Derslerimde öğrenciyi hedeften haberdar ederim.” önermesine %90,4 (141 kişi) evet, %8,3 (13 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 1,3 (2 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, derslerinde öğrenciyi hedeften haberdar eden öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen hedeften haberdar eden katılımcıların oranının ise düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

ÖĞRENCİLERİ ANLAMA BİLGİSİ

Tablo 23: Bu Öğrenme Alanına Ait Konularda Öğrencilerin Edindikleri Ön Bilgileri ve/veya Yanlış Bilgileri Tespit Edebilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	141	90,4	91,6	91,6
	Hayır	1	,6	,6	92,2
	Kısmen	12	7,7	7,8	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Bu öğrenme alanına ait konularda öğrencilerin edindikleri ön bilgileri ve/veya yanlış bilgileri tespit edebilirim.” önermesine %90,4 (141 kişi) evet,

%0,6 (1 kişi) hayır, %7,7 (12 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 1,3 (2 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, bu öğrenme alanına ait konularda öğrencilerin sahip olduğu ön bilgilerin ve/veya yanlış bilgileri tespit edebileceğini söyleyen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen tespit edeceğini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 24: Öğrencilerin Bu Öğrenme Alanında Öğreneceği Konuya Odaklanmalarını Sağlayabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	142	91,0	92,2	92,2
	Hayır	1	,6	,6	92,9
	Kısmen	11	7,1	7,1	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Öğrencilerin bu öğrenme alanında öğreneceği konuya odaklanmalarını sağlayabilirim.” önermesine %91,0 (142 kişi) evet, %0,6 (1 kişi) hayır, %7,1 (11 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 1,3 (2 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, öğrencilerinin bu öğrenme alanında işlediği konuya odaklanmalarını sağlayabilen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen odaklanmalarını sağlayabileceğini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 25: Bu Öğrenme Alanına İlişkin Konuların Anlaşılması Zor Olan Kısımlarını Belirleyebilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	138	88,5	89,0	89,0
	Hayır	3	1,9	1,9	91,0
	Kısmen	14	9,0	9,0	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Bu öğrenme alanına ilişkin konuların anlaşılması zor olan kısımlarını belirleyebilirim.” önermesine %88,5 (138 kişi) evet, %1,9 (3 kişi) hayır, %9,0 (14 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, bu öğrenme alanına ait konuların anlaşılması zor olan bölümlerini belirleyebilen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen

belirlediğini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve belirleyemeyeceğini ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 26: Bu Öğrenme Alanına İlişkin Konuların Anlaşılması Zor Olan Kısımlara İlişkin Zorlukları Aşabilmek İçin Çözümler Üretebilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	132	84,6	85,7	85,7
	Hayır	2	1,3	1,3	87,0
	Kısmen	20	12,8	13,0	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Bu öğrenme alanına ait konuların anlaşılması zor olan kısımlara ilişkin zorlukları aşabilmek için çözümler üretebilirim.” önermesine %84,6 (132 kişi) evet, %1,3 (2 kişi) hayır, %12,8 (20 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 1,3 (2 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, bu öğrenme alanına ait konuların anlaşılması zor olan bölümlere ilişkin zorlukların üstesinden gelebilmek için çözümler üretebilen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen çözüm üretebileceğini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve çözüm üretemeyeceğini ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 27: Bu Öğrenme Alanında Öğrenciler Soru Sorduğunda Cevaplarım

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	143	91,7	92,3	92,3
	Hayır	1	,6	,6	92,9
	Kısmen	11	7,1	7,1	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Bu öğrenme alanında öğrenciler soru sorduğunda cevaplarım.” önermesine %91,7 (143 kişi) evet, %0,6 (1 kişi) hayır, %7,1 (11 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, bu öğrenme alanında öğrencilerin soru sorduğunda cevaplayan öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen cevaplayacağını ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 28: Bu Öğrenme Alanında Öğrencilerimin Sorduğu Soruların Sebeplerini Anlayabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	142	91,0	91,6	91,6
	Kısmen	13	8,3	8,4	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Bu öğrenme alanında öğrencilerimin sorduğu soruların sebeplerini anlayabilirim.” önermesine %91,0 (142 kişi) evet, %8,3 (13 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, bu öğrenme alanında öğrencilerinin sorduğu soruların nedenlerini anlayabilen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen anlayabildiğini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Böylece araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin öğrencilerin sorularına yanıt verdiği bu soruların hangi bilgi, beceri ve değer kazanımdan olduğunu bildiklerini göstermektedir.

Tablo 29: Bu Öğrenme Alanında Öğrencilerin Tepkilerine Duyarlı Davranırım

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	143	91,7	92,3	92,3
	Hayır	2	1,3	1,3	93,5
	Kısmen	10	6,4	6,5	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Bu öğrenme alanında öğrencilerin tepkilerine duyarlı davranırım.” önermesine %91,7 (143 kişi) evet, %1,3 (2 kişi) hayır, %6,4 (10 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, bu öğrenme alanında öğrencilerin tepkilerine duyarlı davranan öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen duyarlı davrandığını ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve duyarlı davranmadığını ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

ÖĞRETİM STRATEJİLERİ BİLGİSİ

Tablo 30: Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanında Farklı Öğretme ve Öğrenme Yaklaşımları Hakkında Bilgi Sahibiym

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	119	76,3	76,8	76,8
	Hayır	2	1,3	1,3	78,1
	Kısmen	34	21,8	21,9	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “BTT öğrenme alanındaki farklı öğretme ve öğrenme yaklaşımları hakkında bilgi sahibiyim.” önermesine %76,3 (119 kişi) evet, %1,3 (2 kişi) hayır, %21,8 (34 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, BTT öğrenme alanındaki farklı öğretme ve öğrenme yaklaşımları hakkında bilgi sahibi olan öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen bilgi sahibi olduğunu ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve bilgi sahibi olmadığını ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 31: Öğrencilerimin Seviyelerine Uygun Öğretim Yaklaşımları Belirleyebilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	133	85,3	85,8	85,8
	Hayır	3	1,9	1,9	87,7
	Kısmen	19	12,2	12,3	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Öğrencilerim seviyelerine uygun öğretim yaklaşımları belirleyebilirim.” önermesine %85,3 (133 kişi) evet, %1,9 (3 kişi) hayır, %12,2 (19 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, öğrencilerin seviyelerine uygun öğretim yaklaşımları belirleyen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen belirlediğini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve belirlemediğini ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 32: Bu Öğrenme Alanına ilişkin Konuları Farklı Öğrenci Seviyelerine Göre İşleyebilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	132	84,6	85,2	85,2
	Hayır	4	2,6	2,6	87,7
	Kısmen	19	12,2	12,3	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Bu öğrenme alanına ilişkin konuları farklı öğrenci seviyelerine göre işleyebilirim.” önermesine %84,6 (132 kişi) evet, %2,6 (4 kişi) hayır, %12,2 (19 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, bu öğrenme alanına ait konuları farklı öğrenci seviyelerine göre işleyebilen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen işlediğini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve işlemediğini ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 33: Bu Öğrenme Alanına İlişkin Konularda Zorluk ve Kolaylık Derecesine Göre Öğretim Planımı Oluşturabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	134	85,9	86,5	86,5
	Hayır	4	2,6	2,6	89,0
	Kısmen	17	10,9	11,0	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Bu öğrenme alanına ilişkin konularda zorluk ve kolaylık derecesine göre öğretim planımı oluşturabilirim.” önermesine %85,9 (133 kişi) evet, %2,6 (4 kişi) hayır, %10,9 (17 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, bu öğrenme alanına ait konularda zorluk ve kolaylık derecesine göre öğretim planını oluşturabilen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen oluşturduğunu ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve oluşturmadığını ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 34: Konu ve Kazanımlara Uygun Etkinlikler Yaptırabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	137	87,8	88,4	88,4
	Hayır	2	1,3	1,3	89,7
	Kısmen	16	10,3	10,3	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Konu ve kazanımlara uygun etkinlikler yaptırabilirim” önermesine %87,8 (137 kişi) evet, %1,3 (2 kişi) hayır, %10,3 (16 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, konu ve kazanımlara uygun etkinlikler yaptırabilen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen yaptırdığını ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve yaptırmadığını ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

DEĞERLENDİRME BİLGİSİ

Tablo 35: Bu Öğrenme Alanında Öğrencilerimin Kazanımları Edinme Durumunu Tespit Etmede Farklı Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları Kullanabilirim

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	136	87,2	88,3	88,3
	Hayır	2	1,3	1,3	89,6
	Kısmen	16	10,3	10,4	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Bu öğrenme alanında öğrencilerimin kazanımları edinme durumunu tespit etmede farklı ölçme ve değerlendirme yaklaşımları kullanabilirim.” önermesine %87,2 (136 kişi) evet, %1,3 (2 kişi) hayır, %10,3 (16 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 1,3 (2 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, öğrenme alanında öğrencilerin kazanımlar edinme durumunu tespit etmede çeşitli ölçme ve değerlendirme yaklaşımları kullanabilen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen yaptırdığını ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve yaptırmadığını ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 36: Ders İşleme Süreçleri Sırasında Ölçme-Değerlendirme Araçlarından Yararlanırım

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	131	84,0	84,5	84,5
	Hayır	2	1,3	1,3	85,8
	Kısmen	22	14,1	14,2	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Ders işleme süreçleri sırasında ölçme-değerlendirme araçlarından yararlanırım.” önermesine %84,0 (131 kişi) evet, %1,3 (2 kişi) hayır, %14,1 (22 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, ders işleme süreçleri esnasında ölçme-değerlendirme araçlarından yararlandığını söyleyen öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen yararlandığını ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve yararlanmadığını ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 37: Ölçme-Değerlendirme Durumlarını Konu veya Öğrenme Alanı Sonunda Gerçekleştiririm

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	132	84,6	85,2	85,2
	Hayır	1	,6	,6	85,8
	Kısmen	22	14,1	14,2	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Ölçme-değerlendirme durumlarını konu veya öğrenme alanı sonunda gerçekleştiririm.” önermesine %84,6 (132 kişi) evet, %0,6 (1 kişi) hayır, %14,1 (22 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, ölçme-değerlendirme faaliyetlerini konu veya öğrenme alanı sonunda gerçekleştiren öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen gerçekleştirdiğini ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve gerçekleştirmediğini ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

Tablo 38: Öğrencilerimin Kazanımları Edinme Durumunu Tespit Etmede Klasik Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımlarını Kullanırım

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	113	72,4	72,9	72,9
	Hayır	6	3,8	3,9	76,8
	Kısmen	36	23,1	23,2	100,0
	Toplam	155	99,4	100,0	
Kayıp	Sistem	1	,6		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Öğrencilerimin kazanımları edinme durumunu tespit etmede klasik ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını kullanırım.” önermesine %72,4 (113 kişi) evet, %3,8 (6 kişi) hayır, %23,1 (36 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 0,6 (1 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, öğrencilerin kazanımları edinme durumunu tespit etmede geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını bilenlerin oranının yüksek olduğu, kısmen kullandığını ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve kullanmadığını ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının yanı sıra geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını devam ettirdikleride ifade edilebilir.

Tablo 39: Öğrencilerimin Kazanımları Edinme Durumunu Tespit Etmede Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımlarını Kullanırım

		Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Geçerli	Evet	117	75,0	76,0	76,0
	Hayır	3	1,9	1,9	77,9
	Kısmen	34	21,8	22,1	100,0
	Toplam	154	98,7	100,0	
Kayıp	Sistem	2	1,3		
Toplam		156	100,0		

Katılımcılar “Öğrencilerimin kazanımları edinme durumunu tespit etmede tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını kullanırım.” önermesine %75,0 (117 kişi) evet, %1,9 (3 kişi) hayır, %21,8 (34 kişi) kısmen cevabını vermiştir. Bu önermede 1,3 (2 kişi) kayıp veri bulunmaktadır.

Bu bulgulara göre, öğrencilerimin kazanımları edinme durumunu tespit etmede tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını kullanan öğretmenlerin oranının oldukça yüksek olduğu, kısmen kullandığını ifade edenlerin oranının ise düşük düzeyde olduğu ve kullanmadığını ifade eden öğretmenlerin ise sayıca az olduğu söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Nitel Araştırmaya İlişkin Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde verilerin analizi sonucunda elde edilen sonuçlar şöyledir:

- 1) Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleriyle ilgili tartışmalar ve sonuçlar,
- 2) Öğretmenlerin araştırma sorularına verdikleri cevapların genel problemine ilişkin tartışmalar ve sonuçlar,
- 3) Araştırmaya verilen cevapların öğretmenlerin alt problemlerin özelliklerine göre karşılaştırılması ile ilgili tartışmalar ve sonuçlar olmak üzere alt başlıklar altında verilmiştir.

Bu bölümde katılımcıların BTT öğrenme alanına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgulara ilişkin tartışmalara ve sonuçlara yer verilmiştir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, toplumların değişmesinde ve gelişmesinde önemli etkilerinin olduğu söylenebilir. Özellikle sanayi devriminden sonra etkisini iyice hissettirmiştir. Sanayi devriminden sonra gelişen bilimsel ve teknolojik yenilikler toplumları topyekûn olarak etkilemiş ve toplumların değişimine süreklilik kazandırmıştır. Toplumların değişmesinde ve gelişmesinde bu kadar etkili olan bilim ve teknolojiye, sosyal bilgiler dersinde de yer verilmesi bir o kadar etkili olmuştur. BTT öğrenme alanı; öğrencilerin geçmişten günümüze kadar olan bilimsel ile teknolojik değişimleri ve gelişimleri anlayan, kavrayan, analiz eden ve bu süreci yorumlayan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada BTT öğrenme alanı ile ilgili sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin düşünceleri incelenmiş ve bu düşüncelerden yola çıkılarak bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Programda Ele Alınışı İle İlgili Bulgulara İlişkin Şu Sonuçlara Ulaşılmıştır:

Katılımcıların yanıtlarından hareketle; BTT öğrenme alanına ilişkin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında kazanımlara, içeriğe, öğrenme ve öğretme süreçleri ile değerlendirmeye yönelik ders içi faaliyetlere yeteri kadar yer vermediği sonucuna ulaşılmıştır. Özensoy (2012) araştırmasında BTT öğrenme alanına SBDÖP’de yeterli düzeyde yer verilmediği sonucuyla örtüştüğü görülmektedir. Bunun nedeni olarak sosyal bilgiler ders saatinin haftada 3 saat olması müfredatın ağır oluşu ve zamanın yetersiz

oluşu, sosyal bilgilerin çok disiplinli oluşu, vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimine daha çok yer vermesi, Türkçe ve fen bilimleri derslerinde aynı adla öğrenme alanının olması ve sosyal bilgiler dersinin bu dersler ile ilişkilendirilmesidir.

Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğretiminde Ders Kitapları ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Kapsayıcılığı İle İlgili Bulgulardan Şu Sonuçlara Varılmıştır

Ders ve çalışma kitaplarına BTT öğrenme alanına ilişkin yeterli düzeyde etkinliklere yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Özensoy (2012) ders ve öğrenci çalışma kitaplarının BTT öğrenme alanına yetersiz düzeyde yer verdiği sonucu ile desteklenmektedir. Bu durum, ders kitap hacimlerinin öğrencinin taşıyabileceği boyutta olmasının istenmesi, içeriğin kazanımlar ile sınırlandırılması, öğretmene esneklik yapabilme fırsatı vermesi, elektronik kitapların yaygınlaşması, akıllı tahtanın kullanılması, kitap içeriklerinin beş yılda bir güncellenme şartının bir maliyet oluşturmaması, çalışma kitaplarında bir kazanım için bir etkinliği ve bir değerlendirmenin olması, kitapları öğrenme-öğretme sürecinde basılı materyaller arasında öğretmenler ve öğrenciler tarafından en fazla kullanılan materyaller olduğundan kitapların içeriğinin zenginleştirilmesi gerektiği sonucu çıkarılmaktadır.

Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğrencilerin Yaşamsal Becerileri Üzerine Etkisi İle İlgili Bulgulardan Şu Sonuçlara Varılmıştır

Bu öğrenme alanının öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları problemlerin çözümünde önemli katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Özellikler bilimsellik değerini, değişim ve sürekliliği algılama becerisini kazandırdığı söylenebilir. Özensoy (2012) çalışmasında her bir öğrencinin yaşamsal becerilerin gelişmesinde önemli katkılar sunduğu sonucuyla örtüşmektedir. Öğrenme alanının bilgi birikimine önem vermesi, bilgiye ulaşmayı kolaylaştırması, yaşam konforunu artırması, bilim ve teknolojik gelişmelerin doğrudan insanı etkilemesi gibi nedenlerin etkili olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Bilim Teknoloji Ve Toplum Öğrenme Alanının Öğrenme-Öğretme Sürecindeki Uygulama Etkinlikleri İle İlgili Bulgulardan Ulaşılan Sonuçlar Şunlardır:

Katılımcılar öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencilerin derslere daha fazla katılım gösterdiği yöntem ve teknikleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle Web.2.0 araçlarını kullanarak ders işledikleri belirlenmiştir. Özensoy (2012) çalışmasında öğretmenlerin daha alışılmış yöntem ve teknikleri kullandıkları sonucuyla çelişmektedir.

Web.2.0 araçlarının öğrenci daha aktif olmasını sağlaması, sınıf hâkimiyetini kolaylaştırması, aynı anda birçok öğrenciyi etkinliğe katabilmesi, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi daha kalıcı hale getirmesi, bilgiye ulaşımı güvenli hale getirmesi, kodlama, robotik etkinliklere imkân vermesi nedeniyle öğrencileri motive etmesi, şeklinde yorumlanmıştır.

Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgulardan Ulaşılan Sonuçlar Şunlardır

Katılımcılar bu öğrenme ile ilgili en önemli sorunun öğrenme alanın soyut olması, nanoteknoloji yapay zekâ gibi kavramları anlayamamaları, laboratuvarların olmayışı, Z kuşağının internet ortamındaki bilgiyi teyit etmeden kullanması ve bu bilgiye inanması, güvenli internet kullanımını beceriye dönüştürememesi, teknoloji tasarım ders öğretilmeleri ile iş birliği yapılmaması, ders işlenişinde uzman kişilerin davet edilmemesi gibi sorunlar ile karşılaştıkları sonucuna varılmıştır.

Nicel Araştırmaya İlişkin Tartışma ve Sonuç

Nicel verilerin analiz edildiği bu bölümde; BTT öğrenme alanına ait öğretmenlerin öz değerlendirme ölçeğine ilişkin oluşturulan alt amaçlara yönelik tartışmalar ve elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

Katılımcıların Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanında Konu Alan Bilgilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Aşağıda katılımcıların BTT öğrenme alanında konu alan bilgilerine ilişkin elde edilen sonuçlar sosyal bilgiler öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri şeklinde verilerek ele alınmıştır.

Bu çalışma, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin "Konu Alanı Bilgisi Testi" sonuçlarını değerlendirerek, öğretmenlerin BTT öğrenme alanındaki konu alanı bilgilerini incelemektedir. Araştırmaya katılan 119 öğretmenin %76.3'ünün bilgi sahibi olduğu anlaşılmıştır. Yapılan araştırma Aksin (2014), Turgut (2017) ve Tosun (2019)'un yaptığı çalışmalardan elde edilen sonuçlarla uyumludur. Lee (1995)'nin araştırmasında ortaya çıkan sonuçlara göre, öğretmenlerin aktif bir öğrenme-öğretme sürecini gerçekleştirmesinin en büyük engeli konu alanı bilgisi eksikliğidir. Bu sonuç, öğretmenlerin başarılı bir eğitim ortamı sağlamak için konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmalarının kritik önemini vurgular. Lee'nin sonuçlarına göre, öğretmenlerin sınıflarında öğrencilere etkili bir şekilde bilgi aktarabilmeleri için konu alanı bilgisine odaklanmaları gerektiğini göstermektedir.

Araştırma sonunda elde edilen verilere göre, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri, BTT öğrenme alanına ait bilgilerini genellikle yeterli görmekte ve bu öğrenme alanıyla ilgili temel kavramlar ile konular arasındaki ilişkilere dair bilgi sahibi olduklarını neticesine ulaşmışlardır. Öğretmenler, söz konusu öğrenme alanına ait herhangi bir konuyu hem yüzeysel bir şekilde hem de derinlemesine anlatabileceklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler temel kavramları detaylıca açıklayabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgular, öğretmenlerin sosyal bilgiler alanındaki konu alanı bilgisinin genel olarak tatmin edici olduğunu göstermektedir. Ayrıca, araştırma sonuçları, Karademir (2013), Aksin (2014), Akman (2014), Turgut (2017) ile Keleş (2020) gibi diğer çalışmalarla da uyumlu bir şekilde değerlendirilebilir. Akman (2014), sosyal bilgiler dersine giren öğretmenlerin ders kitabında ve öğrenci çalışma kitabında yer alan öğrenme alanlarını anlatabilecek yeterliliğe sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Sosyal bilgiler dersinin kapsamının oldukça geniş olması, çok sayıda disiplini içinde barındırması, öğrenme alanında çok sayıda kavramın olması öğretmenlerin kitap içerisindeki konulara yeterli düzeyde hâkim olmasını etkilediği söylenebilir. Yapılan araştırmada “Konu Alanı Bilgisi” öğretmenlerin BTT öğrenme alanında konu alan bilgileri konusunda oldukça yeterli düzeyde oldukları neticesine ulaşılmıştır. Araştırmanın bu neticesi Açıksöz’ün (2017) yaptığı araştırma ile paralellik göstermektedir. Sosyal ve sınıf öğretmenlerinin, mesleki deneyimleri doğrultusunda BTT öğrenme alanında daha fazla yeterliliğe sahip oldukları söylenebilir. Bu öğretmenler genellikle sosyal bilgiler, tarih birde coğrafya benzeri alanlarda eğitim almış ve bu disiplinlerde derinleşmiş kişilerdir. Dolayısıyla, bu deneyimleri, BTT ilişkilerini anlamalarına ve öğrencilere etkili bir şekilde aktarmalarına yardımcı olabilir.

Sosyal bilgiler alanındaki eğitimleri, öğretmenlere tarihsel olayları, toplumsal değişimleri ve kültürel bağlamı anlama becerisi kazandırabilir. Bu bağlamda, öğretmenler, bilim ve teknolojinin tarih içindeki evrimini örneklerle destekleyerek öğrencilere aktarabilirler. Örneğin, endüstri devrimi dönemindeki teknolojik ilerlemelerin toplum üzerindeki etkilerini açıklayabilir ve bu dönemin toplumsal değişimlerine odaklanabilirler. Ayrıca, öğretmenler, bilim ve teknolojinin toplumsal boyutta nasıl şekillendiği konusundaki kavramları öğrencilere aktarabilirler. Örneğin, bilimsel keşiflerin toplumun değerleri, ekonomisi ve günlük yaşamı üzerindeki etkilerini inceleyerek, öğrencilerin bilim ve teknolojinin toplum içindeki rolünü daha iyi anlamalarına katkıda bulunabilirler.

Katılımcıların Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanında Program Bilgisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Aşağıda katılımcıların BTT öğrenme alanında program bilgilerine ilişkin elde edilen sonuçlar sosyal bilgiler öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri şeklinde verilerek ele alınmıştır.

Bu araştırma kapsamında, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanında yeterli düzeyde program bilgisine sahip olduklarına yönelik bir sonuca varılmıştır. Ancak, bu bulgular, literatürdeki bazı çalışmalardan farklılık göstermektedir. Örneğin, Bal (2011) çalışmasında, sosyal bilgiler adaylarının müfredat hâkimiyetlerinin yetersiz olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca, Ayvaz (2019) da sosyal bilgiler öğretmenlerinin program bilgisi açısından yetersiz olduklarına dair bir sonuçlar elde etmiştir.

Bu araştırma, öğretmenlerin BTT öğrenme alanındaki program bilgilerine özel bir odaklanma yapmıştır. Elde edilen bulgular, katılımcıların disiplinler arasında bağlantılar kurduğunu, sınıf düzeyleri arasında spiral tasarım tekniğini uyguladıklarını ve ders planlarında esneklik göstermektedir. Bu sonuçlar, öğretmenlerin BTT öğrenme alanındaki müfredata hâkim ve yeterli bilgiye sahip olduklarını öne sürmektedir.

Katılımcıların Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanında Öğrenci Anlama Bilgisine, Bilgilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Aşağıda katılımcıların BTT öğrenme alanında öğrencileri anlama bilgisine, bilgilerine ilişkin elde edilen sonuçlar sosyal bilgiler öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri şeklinde verilerek ele alınmıştır.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri, BTT öğrenme alanı konularında öğrencileri anlama bilgisi açısından kendilerini oldukça yeterli hissettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler, bu öğrenme alanında öğrencilerin var olan ön bilgilerini veya yanlış anlamalarını belirleme yeteneklerini değerlendirirken ve öğrencilerin bu öğrenme alanında ele alınan konulara odaklanmalarını sağlama açısından kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, öğretmenler öğrencilerin sorularına cevap verme ve öğrenci tepkilerine duyarlı davranma konularında kendilerini yetkin hissettiklerini belirtmişlerdir. Zorlanan konu alanlarını belirleme, bu zorlukların üstesinden gelme konusunda çözümler üretebilme, talebelerin sorduğu soruların nedenlerini anlama konularında ise kendilerini yeterli ve kısmen yeterli hissettiklerini söylemişlerdir. Katılımcıların, öğrencilerin konuya ilişkin ön bilgilerini değerlendirme ve diğer konularla bağlantı kurma konusunda bilinçli ve duyarlı hareket ettikleri

görülmektedir. Katılımcıların, BTT öğrenme alanında ait konuların aktarımında genel olarak zorluk yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Canbazoglu'nun (2008) bulgularına paralel olarak, öğretmenlerin sınıf içi öğretim uygulamalarının, öğrencilerin hangi konuları yapamadıkları yahut yanlış anladıkları kavramları tespit etmelerine yardımcı olduğu söylenebilir.

Katılımcıların Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanında Öğretim Stratejileri Bilgilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Aşağıda katılımcıların BTT öğrenme alanında öğretim stratejileri bilgisi, dair elde edilen sonuçlar sosyal bilgiler öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri şeklinde verilerek ele alınmıştır.

Sosyal ve sınıf öğretmenlerinin BTT öğrenme alanında sahip oldukları mesleklerindeki deneyimleri doğrultusunda öğretim stratejilerine ve konu alanı bilgisine daha hâkim oldukları söylenebilir. Sosyal ve sınıf öğretmenleri genellikle eğitimleri ve deneyimleri doğrultusunda bilim, teknoloji ve toplum gibi konu alanlarına daha hâkim olabilirler. Bu alandaki öğretmenler sosyal bilgiler, tarih, coğrafya ve benzeri konularda eğitim almış olabilirler. Bu eğitimleri, bilim, teknoloji ve toplumun tarihsel ve kültürel bağlamını anlamalarına yardımcı olabilir.

Sosyal bilgiler dersleri, genellikle öğrencilere toplumun nasıl işlediğini, tarih boyunca yaşanan olayları ve bu olayların topluma yansımalarını inceleme fırsatı sunar. Bu bağlamda, öğretmenler öğrencilere bilim ve teknolojinin toplumsal gelişmelere nasıl etki ettiğini, tarih boyunca nasıl değiştiğini anlatarak, örneklerle destekleyebilirler.

Sosyal bilgiler öğretmenleri aynı zamanda öğrencilere dijital gelişmelerin toplum üzerindeki etkilerini değerlendirme becerisi kazandırabilirler. Örneğin, sanayi devriminin toplumsal ve ekonomik etkilerini öğrencilere anlatarak, BTT üzerindeki dönüştürücü gücünü vurgulayabilirler. Ayrıca, sınıf öğretmenleri genellikle geniş bir konu yelpazesi üzerinde eğitim almış olabilirler. Bu nedenle, BTT konularını bütünleşmiş bir şekilde öğretebilirler. Öğrencilere sadece bilimsel ve teknolojik gelişmeleri değil, aynı zamanda bu gelişmelerin toplum içinde nasıl bir değişim yarattığını da anlatabilirler.

Katılımcıların Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanında Değerlendirme Bilgi, Bilgilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Aşağıda katılımcıların BTT öğrenme alanında öğretim değerlendirme bilgisi, bilgilerine dair elde edilen sonuçlar sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri şeklinde verilerek ele alınmıştır.

Katılımcılar sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri, BTT öğrenme alanında çeşitli ölçme ve değerlendirme unsurlarını etkili bir şekilde kullanabildiklerini söylemişlerdir. Hem sosyal bilgiler hem de sınıf öğretmenleri, bu öğrenme alanında işleme süreçlerinde ölçme-değerlendirme araçlarından yeterli düzeyde faydalandıklarını, aynı zamanda ölçme ve değerlendirme işlemlerini konu öğrenme alanının sonunda etkili bir biçimde gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, benzer şekilde yapılan araştırmalarla da uyumlu bir görünüme sahiptir (Çalışkan, 2012; Gelbal ile Kelecioğlu,).

Çakan (2004) ise farklı bir perspektifle, ilk kademe ve orta kademedeki derse giren öğretmenlerin yarıdan fazlası ölçme-değerlendirmede yetersiz oldukları algısına ulaşmıştır. Ancak, bu araştırma tüm öğretmen kategorilerini kapsayan bir genel değerlendirmedir ve sosyal bilgiler programında gerçekleşen köklü değişikliklerin olumlu sonuçları ortaya çıktığında yapılmıştır. Bu durum, değişikliklerin olumlu etkilerini zaman içinde gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, günümüzde teknolojinin gelişimi, öğretmenlere çeşitli ölçme-değerlendirme uygulamalarına ve kaynaklara daha kolay erişim sağlamış olabilir.

Öneriler

Araştırmanın elde ettiği bulgular doğrultusunda, ortaya çıkan sonuçlar ve gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

Öğretmenlere dijital etkinlikler ve Web 2.0 araçlarıyla ilgili olarak sertifika programları ve hizmet içi eğitimler sunulabilir. Dijital etkinlikler ve çevrim içi yazılım araçları sınıf ortamlarında yaygınlaştırılabilir. Bilim insanlarının hayatlarını ve başarı hikâyelerini konu alan kitaplar öğrencilere önerilebilir. Bu kitaplar derslerin işlenişinde kullanılabilir. Yapay zekâ ve robotik kodlama uygulamaları öğrencilere önerilebilir. Ders kitaplarında Türk bilim insanlarına daha fazla yer verilebilir. Bilim insanlarının başarı hikâyelerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi araştırılabilir. Dijital etkinliklere ve dijital kavram haritalarının olduğu uygulamalar hazırlanabilir. Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerine, öğretim materyali olarak konuya özgü özet kitaplar ve etkinlik sayısı fazla olan kitaplar sunulabilir. Bu materyaller, öğretmenlere daha fazla kaynak ve farklı etkinlik fikirleri sunarak derslerini zenginleştirmelerine yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, E. (2010). Sanal Toplulukların Bir Türü Olarak Sosyalağ Siteleri – Bir Pazarlama İletişimi Kanalı Olarak İşleyişi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Akbal, S. (2018). Sosyal Anksiyete Bozukluğu ve Akıllı Telefon Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).
- Aktan, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 405-421.
- Aktaş, H., & Yılmaz, N. (2017). Üniversite Gençliğinin Yalnızlık Ve Utangaçlık Unsurları Açısından Akıllı Telefon Bağımlılığı. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 85-100.
- Alioğlu, N. (2016). Duygusal Tatmin Aracı Olarak Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Alan Araştırması. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 1- 27.
- Altındış, A. (2017). Sosyal medya ağları ve sosyal görünüm anksiyetesi. *International Journal of Social Science*.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 55-67.
- Armağan, A. (2013). Gençlerin Sanal Alanı Kullanım Tercihleri Ve Kendilerini Sunum Taktikleri: Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Arsıslankara, V. B., & Usta, E. (2019). Lise Öğrencilerinin Sanal Ortamlardaki Güven Durumları ile Sanal Yalnızlıklarının Sanal Risk Algısı Bağlamında İncelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*(5), 288-301.
- Asan, R. (2020). Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı İle Benlik Saygısı ve Yalnızlık Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Nörobilim Anabilim Dalı, İstanbul).
- Atalay, R. (2014). Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları İle Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Atıcı, Ö. B. (2017). Ergenlerin Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Kontrol Hissi Düzeyleri Arasında İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).
- Aygar, H. (2020). Lise Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı, Ruhsal Durum ve Uyku Kalitesinin Değerlendirilmesi. (Tıpta uzmanlık tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Eskişehir).

- Balcı, M. (2012). Teknoloji Bağımlılığı-İnsanlık Suçu İlişkisi. *Yeşilay Dergisi*.
- Balcı, Ş., & Koçak, M. C. (2017). The Relations Between Social Media Usage and Life Satisfaction: A Survey On University Students. *The First International Conference on New Trends in Communicaiton*.
- Bayrak, H. (2020). Türkiye İnternet Kullanımı ve Sosyal Medya İstatistikleri. <https://dijilopedi.com/2020-turkiye-internet-kullanimi-ve-sosyalmedya-istatistikleri/>.
- Beceran, Ö. (1997). İnternete Genel Bir Bakış ve İnternette Web Sayfası Açan Türk Firmalarının Web Sayfası Açma ve İnterneti Kullanma Maksatlarının Tespitine Yönelik Bir Pilot Araştırma. *Yüksek Lisan Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Beyler, B. (2019). Akdeniz Bölgesinde sosyal medya bağımlılığı ve bağlanma ilişkisinin incelenmesi. *(Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Bianchi, A., & Phillips, J. G. (2005). Psychological predictors of problem mobile phone use. *CyberPsychology & Behavior*, 8(1), 39–51.
- Biliciler, G. (2018). Sosyal medya kullanımını yönlendiren motivasyonel etkenler: kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı çerçevesinden sosyal medya kullanıcıları üzerine bir inceleme. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Binark, M. (2007). *Yeni Medya Çalışmalarında Yeni Sorunlar Ve Yöntem Sorunu, Yeni Medya Çalışmaları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2008). Social Network Sites: Definition, History and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Büyükgebiz, A. (2018). Sosyal medya bağımlılığının öğrencilerin performanslarına etkileri üzerine bir araştırma. *(Yayınlanmamış Doktora Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Carr, C. T., & Hayes, R. A. (2015). Social Media: Defining, Developing, and Divining. *Atlantic Journal of Communication*, 23(1).
- Cha, S., & Seo, B. (2018). Smartphone Use and Smartphone Addiction in Middle School Students in Korea: Prevalence. *Social Networking Service and Game Use. Health Psychology Open*.
- Chen, B., & Bryer, T. (2012). Investigating instructional strategies for using social media in formal and informal learning. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 13(1), 87–104.
- Coyce, C. L., & Ve Vaughn, H. (2008). Social Networking: Communication Revolution Or Evolution? *Bell Labs Technical Journal*.

- Çağır, G., & Gürkan, U. (2010). Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımı Düzeyleri ile Algılanan İyilik Halleri ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Çakır, Ö., & Oğuz, E. (2017). Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri ile Akıllı Telefon Bağımlılığı Arasındaki İlişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 418-429.
- Çoklar, A. N. (2009). *Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Işığında Dönüşümler*. East Sussex: An Introduction To Theories Of Personality.
- Çömlekçi, M. F., & Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 173-188.
- Davidovitch, N., Yavich, R., & Frenkel, Z. (2019). Social Media and Loneliness Forever Connected? *Higher Education Studies*, 9(2).
- Demir, S. (2019). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık ve internet bağımlılığı arasındaki ilişki: Bilişsel çarpıtmaların aracı rolü. (Yüksek Lisans Tezi). *Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Derin, S. (2013). Lise Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı ve Öznel İyi Oluş. *Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Dilbaz, H. (2020). Bağımlılık Türleri. <https://npistanbul.com/amatem/bagimlilik-turleri>.
- Dinç, M. (2015). Teknoloji bağımlılığı ve gençlik. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 31-65.
- Doğan, U., & Karakaş, Y. (2016). Lise Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanımının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 57-71.
- Duman, Ö. D. (2019). Sosyal medya bağımlılığı: Erzurum ili üzerine bir inceleme. (Doktora Tezi). *Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Eijnden, R. V., Lemmens, J. S., & Valkenburg, P. M. (2016). The social media disorder scale. *Computers in Human Behavior*, 478-487.
- Eldeniz, L. (2010). *İkinci Medya Çağında İnternet*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Erdoğan, M. O., Yılmaz, Ü., & Özçekiç, M. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Avrasya Dil ve Sosyal Bilimler Konferansı*, 9(1), 270-276.
- Eren, A. (1994). Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeylerinin Ve Psikolojik İhtiyaçlarının İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Ertemel, A., & Eroğlu Pektaş, G. (2018). Dijitalleşen Dünyada Tüketici Davranışları Açısından Mobil Teknoloji Bağımlılığı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 18-34.

- Gedik, Y. (2020). Mobil Pazarlama: Teorik Bir Çerçeve. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 275-289.
- Genç, Y., Durğun, A., Kara, H. Z., & Çakır, R. (2018). İnternet Kullanımının Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Algılarına Etkileri. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 13(2), 301-336.
- Gezgin, D. M., Hamutoğlu, N., Samur, Y., & Yıldırım, İ. S. (2018). Genç Nesil Arasında Yaygınlaşan Bir Bağımlılık: Akıllı Telefon Bağımlılığının Cinsiyet, Akademik Başarı ve Mobil Oyun Oynama Değişkenleri Açısından İncelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama Dergisi*, 212-231.
- Göymen, R., & Ayas, T. (2019). Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Oyun Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Online Teknoloji Bağımlılığı ve Siber Zorbalık Dergisi*, 6(2), 36-52.
- Griffiths, M. (2000). Internet addiction-time to be taken seriously? *Bağımlılık Araştırmaları*, 8(5), 413-418.
- Gülçay, H. (2016). Sosyal medyanın iletişim alanlarındaki etkileri. 7. *Hukukun Gençleri Sempozyum Dizisi: Sosyal Medya ve Gündelik Hayata Etkisi*, 1(7), 1-10.
- Günel, Y. (1976). *Uyuşturucu Madde Suçları*. Ankara: Kazancı Yayınları.
- Günç, B. (2020). Ortaöğretim Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi. (Yüksek lisans tezi, Batman Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Batman).
- Güney, S. (2015). Sosyal medyada yer alan pazarlama faaliyetlerinin toplum üzerindeki etkisi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi, İstanbul*.
- Haşiloğlu, S. B., Baran, T., & Aydın, O. (2015). Pazarlama Araştırmalarındaki Potansiyel Problemlere Yönelik Bir Araştırma: Kolayda Örneklem ve Sıklık İfadeli Ölçek Maddeleri. *İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*, 2(1), 19-28.
- İbili, E., & Billinghamurst, M. (2019). The Relationship Between Self-Esteem And Social Network Loneliness: A Study of Trainee School Counsellors. *Online Journal of Educational Technology*, 7(3).
- ikişik, H., Turan, G., Korkmaz, S., Aydın, H., Solak, H., Bayram, S., . . . Maral, I. (2020). Öğrencilerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Değerlendirilmesi: Bir Tıp Fakültesi Örneği. *Bağımlılık Dergisi*, 21(4), 317-325.
- İşık, M., & Kaptangil, İ. (2018). Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Medya Kullanımı ve Beş Faktör Kişilik Özelliği İle İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinden Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, 7(2), 695-717.

- Kabaklı Çimen, L. (2018). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sanal ortam yalnızlık düzeyleri arasında ilişkinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1431-1452.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*.
- Karadağ, Y. (2021). Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak sosyal Medya: Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinde Büyükşehir Belediye Başkanlarının Twitter Kullanım Analizi. *Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Karakoç, E., & Taydaş, O. (2013). Bir Serbest Zaman Etkinliği Olarak Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanımı İle Yalnızlık Arasındaki İlişki: Cumhuriyet Üniversitesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi İletişim Dergisi*, 7(4), 33-45.
- Karaköse, H. B. (2019). Üniversite Öğrencilerindeki Akıllı Telefon Bağımlılığının Yaşam Doyumu ve Depresyon Açısından İncelenmesi. *(Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul)*.
- Karlin, S. (2007). Examining how youths interact online. *School Board News*, 73(4), 6-9.
- Kaya, A., Balay, R., & Göçen, A. (2012). Öğretmenlerin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerine İlişkin Bilme Uygulama ve Eğitim İhtiyacı Düzeyleri. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 1303-5134.
- Kert, S. B., & Kert, A. (2010). The usage potential of social network sites for educational purposes. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(2), 486-507.
- Keskin, T., Ergan, M., Başkurt, F., & Başkurt, Z. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Akıllı Telefon Kullanımı ve Baş Ağrısı İlişkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2), 864-873.
- Khan, T., Kend, M., & Robertson, S. (2016). Use of social media by university accounting students and its impact on learning outcomes. *Accounting Education*, 24-5(6), 534-567.
- Kietzmann, J. H. (2011). Social media? Get serious! Understanding the functional building blocks of social media. *Business Horizons*, 5(2), 241-251.
- Kim, J., LaRose, R., & Peng, W. (2009). Loneliness As The Cause And The Effect Of Problematic Internet Use: The Relationship Between Internet Use And Psychological Well-Being. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(4).
- Kindi, S. A., & Alhashmi, S. M. (2012). Use of social networking sites among Shinas College of Technology students in Oman. *Journal of Information & Knowledge Management*.
- King, A. L., Valença, A. M., Silva, A. C., Sancassiani, F., & Machado, A. (2014). "Nomophobia": Impact of cell phone use interfering with symptoms and emotions of

- individuals with panic disorder compared with a control group. *Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health*, 28–35.
- Kırık, A., Arslan, A., Çetinkaya, A., & Gül, M. (2015). A Quantitative Research on the Level of Social Media Addiction among Young People in Turkey. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(3), 108-122.
- Koçyiğit, S. (2019). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Tanısı Alan ve Almayan Ergenlerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri, Mizaç Özellikleri ve Anne Baba Tutumları Açısından Karşılaştırılması. (Doktora Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- Korkmaz, Ö., Usta, E., & Kurt, İ. (2014). Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği (SOYÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 144-159.
- Koyuncu, T., Ünsal, A., & Arslantaş, D. (2014). Assessment Of Internet Addiction And Loneliness In Secondary And High School Students. *Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir*.
- Kozan, H. İ., Kavaklı, M., Ak, M., & Kesici, Ş. (2019). Akıllı Telefon Bağımlılığı, Genel Aidiyet Ve Mutluluk Arasındaki İlişkilerin Yapısal Eşitlik Modellemesi İle İncelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 22(4), 436-444.
- Kumcağız, H., Terzi, Ö., Koç, B., & Terzi, M. (2020). Üniversite Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, 9(1), 13-39.
- Kurtuluş, S. E., Özkan, S., & Öztürk, S. (2015). How do social media users in Turkey differ in terms of their use habits and preferences? *International Journal of Business and Information*, 10(3), 337-364.
- Kuyucu, M. (2017). Gençlerde Akıllı Telefon Kullanımı ve Akıllı Telefon Bağımlılığı Sorunsalı: “Akıllı Telefon (Kolik). *Üniversite Gençliği, Küresel Medya Türkiye Baskı Dergisi*.
- Lawrence, T. L., Zi-wen, P., Jin-cheng, M., & Jin, J. (2009). Factors Associated with Internet Addiction among Adolescents. *Cyberpsychology&Behavior*, 551-555.
- Leung, L. (2004). Net-generation attributes and seductive properties of the internet as predictors of online activities and internet addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 333–348.
- Levent, A. (2020). Üniversite Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul).
- Lin, K. Y., & Lu, H. P. (2011). Why people use social networking sites: An empirical study integrating network externalities and motivation theory. *Computers in Human Behavior*, 1152-1161.

- Livingstone, S. (2008). Taking risky opportunities in youthful content creation: Teenagers' use of social networking sites for intimacy, privacy and self-expression. *New Media Social*.
- Livingstone, S. (2015). What difference does 'the digital' make to children's experiences of risk? *Int J PublicHealth*.
- Lüsted, A. M. (2011). *Social Networking: Myspace, Facebook and Rwitter*. America: ABDO Publishing Company.
- Macit, H. (2019). Marmara Bölgesi'nde Sosyal Medya Bağımlılığı Bulunan Bireylerin Psikolojik Semptomlarının İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Malhotra, N. K. (2004). *Marketing Research an Applied Orientation*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Mansumittrchai, S., Park, C. H., & Chiu, C. L. (2012). Factors underlying the adoption of social network: A study of Facebook users in South Korea. *International Journal of Business and Management*, 7(24), 138-153.
- Martin, J. M., & Schumacher, P. (2003). Loneliness And Social Uses Of The Internet. *Computers in Human Behavior*(19), 659-671.
- Matar Boumosleh, J., & Jaalouk, D. (2017). Depression, Anxiety, And Smartphone Addiction İn University Students-A Cross Sectional Study. *Plos One*, 12(8).
- Mert, A., & Özdemir, G. (2018). Yalnızlık Duygusunun Akıllı Telefon Bağımlılığına Etkisi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(8), 88-107.
- Merter, M. (2012). *Dokuz Yüz Katlı İnsan*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Muharremoğlu, D. Z. (2020). Akıllı Telefon Bağımlılığı Envanteri-Kısa Formu 'Nun Türkçe'ye Uyarlanması ve Ankara'nın Pursaklar İlçesi'ndeki Liselerde Öğrenim Gören 10. Sınıf Öğrencilerinin Akıllı Telefon Kullanma Ve Bağımlılık Durumu. (Tıpta Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara).
- Nowland, R., Necka, E. A., & Cacioppo, J. T. (2017). Loneliness and Social Internet Use: Pathways to Reconnection in a Digital World? *Perspectives on Psychological Science*, 11(3), 70-87.
- Noyan, C. O., Enez Darçın, A., Nurmedov, S., Yılmaz, O., & Dilbaz, N. (2015). Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeğinin Kısa Formunun üniversite öğrencilerinde Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 73-81.
- NPAMATEM. (2021). Bağımlılık türleri. <https://npistanbul.com/amatem/bagimlilikurleri>.
- Obee, J. (2012). *The Ultimate Teen Guide*. Toronto: The Scarecrow Press.
- Ögel, K. (2012). *İnternet Bağımlılığı*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

- Özcan, N. K. (2004). Üniversite öğrencilerinde internet kullanımının psikososyal durum ile ilişkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, T. (2020). Ortaokul Öğrencilerinde Algılanan Anne-Baba Ve Öğretmen Akademik Katılımı İle Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişkide Akıllı Telefon Bağımlılığının Rolü. (Yüksek lisans tezi, Anadolu üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Programı Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eskişehir).
- Özdemir, A., Çiftçi, H., Dağlıgan, S., & Ünal, E. (2019). Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Öğrencilerinin Akıllı Telefon Kullanım Durumu ve Bağımlılık Düzeylerinin Belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 4(3), 281-290.
- Özen, Ü. (2009). Yalnızlık Olgusu ve Sanal Sohbetin Yalnızlığın Paylaşımına Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(4), 15-25.
- Öztürk, C. (2020). Sağlığın Geliştirilmesinde Sağlık İletişimi ve Sosyal Medya Kanallarının Rolü. *İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Paker, K. O. (2007). *İkinci Medya Çağında İnternet*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Pearson, C., & Hussain, Z. (2016). Smartphone addiction and associated psychological factors. *Addicta: The Turkish Journal of Addictions*, 3(2), 193-207.
- Phang, A., & Schaefer, D. J. (2009). Is ignorance bliss? Assessing Singaporean media literacy awareness in the era of globalization. *Journalism & Mass Communication Educator*, 64(2), 156-172.
- Pittman, M., & Reich, B. (2016). Social media and loneliness: why an Instagram picture may be worth more than a thousand Twitter words. *Computers in Human Behavior*(62), 155-167.
- Poushter, J. (2016). Smartphone Ownership And Internet Usage Continues To Climb In Emerging Economies. *Pew Research Center*, 22, 1-44.
- Recupero, P. R. (2008). Forensic Evaluation of Problematic Internet Use. *J Am Acad Psychiatry Law*(36), 505-514.
- Sağbaş, E. A., Ballı, S., & Şen, F. (2016). Sosyal medya ve gençler üzerindeki etkileri. *Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Uluslararası Gençlik Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*.
- Salehan, M., & Negahban, A. (2013). Social Networking on Smartphones: When Mobile Phones Become Addictive. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2632-2639.

- Samaha, M., & Hawi, N. S. (2016). Relationships Among Smartphone Addiction, Stress, Academic Performance, And Satisfaction With Life. *Computers In Human Behavior*, 57, 321-325.
- Sanal, Y., & Özer, Ö. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Sosyal Medya Kullanımı. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 7(2), 367-377.
- Sever, Y., Ergüzel, T. T., & Hızlı Sayar, G. (2019). *Akıllı Telefon Bağımlılığı*. İstanbul.
- Shaw, L. H., & Gant, L. M. (2002). In Defense of the Internet: The Relationship between Internet Communication and Depression. *Cyberpsychology & Behavior*.
- Sigerson, L., Li, A. Y., Cheung, M., & Cheng, C. (2017). Examining common information technology addictions and their relationships with nontechnology-related addictions. *Computers in Human Behavior*.
- Sistek-Chandler, C. (2012). Connecting the digital dots with social media and Web 2.0 technologies. *Journal of Research in Innovative Teaching*, 78-87.
- Soydan, Z. M. (2015). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile depresyon ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Statista.(2022).Statista. <https://www.statista.com/markets/424/topic/540/socialmedia-user-generated-content/#overview>.
- Süler, M. (2016). Akıllı Telefon Bağımlılığının Öznel Mutluluk Düzeyine Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya).
- Tektaş, N. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma. *Journal of History School*, 7(17), 851-870.
- Temel, E., & Şişman, F. N. (2017). İletişim Becerileri Eğitiminin Hemşirelik Öğrencilerinin Sanal ve Kişilerarası İlişkilerine Etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4(3), 171-179.
- Terzi, A. Y. (2019). Doğu Marmara Bölgesi'nde sosyal medya bağımlılığı ve kişisel iyi oluş ilişkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Tozkoparan, S. B., & Kuzu, A. (2019). Öğretmen adaylarının gelişmeleri kaçırma korkusu (FOMO) düzeyleri ve siberaylaklık davranışları arasındaki ilişki. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(1), 87-110.
- Tsai, F. F., & Reis, H. H. (2009). Perceptions by and of lonely people in social networks. *Personal Relationships*, 221-238.

- Tutgun, A. (2009). Öğretmen adaylarının problemli internet kullanımı. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.*
- Tutkun Ünal, A. (2015). Sosyal Medya Bağımlılığı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü.*
- Türkoğlu, H. S. (2018). The effective investigation on measurement of exclusion and difference with the concept of social media. *Istanbul University Journal Communication Sciences*, 54, 163-189.
- Uğur, N. G., & Turan, A. H. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Mobil Uygulamaları Kabulü ve Kullanımı: Sakarya Üniversitesi Örneği. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 6(2), 64-79.
- Uluç, G. (2017). Sosyal Medya Kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Usta, E., Korkmaz, Ö., & Kurt, İ. (2014). The Examination of Individuals' Virtual Loneliness States in Internet Addiction and Virtual Environments in terms of Inter-Personal Trust Levels. *Computers in Human Behavior*, 214-224.
- Ünal, M. (2015). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerinin Belirlenmesi. *(Uzmanlık Tezi, Sağlık Bakanlığı Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Ankara).*
- Whiting, A., & Williams, D. (2013). Why people use social media: A uses and gratifications approach. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 16(4), 362-369.
- Wolfling, K., Beutel, M. E., Dreier, M., & Muller, K. W. (2014). Treatment outcomes in patients with internet addiction: A clinical pilot study on the effects of a cognitivebehavioral therapy program. *BioMed Research International*, 1-8.
- Yağmur, M. (2020). Hemşirelerde Akıllı Telefon Bağımlılığı İle Yalnızlık İlişkisi: Tekirdağ Devlet Hastanesi Örneği. *(Yüksek lisans tezi, İstanbul Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul).*
- Yang, C., Holden, S. M., & Carter, M. D. (2012). Emerging Adults' Social Media Self-presentation and Identity Development at College Transition: Mindfulness as a Moderator. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 212-221.
- Yang, S. C., & Tuncg, C. J. (2007). Comparison of Internet Addicts and Non-addicts in Taiwanese High School. *Computers in Human Behavior*, 79-96.
- Yao, M. Z., & Zhong, Z. J. (2014). Loneliness, Social Contacts and Internet Addiction: A Cross-Lagged Panel Study. *Computers in Human Behavior*(30), 164-170.
- Yeşilay. (2021). Bağımlılık Nedir? <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/bagimliliknedir>.

- Yiğit, Z. (2015). 13-18 Yaş Aralığındaki Ergenlerde, Problemlı İnternet Kullanımı, Öz Anlayış ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*
- Yıldırım, C., & Correia, A. P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: Development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 130–137.
- Yılmaz, D., Çınar, H. G., & Özyacıoğlu, N. (2017). Hemşirelik öğrencilerinde akıllı telefon ve internet bağımlılığı ile üst ekstremitte fonksiyonel aktivite düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- Yılmaz, E., Şahin, Y. L., Haseki, H. İ., & Erol, O. (2014). Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Balıkesir İli Örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(1), 133-144.
- Yılmaz, F. K. (2019). Exploring The Role Of Facebook Adoption and Virtual Environment Loneliness on Knowledge Sharing Behaviors In a Facebook Learning Community. *Education and Information Technologies*, 1699- 1714.
- Yılmazsoy, B., & Kahraman, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı İle Sosyal Medyayı Eğitsel Amaçlı Kullanımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Facebook Örneği. *Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitim Dergisi*, 6(1), 9-20.
- Young, K. S. (1998). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *Cyber Psychology & Behavior*, 1(3), 237-244.

EKLER

Ek 1: Öz değerlendirme Ölçeği

Ek 2: Görüşme Formu

Ek 3: Etik Kurul İzin

Ek 4: İzinler

ÖZ DEĞERLENDİRME Ölçeği

Bilim Teknoloji ve Toplum Ünitesinin Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi (Adnan Özer)

Sayın Öğretmenim

Bu form; sosyal bilgiler ünitesi olan bilim, teknoloji ve toplum konusunda kendi görüşlerine göre tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara içtenlikle yanıtlayacağınız için şimdiden size çok teşekkür ediyorum. Form ile elde edilecek veriler gizli tutulacak ve bilimsel amaçla dışında kullanılmayacaktır.

1. Yaşınız

- () 18-25
- () 26-35
- () 36-45
- () 46-55
- () 55 ve üstü

2. Cinsiyetiniz

- () Kadın
- () Erkek

3. Alanınız

- () Sınıf Öğretmeni
- () Sosyal Bilgiler Öğretmeni

4. Kaç yıldır bu meslektesiniz

- () 0-1 Yıl
- () 1-5 Yıl
- () 6-10 Yıl
- () 11-20 Yıl
- () 20 ve üstü

ÖZDEĞERLENDİRME İÇİN SORULAR

KONU ALAN BİLGİSİ	Evet	Hayır	Kısmen
Bilim, teknoloji ve toplum ünitesine ait bilgilerim yeterli düzeydedir.			
Bu üniteye ait temel kavramlar (tanımlar vb) ile ilgili bilgi sahibiyim.			
Bilim, teknoloji ve toplum ünitesindeki konular ve bu konular arasındaki ilişkilerin yapısı (organizasyonu) hakkında bilgi sahibiyim.			
Bilim, teknoloji ve toplum ünitesine ait herhangi bir konuyu farklı düzeylerde yüzeysel veya derinlemesine açıklayabilirim.			
Bilim, teknoloji ve toplum ünitesiyle ilgili temel kavramları ayrıntılı biçimde açıklayabilirim			
Sahip olduğum alan bilgisi bilim, teknoloji ve toplum ünitesinde yer alan temel konular arasındaki ilişkiyi açıklayabilecek düzeydedir.			
Bilim, teknoloji ve toplum ünitesinde herhangi bir konunun neden önemli olduğunu açıklayabilirim.			
Bilim, teknoloji ve toplum ünitesine ait bilgilerin gerçek hayatla ilişkisini açıklayabilirim.			

PROGRAM BİLGİSİ	Evet	Hayır	Kısmen
Öğrencilerime öğrenme-öğretme süreçleri esnasında kazanımlarla ilgili bilgi veririm.			
Dersin gidişatına göre ders planımda değişiklikler yapabilirim.			
Ders esnasında aynı sınıf düzeyinde farklı konulara göndermeler yaparım.			
Ders esnasında farklı sınıf düzeyinde bir başka konuya göndermeler yaparım.			
Derslerimde diğer derslerle bağlantı kurarım.			
Derslerimde disiplinler arası geçiş yapar konuları ilişkilendiririm.			
Derslerimde öğrenciyi hedeften haberdar ederim.			

ÖĞRENCİLERİ ANLAMA BİLGİSİ	Evet	Hayır	Kısmen
Bu üniteye ait konularda öğrencilerin sahip olduğu ön bilgilerin ve/veya yanlış bilgileri tespit edebilirim.			
Öğrencilerimin bu üniteye işlediğimiz konuya odaklanmalarını sağlayabilirim.			
Bu üniteye ait konuların anlaşılması zor olan bölümlerini belirleyebilirim.			
Bu üniteye ait konuların anlaşılması zor olan bölümlere ilişkin zorlukların üstesinden gelebilmek için çözümler üretebilirim.			

Bu üniteden öğrencilerim soru sorduğunda cevaplarım.			
Bu ünite öğrencilerimin sorduğu soruların nedenlerini anlayabilirim.			
Bu ünite öğrencilerimin tepkilerine duyarlı davranırım.			

ÖĞRETİM STRATEJİLERİ BİLGİSİ	Evet	Hayır	Kısmen
Bilim teknoloji ve toplum ünite farklı öğretme ve öğrenme yaklaşımları hakkında bilgi sahibiyim			
Öğrencilerim seviyelerine uygun öğretim yaklaşımları belirleyebilirim.			
Bu üniteye ait konuları farklı öğrenci seviyelerine göre işleyebilirim.			
Bu üniteye ait konularda zorluk ve kolaylık derecesine göre öğretim planımı oluşturabilirim.			
Konu ve kazanımlara uygun etkinlikler yaptırabilirim.			

DEĞERLENDİRME BİLGİSİ	Evet	Hayır	Kısmen
Bu ünite öğrencilerimin kazanımları edinme durumunu tespit etmede çeşitli ölçme ve değerlendirme yaklaşımları kullanabilirim.			
Ders işleme süreçleri esnasında ölçme-değerlendirme araçlarından yararlanırım.			
Ölçme-değerlendirme faaliyetlerini konu veya ünitenin sonunda gerçekleştiririm.			
Öğrencilerimin kazanımları edinme durumunu tespit etmede geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını kullanırım.			
Öğrencilerimin kazanımları edinme durumunu tespit etmede tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını kullanırım.			

Ek 2: Görüşme Formu

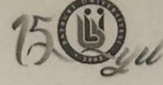
Bilim, Teknoloji ve Toplum” ünitesinin programda ele alınışını yeterli/yetersiz görüyor musunuz?
Bilim, Teknoloji ve Toplum” ünitesinin öğretiminde ders, öğrenci çalışma kitaplarını yeterli/yetersiz görüyor musunuz?
“Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanı, öğrencilere ne tür katkı sağlıyor?
“Bilim, Teknoloji ve Toplum” ünitesinin öğretiminde hangi uygulamaları yapıyorsunuz?
“Bilim, Teknoloji ve Toplum” ünitesinin öğretiminde karşılaştığınız güçlükler nelerdir?

Ek 3: Etik Kurul İzin

vrak Tarih ve Sayısı: 31.03.2023-127053

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-93265200-050.99-127053
Konu : Etik Kurul Kararları

31.03.2023

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Üniversitemiz Etik Kurulu 29.03.2023 tarihinde toplanmış olup, yapılan toplantı sonucu Anabilim Dalımız Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencilerinin Etik Kurulu Onayı ile ilgili yapmış olduğu başvuru Etik Kurulunca uygun bulunmuş olup, karar asılları ekte sunulmuştur.
Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Doç.Dr. Murat KUL
Enstitü Müdürü

Ek: Etik Kurul Kararları (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSR4BZ6ZKZ Pin Kodu :98703 Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5264&eD=BSR4BZ6ZKZ&eS=127053>

Kep Adresi: bayuni@hs01.kep.tr Bilgi için: TUĞRUL FIDAN
Unvanı: Memur

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-93265200-050.99-127053
Konu : Etik Kurul Kararları

31.03.2023

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Üniversitemiz Etik Kurulu 29.03.2023 tarihinde toplanmış olup, yapılan toplantı sonucu Anabilim Dalımız Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencilerinin Etik Kurulu Onayı ile ilgili yapmış olduğu başvuru Etik Kurulunca uygun bulunmuş olup, karar asılları ekte sunulmuştur.
Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Doç.Dr. Murat KUL
Enstitü Müdürü

Ek: Etik Kurul Kararları (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSR4BZ6ZKZ Pin Kodu :98703

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5264&eD=BSR4BZ6ZKZ&eS=127053>

Kep Adresi: bayuni@hs01.kep.tr

Bilgi için: TUĞRUL FİDAN

Unvanı: Memur

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-51694156-050.99-126829
Konu : Etik Kurul Kararı

30.03.2023

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

- İlgi : a) 20.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-124284 sayılı yazınız.
b) 20.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-124393 sayılı yazınız.
c) 10.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-123171 sayılı yazınız.
d) 17.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-123977 sayılı yazınız.
e) 23.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-125167 sayılı yazınız.
f) 28.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-126018 sayılı yazınız.
g) 10.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-123195 sayılı yazınız.
h) 14.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-123562 sayılı yazınız.
i) 24.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-125380 sayılı yazınız.
j) 10.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-123193 sayılı yazınız.
k) 24.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-125504 sayılı yazınız.
l) 20.03.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-124278 sayılı yazınız.

İlgi yazılarınız gereği, üniversitemiz etik kurulu 29.03.2023 tarihinde toplanmış olup, toplantıda alınan kararlar yazımız ekindektir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Ali Savaş BÜLBÜL
Başkan

Ek: Etik Kurul Kararları (12 Sayfa).

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSR4BNUBV2 Pin Kodu :90772

Belge Takip Adresi :

<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5264&cD=BSR4BNUBV2&eS=126829>

Kep Adresi:bayuni@hs01.kep.tr

Bilgi için: Nuri TURAN

Unvanı: Avukat

Ek 4: İzinler

TPAB ÖLÇEĞİNİN İÇERİK BİLGİ KISMI İÇİN İZİN

adnan özer
Kime: Recep Çakır

Teşekkür ederim hocam 🙏

~~uygulamasını edinin~~

10.10.2022 Pzt 16:18

Yanıtla İlet

Recep Çakır

Merhabalar ölçeği tez çalışmanız için kullanabilirsiniz iyi çalışmalar dilerim -- Prof. Dr. Recep ÇAKIR Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi AMASYA, TU...

10.10.2022 Pzt 16:17

adnan özer

Hocam merhabalar. Yüksek lisans tez çalışmam için sizin tpab ölçeğini kullanmak istiyorum izin verirseniz. Tez çalışmam. Bilim teknoloji ve toplum öğrenm...

10.10.2022 Pzt 13:21

GÖRÜŞME SORULARI İZNİİ

Ahmet Utku ÖZENSOY

Kime: Siz

Merhaba Adnan. Elbette kullanabilirsin. Sana kolay gelsin.

20 Kas 2022 Paz 19:12 tarihinde adnan özer ~~...~~ şunu yazdı:

Hocam merhabalar ben Adnan ÖZER. 2012 yılında bilim, teknoloji ve toplum öğrenem alanı ile ilgili makalenizdeki görüşme sorularını yüksek lisans tezimde kullanabilir miyim izniniz olursa.

20.11.2022 Paz 22:16

Yanıtla İlet

adnan özer

Kime: ~~...~~

Hocam merhabalar ben Adnan ÖZER. 2012 yılında bilim, teknoloji ve toplum öğrenem alanı ile ilgili makalenizdeki görüşme sorularını yüksek lisans tezimde kullanabilir miyim izniniz olursa.

20.11.2022 Paz 19:12

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler
Adı Soyadı : Adnan ÖZER
Doğum tarihi :
Doğum Yeri :
Uyruğu :
Adres :
Tel :
E-mail:
Eğitim
Lisans: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Yabancı Dil Bilgisi
Üye Olunan Mesleki Kuruluşlar